

გიორგი ხუგუა, იოვანეს ტრაქტი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

კონსტიტუციური მართლმსაჯულება
გერმანიაში

თბილისი 2004

ვიორგი ხუბუა, იოჰანეს ტრაუტი

კონსტიტუციური მართლმსაჯულება გერმანიაში

იბეჭდება გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოების
(GTZ) ხელშეწყობით

თბილისი 2001

სიმბოლოებში მდებარეობს სიმბოლოები

Khubua Georg, Traut Johannes

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

VERFASSUNGSGERICHTSBARKEIT IN DEUTSCHLAND

gedruckt mit Unterstützung der GTZ

F 84954
3

Tbilissi 200 F 36
საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

Im Rahmen des Neubeginns Georgiens als selbständiger Staat hat insbesondere die Verfassungsgerichtsbarkeit für den konzipierten demokratischen Charakter des Landes besondere Bedeutung. Im Rahmen eines Projektes der GTZ, durchgeführt durch das Institut für Föderalismusforschung an der Universität Hannover, wurde der Gesamtkomplex vermittelt. In diesem Zusammenhang stehen mehrere Publikationen in georgischer Sprache zur Thematik.

Im vorliegenden Band werden die Grundprinzipien der deutschen Staatlichkeit erläutert, ein Abriß zur Entstehung des Grundgesetzes gegeben und die Stellung des Verfassungsgerichts im gesamten Gerichtssystem dargestellt. Im ersten Kapitel werden die spezifischen Funktionen des Verfassungsgerichts vermittelt, als Verfassungs- als Gerichtsorgan usw. Das zweite Kapitel widmet sich der Struktur des Verfassungsgerichts und der Richterwahl. Die Kompetenzen werden im folgenden Kapitel aufgezählt, sowie einzelne, für georgische Verhältnisse besonders interessante Entscheidungen beschrieben. Somit insbesondere Fragen zur abstrakten und konkreten Normenkontrolle, Kompetenzstreitigkeiten zwischen Bund und Ländern, Parteienverbot und Wahlprüfungen. Das letzte Kapitel behandelt die Verfahrensregeln des Verfassungsgerichts.

Der Anhang bringt eine Übersetzung des Gesetzes über das Bundesverfassungsgericht, der Geschäftsordnung des Gerichts sowie der entsprechenden Artikel des Grundgesetzes.

Georg Khubua und Johannes Traut

Tbilissi, September 2001

1. ძირითადი კანონი

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი ცხოვრების საფუძველს წარმოადგენს კონსტიტუცია – გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ძირითადი კანონი, რომელიც მიღებულ იქნა 1949 წლის 23 მაისს.

დასავლეთ გერმანიის ძირითადი კანონის შემუშავებელმა საპარლამენტო საბჭომ თავისი საქმიანობა დაიწყო 1948 წლის 1 სექტემბერს, ბონში. საბჭო შედგებოდა 70 წევრისაგან, მათგან 5-ს, რომლებიც წარმოადგენდნენ ბერლინის პარლამენტს, არ გააჩნდა ხმის უფლება. საპარლამენტო საბჭო არ იყო ხალხის მიერ არჩეული ორგანო. საბჭოს წევრები დანიშნული იყვნენ მიწების პარლამენტების მიერ, ფრაქციათა წინადადებების საფუძველზე და პარლამენტში წარმოდგენილი პარტიული მანდატების პროპორციულად. ამ წესის საფუძველზე, გერმანიის საპარლამენტო საბჭოში წარმოდგენილი იყვნენ შემდეგი პარტიები: სოციალ-დემოკრატიული პარტია (27), ქრისტიანულ-დემოკრატიული კავშირი (19), ქრისტიანულ-სოციალისტური კავშირი (8), თავისუფალ დემოკრატთა პარტია (5), გერმანიის კომუნისტური პარტია (2), გერმანული პარტია (2), ცენტრი (2).

საპარლამენტო საბჭოში წარმოდგენილმა პარტიებმა შეიმუშავეს გერმანიის ფედერალური მოწყობის 5 განსხვავებული ვარიანტი (ამიტომაც წერს მერკლი, რომ ფედერალიზმს საკმაოდ ნოყიერი ნიადაგი გააჩნდა ომისშემდგომ გერმანიაში.

გერმანიის ფედერალური ტრადიციები დასაბამს იღებს ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში. გერმანელები, საოკუპაციო ხელისუფალთა მითითების გარეშე, უბრუნდებოდნენ თავიანთ ფედერალურ ტრადიციებს). გერმანული ფედერალიზმის დიდი ტრადიციების მოუხედავად, უდავოა, რომ დასავლეთის საოკუპაციო ხელისუფლებამ გერმანიის ფედერალური მოწყობის პროცესში შეასრულა, უპირველეს ყოვლისა, ორგანიზატორის, ინიციატორის და კატალიზატორის ფუნქცია.

წარმოდგენილი პროექტების იდეოლოგიური სპექტრი მეტად ფართოა. გერმანიის კომუნისტურმა პარტიამ წამოაყენა დეცენტრალიზებული უნიტარული სახელმწიფოს კონცეფცია, რომლის თანახმად, ცენტრალური პარლამენტის ხელში თავმოყრილი იყო ყველა ძირითადი კომპეტენცია ფედერალურ ხელისუფლებას, კომუნისტების მიერ წარმოდგენილი პროექტის თანახმად, ფართო უფლებამოსილებები გააჩნდა კანონმდებლობის, მთავრობის ჩამოყალიბების და მთავრობის საქმიანობაზე კონტროლის, მთლიანად მმართველობის სფეროში. გერმანული კომუნისტები ნაკლებად ითვალისწინებდნენ ხელისუფლებათა პარიზონტალური დანაწილების პრინციპს და საერთოდ დუმდნენ ხელისუფლებათა ვერტიკალური დანაწილების პრინციპის თაობაზე. პროექტი არ ითვალისწინებდა მიწების რეპრეზენტაციული ორგანოს არსებობას და ფედერალურ დონეზე სუბიექტების კოოპერაციისა და თანამშრომლობის ინსტიტუტს. გერმანული კომუნისტების ჩანაფიქრით, მიწები უნდა ყოფილიყვნენ წმინდა აღმასრულებელი, მმართველობითი ერთეულები, რომლებსაც ნაკლებად ეჭებოდათ დამოუკიდებელი კომპეტენციები.

ბევრის ქრისტიანულ-სოციალისტურმა კავშირმა წარადგინა „ქსტრემალური ფედერალიზმის“ კონცეფცია. ქრისტიანულ-სოციალისტური კავშირი ხელადა პირდაპირ კავშირს ნაცისტურ დიქტატურასა და მმართველობის ცენტრალიზებულ სახელმწიფო სტრუქტურებს შორის. ქრისტიან-სოციალისტები მოითხოვდნენ სახელმწიფო ხელისუფლების მთლიან კონცენტრაციას ფედერალური მიწების მმართველობით სტრუქტურებში და ცენტრალური ხელისუფლების კომპეტენციაში მხოლოდ ცალკეული, განსაკუთრებული სფეროების დატოვებას. ამავე კონცეფციით, ხელისუფლების ცენტრალური ინსტიტუტების ლეგიტიმაციის საფუძველი, უპირატესად, უნდა ყოფილიყო მიწის მთავრობა.

გერმანიის ტერიტორიული მოწყობის შედარებით უფრო ზომიერი კონცეფცია გააჩნდა საპარლამენტო საბჭოში წარმოდგენილ დანარჩენ სამ პარტიას. თუმცა, ცალკეულ საკითხებზე, ამ პარტიებს შორისაც არ იყო აზრთა ერთიანობა. ფედერალურ მოდელთან დაკავშირებით ერთიანი პოზიცია არ გააჩნდათ მოკავშირე

პარტიებსაც - ქრისტიანულ-დემოკრატიული კავშირი ქრისტიანულ-სოციალისტური კავშირი. აქ გამოიყოფოდა ორი მიმართულება: 1. ჩრდილოეთ-გერმანული ქრისტიანულ-დემოკრატიული კავშირი (დიდი ბრიტანეთის სტუდენტურ ზემანში), კონრად ადენაუერის ხელმძღვანელობით და 2. სამხრეთგერმანული ქრისტიანულ-დემოკრატიული კავშირის და ქრისტიანულ-სოციალისტური კავშირის პარტიული ორგანიზაციები აშშ-ისა და საფრანგეთის საოკუპაციო ზონაში. ამ ორ ბლოკს შორის ცენტრალური დავის საგანს წარმოადგენდა მომაგალი მიწების როლი გერმანიის ფედერალური სახელმწიფოს ფორმირების პროცესში და მიწების უფლებამოსილებათა ინსტიტუციონალური განმტკიცების მექანიზმები.

ხელისუფლების ტერიტორიული ორგანიზაციის შესახებ განსხვავებული შეხედულებები გვხვდებოდა გერმანიის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიაშიც. პარტიის თავმჯდომარე, კურტ შუმბერგი ემხრობოდა ცენტრალიზებული მოწყობის გეგმას. გერმანიის მიწების ხელმძღვანელი სოციალ-დემოკრატი პოლიტიკოსები კი მხარს უჭერდნენ ხელისუფლებათა ვერტიკალურ დანაწილებას ფედერაციასა და ღანდებს შორის და მამასადამე, ტერიტორიული მოწყობის დეცენტრალიზებულ მოდელს.

გერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტია გამოდიოდა „ჯანმრთელი დეცენტრალიზაციის“ მომხრედ და პრინციპულად ეწინააღმდეგებოდა ყოველგვარ ღია თუ შენიღბულ სეპარატიზმს და პარტიკულარიზმს. სოციალ-დემოკრატების თვალსაზრისით, ცენტრალური ხელისუფლების ლეგიტიმაციის საფუძველი უნდა ყოფილიყო არამარტო ფედერალური მიწების მმართველობითი სტრუქტურები, არამედ მთელი გერმანელი ხალხი.

საპარლამენტო საბჭოში მწვავე დაპირისპირების და განსაკუთრებული დავის საგანი იყო:

- ფედერალური პარლამენტის მეორე პალატის შექმნის წესი, ლეგიტიმაცია და კომპეტენციები;
- ფედერალურ ხელისუფლებასა და ფედერალურ მიწებს შორის საფინანსო კანონმდებლობის და ფინანსების მართვის სფეროში კომპეტენციების გადანაწილების სისტემა;

— ფედერალურ ხელისუფლებასა და ფედერალურ მიწებს შორის სავადასახადო შემოსავლების გადანაწილების წესი.

გერმანიის ფედერალური პარლამენტის მეორე პალატას უნდა შეესრულებინა სამი ძირითადი ფუნქცია:

— ფედერალური პარლამენტის მეორე პალატაში წარმოდგენილი უნდა ყოფილიყვნენ საზოგადოების განსხვავებული კლასები, პროფესიული ჯგუფები ან ფენები. 1945 წლის შემდეგ მხოლოდ ერთადერთი მიწის, ბავარიის პარლამენტის მეორე პალატა — სენატი ჩამოყალიბდა სოციალური, სამეურნეო, კულტურული და კომუნალურ გაერთიანებათა წარმომადგენლებისაგან (ბავარიის მიწის კონსტიტუციის 34-ე მუხლი). სენატს ბავარიაში გააჩნდა საკანონმდებლო ინიციატივის, საკანონმდებლო ინიციატივათა ექსპერტიზის, აგრეთვე ლანდტაგის მიერ მიღებული კანონების გაპროტესტების უფლება. ამავე დროს, სენატს არ გააჩნდა არანაირი ვეტოს უფლება;

— პარლამენტის ორპალატიან სტრუქტურას ხელი უნდა შეეწყოს საკანონმდებლო პროცესის რაციონალიზაციისათვის;

— ფედერალური პარლამენტის მეორე პალატაში წარმოდგენილი უნდა ყოფილიყვნენ ფედერალურ კავშირში გაერთიანებული წევრი-სახელმწიფოები.

ფედერალური პარლამენტის ორპალატიან სტრუქტურასთან დაკავშირებით, საბოლოოდ გამოიყო ორი მოდელი: 1. ბუნდესრატის მოდელი (რომელსაც მოითხოვდნენ კონსერვატიული პარტიები) და 2. სენატის მოდელი (რომელსაც მოითხოვდა სოციალ-დემოკრატიული პარტია).

პოლიტიკურ ძალებს აერთიანებდა ერთი მისწრაფება, რომ გერმანიაში ჩამოყალიბებულიყო სტაბილური კონსტიტუციური წესრიგი, რომელიც არ დაუშვებდა პარლამენტარული დემოკრატიის ტრანსფორმაციას დიქტატურად. საპარლამენტო უმრავლესობის და ლეგალურ საფუძველზე (პიტლერის რევიმის მწარე გამოცდილების გათვალისწინებით). დავის და პარტიული დაპირისპირების საგანი იყო მხოლოდ ამ წესრიგის ჩამოყალიბების წესი.

სოციალ-დემოკრატების წარმადგენით, სენატორები უნდა აერჩიათ ლანდტაგებს. ამ პრინციპის მოწინააღმდეგენი თავიანთ პოზიციას იმით ასაბუთებდნენ, რომ

ამ შემთხვევაში მოხდებოდა ლანდტაგში წარმოდგენილ პოლიტიკურ ძალებს განლაგების რეპროდუქცია ფედერალურ დონეზე, როდესაც მეორე პალატა იქნებოდა ლანდტაგის პოლიტიკური შემადგენლობის მხოლოდ განმეორებელი რაც საბოლოოდ გამოიწვევდა ორივე პალატის პოლიტიკურ უსივრცეობას სოციალ-დემოკრატიული პარტია აქცენტს აკეთებდა სენატორების პერსონალურ ავტონომიაზე. სენატორი არ უნდა ყოფილიყო შუბოჭილი არანაირი ინსტრუქციებით, უნდა ყოფილიყო დამოუკიდებელი თავისი მიწის პარლამენტისა და მთავრობისაგან. მართალია, მას უნდა გაეთვალისწინებინა მიწის ხელისუფლების და მმართველობის ორგანოთა პოზიცია, მაგრამ გადაწყვეტილების მიღებისას სენატორი თავისუფალი უნდა ყოფილიყო.

ბუნდესრატის მოდელის მომხრეები წინა პლანზე აყენებდნენ თანმიმდევრულობას, სტაბილურობას და პროფესიონალიზმს როგორც პოლიტიკის აუცილებელ ელემენტებს. ამ მოთხოვნებს, მათი აზრით, ყველაზე უფრო აკმაყოფილებდა მიწის მთავრობები და მმართველი ბიუროკრატია.

ძირითადი განსხვავება ბუნდესრატისა და სენატის მოდელებს შორის გამოიხატებოდა შემდეგი ფორმულით: ბუნდესრატი არის ნაწილის რეპრეზენტაცია მთელის საპირისპიროდ, მაშინ როცა სენატი ნაწილიდან მთელის, მაშასადამე ხალხის წარმომადგენლობაა მიწის დონეზე; სენატი წარმოადგენს „მიწის“ ელემენტს და არა ცალკეულ მიწებს, როგორც მთელის პარტნიორს.

ბუნდესრატის და სენატის წარმოდგენილი მოდელები ეფუძნებოდნენ განსხვავებულ კონსტიტუციურ-სამართლებრივ ტრადიციებს. ბუნდესრატი, როგორც მიწის მთავრობების წარმომადგენლობითი ორგანო, აგრძელებდა ჩრდილოეთ გერმანიის კავშირის და გერმანიის რაიხის (1867-1918) ტრადიციებს. გერმანული სენატის მოდელი, რომლის თანახმად სენატორებს აირჩევდნენ განსაზღვრული ვადით და ისინი არ იქნებოდნენ პასუხისმგებელი თავიანთი მიწის მთავრობების წინაშე, უფრო მეტად ორიენტირებული იყო აშშ პოლიტიკურ სისტემაზე. მაგრამ სენატს თავისი ანალოგი გააჩნდა გერმანიის ისტორიაშიც. ჯერ კიდევ 1848 წელს ფრანკფურტის ეროვნულმა

ქვეყნის
საარჩევნო
სისტემა

კრებამ შეიმუშავა სენატის ისეთი სისტემა, რომელსაც სახელმწიფო პალატა
ეწეოდა და რომლის ნახევარსაც ირჩევდნენ კავშირის წევრთა საკანონმდებლო
ორგანოები, ნახევარს კი ნიშნავდნენ მთავრობები.

ბუნდესრატის და სენატის მოდელი ეფუძნებოდა ფედერალური სისტემის,
მაგრეთვე ფედერალური კავშირის ჩამოყალიბების და ფუნქციონირების შესახებ
დასწრებით, პრინციპულად განსხვავებულ წარმოდგენას. მაშინ როცა ამერიკული
ფედერალიზმი ემყარება არსებითად ავტონომიურ და ერთმანეთისაგან
დამოუკიდებელ მთავრობებს - საკუთარი საკანონმდებლო, აღმასრულებელი,
სასამართლო ხელისუფლებით, ფედერალიზმის გერმანული ტრადიციებისათვის
დამახასიათებელია მართვის დეცენტრალიზებული ფორმა. გერმანული
ფედერალიზმისათვის ყოველთვის ნიშანდობლივი იყო მმართველობით
ფუნქციითა ისეთი დანაწილება, რომლის დროსაც საკანონმდებლო
კომპეტენციები, ძირითადად, კონცენტრირებულია საკავშირო ხელისუფლების
ხელში, მაშინ როცა ფედერალურ მიწებს, უმთავრესად, გააჩნიათ აღმასრულებ-
ბელი ფუნქციები. დეცენტრალიზებული მმართველობის მსგავსი სისტემა
მოითხოვს ისეთ ინსტანციას, რომლის მეშვეობითაც ფედერაციის სუბიექტები
თავიანთ მმართველობით გამოცდილებებს გადასცემენ ფედერალურ
საკანონმდებლო ორგანოებს. ამ კუთხით, ბუნდესრატი წარმოადგენდა ყველაზე
უფრო მისაღებ ინსტიტუტს.

ფედერალური პარლამენტის მეორე პალატის ფორმირების საკითხს
უკავშირდებოდა პარლამენტარიზმის განსხვავებული გაგება. სოციალ-
დემოკრატები საკავშირო პარლამენტს განიხილავდნენ, როგორც სახალხო
წარმომადგენლობას (ამიტომ, მეორე პალატას მხოლოდ სუსპენზორი ვეტოს
უფლება უნდა ჰქონოდა). დანარჩენი პარტიები პარლამენტისადმი საკმაოდ
სკეპტიკურად იყვნენ განწყობილი. ასეთი დამოკიდებულება ვლინდებოდა
პოლიტიკურ პარტიებს შორის გაერცვლებულ შეხვედრულებაში, რომლის
თანახმადაც უნდა დამუხრუჭებულიყო ჩვენი დროის ისეთი „ავადმყოფობა“,
როგორიცაა კანონმდებლობის ჰიპერტროფია. პარტიები „ცრურწმენას“
უწოდებდნენ აზრს, რომ შეიძლება ცხოვრების აბსოლუტური ნორმირება და
რომ ნორმატიული რეგულირებით შეიძლება საოცრების მოხდენა.

ზემოაღნიშნული აზრის განმტკიცებას ხელი შეუწყო პარტიულ-ბიუროკრატია-სთან დაკავშირებულმა ნეგატიურმა გამოცდილებამაც. ზოგიერთი გერმანელი პოლიტიკოსის აზრით, ბუნდესრავტი განიცდიდა პარტიული ხელმძღვანელების და პარტიული ბიუროკრატის ისეთ გავლენას, რომ „მედიდებით მხოლოდ პარლამენტს“. კანონმდებლობის სფეროში პარტიული ბიუროკრატის დიდი გავლენის გათვალისწინებით ჩვენ ყველანაირად უნდა ვეცადოთ, რომ მას არ აქონდეს სხვა ორგანოებზეც მსგავსი გავლენის შესაძლებლობა. თუ ამ ორგანოებში მაინცდამაინც ბიუროკრატია უნდა მართავდეს, მაშინ უმჯობესია მმართველობა განახორციელოს არა პარტიულმა, არამედ მიწების უმაღლესი ადმინისტრაციის გამოცდილმა ბიუროკრატამ.

პარლამენტარიზმის განსხვავებული გავება საბოლოოდ ეფუძნებოდა პოლიტიკურ პარტიათა არაერთგვაროვან წარმოდგენებს დემოკრატის შესახებ: —გერმანიის სოციალ-დემოკრატები წარმოადგენდნენ „სოციალური უმრავლესობის დემოკრატის“ მოდელს, რომლის მიზანია უშუალოდ არჩეული პარლამენტისა და მისი უმრავლესობისათვის მოქმედების მაქსიმალურად ფართო არეალის კონსტიტუციური უზრუნველყოფა;

—ნეოლიბერალიზმის და კათოლიკური სოციალური მოძღვრების წარმომადგენლები აღიარებდნენ „კონსტიტუციური დემოკრატის“ მოდელს, რომლის ძირითადი ამოცანაა ხელისუფლების შებოჭვა, პოლიტიკური ძალაუფლების განხორციელების ბალანსირება და ხელისუფლებათა დანაწილება. ხანგრძლივი დებატების შემდეგ, საპარლამენტო საბჭომ აირჩია ბუნდესრავტის მოდელი.

1949 წლის 8 მაისს საპარლამენტო საბჭოში შედგა საბოლოო კენჭისყრა. ძირითად კანონს მხარი დაუჭირა 53-მა დეპუტატმა, 12 იყო წინააღმდეგი (მათ შორის 6 იყო ქრისტიანულ-სოციალისტური კავშირის წარმომადგენელი, რომლებიც ძირითად კანონს „ნაკლებად ფედერაციულად“ თვლიდნენ). გერმანიის ერთადერთმა მიწამ, ბავარიამ 1949 წლის 20 მაისს ლანდტაგში 17 სათიანი დებატების შემდეგ, 101 ხმით 63-ის წინააღმდეგ, არ მიიღო ვერ ძირითადი კანონი, მაგრამ, ამავე დროს, აღიარა მისი იურიდიული სავალდებულობა.

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა შედგება 16 ფედერაციის სუბიექტისაგან. სახელმწიფოებრივი უფლებამოსილებანი გადანაწილებულია ფედერაციასა და მიწებს შორის: ფედერაციასა და მიწებს გაანიათ საკუთარი სუვერენული უფლებები და აქვთ საკუთარი სახელმწიფოებრივი ორგანოები, შესაბამისად, მიწებს არ აქვთ მხოლოდ ადმინისტრაციული ერთეულები (როგორც ეს უნიტარულ სახელმწიფოებშია). მიწებს გაანია საკუთარი ტერიტორია, კონსტიტუცია და სახელმწიფო ხელისუფლება (პარლამენტი, მთავრობა, ადმინისტრაციული უწყებები, სასამართლოები). ამასთანავე, მიწები ინტეგრირებულნი არიან ფედერაციის, როგორც საკავშირო სახელმწიფოს შემადგენლობაში. მიწების ტერიტორია, ამდროულად, წარმოადგენს ფედერაციის ტერიტორიას. ფედერალურ სამართალს გაანია უპირატესი იურიდიული ძალა მიწის სამართლის მიმართ, ხოლო მიწები ვალდებული არიან შეუფარდონ ფედერაციის კანონები.

ძირითადი კანონი, კერძოდ, ადგენს ფედერაციასა და მიწებს შორის სახელმწიფოებრივი უფლებამოსილებების განაწილების წესს. მიწების კომპეტენციაში შედის სახელმწიფოებრივი უფლებამოსილებების განხორციელება, თუ ისინი ძირითადი კანონით არ განეკუთვნება ფედერაციის კომპეტენციის სფეროს.

ძირითადი კანონის მე-20 მუხლის I აბზაცის შესაბამისად, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა წარმოადგენს დემოკრატიულ და სოციალურ ფედერაციულ სახელმწიფოს.

მართვა-გამგეობის ფორმის მიხედვით გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა წარმოადგენს პარლამენტარულ დემოკრატიას და მასში გარანტირებულია და დაცულია ხალხის სუვერენიტეტი. გერმანიის მთელი სახელმწიფოებრივი ძალაუფლების წყაროა ხალხი. ხალხი ირჩევს თავის წარმომადგენლებს ფედერალურ პარლამენტსა (ბუნდესტაგსა) და ბუნდესრატში საყოველთაო, პირდაპირი, თავისუფალი, თანასწორი და ფარული არჩევნების გზით.

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა წარმოადგენს სოციალურ სახელმწიფოს. "სოციალური სახელმწიფოს" პრინციპი ავალდებულებს სახელმწიფოს

აქტიური სოციალურ-სამართლებრივი პოლიტიკის საშუალებით ხელი შეუწყოს არსებულ სოციალურ განსხვავებათა გამოთანაბრებას და ამით უზრუნველყოს სამართლიანი სოციალური წესრიგი.

ქართული
საზოგადოებრივი

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა წარმოადგენს სამართლებრივ სახელმწიფოს, რომელიც მოწოდებულია უზრუნველყოს სამართლიანობა სამართლებრივი უსაფრთხოება. სახელმწიფოს მთელი საქმიანობა შებოჭილია კანონითა და სამართლით. სამართლებრივი სახელმწიფოს არსებობა ელემენტს, ძირითადი კანონის შესაბამისად, წარმოადგენს ხელისუფლებების დანაწილება. სახელმწიფო ხელისუფლება (რომლის წყაროსაც ხალხი წარმოადგენს) ხორციელდება საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების ორგანოთა საშუალებით. ხელისუფლების დანაწილება პრინციპი მოიცავს საკანონმდებლო, აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და მართლმსაჯულების ფუნქციათა გამოჯენას (ხელისუფლების გამოჯენა) აგრეთვე, ხელისუფლების ურთიერთკონტროლსა და შეკავებას (ხელისუფლების ბალანსი). ხელისუფლების დანაწილების პრინციპი წარმოადგენს სახელმწიფო ხელისუფლების დანაწილებისა და ხელისუფლების შებოჭვის ისეთ საშუალებას, რომელიც უზრუნველყოფს ცალკეული ინდივიდების თავისუფლების დაცვას. ამასთანავე, სასამართლო ხელისუფლებას, მართლმსაჯულების ორგანოებს, როგორც დამოუკიდებელ საკონტროლო ინსტანციას, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება. სასამართლო ხელისუფლების განსაკუთრებული დანიშნულება თავის გამოხატულებას პოულობს საკონსტიტუციო სამართალწარმოების ინსტიტუტში.

2. სასამართლოების სისტემა

გერმანიის ძირითადი კანონის ცალკე კარი ეძღვნება სასამართლო ხელისუფლების კონსტიტუციურ-სამართლებრივ გარანტიებს. ძირითადი კანონის 92-ე მუხლის შესაბამისად სასამართლო ხელისუფლებას ახორციელებენ

სასამართლოები. მოსამართლეები დამოუკიდებელი არიან და ემონაწილებიან მხოლოდ კანონს (ძირითადი კანონის 97-ე მუხლი). მართლმსაჯულება ახორციელებს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ, ხოლო ძირითად კანონში გათვალისწინებული ფედერალური სასამართლოების მიწების სასამართლოების მიერ. ფედერალური სასამართლოების შექმნა რეგულირებულია ძირითადი კანონის 95-ე და 96-ე მუხლებით. სასამართლო ორგანოთა სისტემაში, კერძოდ, გათვალისწინებულია ფედერალური საპატენტო სასამართლო (ძირითადი კანონის 96-ე მუხლის 1 აბზაცი), აგრეთვე, ფედერაციის უმაღლესი სასამართლოები: ფედერალური უზენაესი სასამართლო, ფედერალური ადმინისტრაციული სასამართლო, ფედერალური საფინანსო სასამართლო, ფედერალური შრომის სასამართლო და ფედერალური სოციალური სასამართლო.

ამრიგად, გერმანიის სასამართლო სისტემაში სასამართლო ხელისუფლება იყოფა საკონსტიტუციო სამართალწარმოებად და სამართალწარმოების ხუთ დამოუკიდებელ დარგად, რომელთაც სათავეში უდგას ფედერაციის შესაბამისი უმაღლესი სასამართლოები.

ე.წ. ჩვეულებრივ სამართალწარმოებას, ე.ი. სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეთა სამართალწარმოებას, ახორციელებს ქვედა ინსტანციის სასამართლოები, მიწის სასამართლოები, მიწის უმაღლესი სასამართლოები და ფედერალური უზენაესი სასამართლო (ქ. კარლსრუეში).

ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებას ახორციელებს ქვედა ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლოები, მიწის უმაღლესი ადმინისტრაციული სასამართლოები (უზენაესი ადმინისტრაციული სასამართლოები) და ფედერალური ადმინისტრაციული სასამართლო (ქ. ბერლინში).

საფინანსო სამართალწარმოებას ახორციელებს ქვედა ინსტანციის საფინანსო სასამართლოები და ფედერალური საფინანსო სასამართლო (ქ. მიუნხენში).

სამართალწარმოებას შრომით საქმეებზე ახორციელებს ქვედა ინსტანციის შრომითი სასამართლოები, მიწის შრომის სასამართლოები და ფულერალური შრომის სასამართლო (ქ. კასელში)¹.

ქ რ რ ე ნ ე უ ლ ი
გ ი მ ლ ი რ ი თ ე ქ ს

სამართალწარმოებას სოციალურ საქმეებზე ახორციელებს ქვედა ინსტანციის სოციალური სასამართლოები, მიწის სოციალური სასამართლოები და ფულერალური სოციალური სასამართლო (ქ. კასელში)².

საერთო ოურისდიქციის სასამართლოთა კომპეტენციაში შედის ნებისმიერ სისხლის-სამართლებრივი საქმისა და სამართლებრივი დავის გადაჭრა კერძო სამართლის, პირველ რიგში, სამოქალაქო და სავაჭრო სამართალდარგში, აგრეთვე, ე.წ. „ნებაყოფლობითი ოურისდიქციის“ საკითხებზე (რომელსაც მიეკუთვნება მიწის საკუთრებასთან, მურვეობასთან და მზრუნველობასთან, სამემკვიდრეო უფლებასთან და ა.შ. დაკავშირებული საქმეები).

ადმინისტრაციული სასამართლოები წვევნი საჯარო-სამართლებრივ დავას დაკავშირებულ საქმებს, რომელიც არ ატარებს კონსტიტუციურ-სამართლებრივ ხასიათს (იმ პირობით, რომ კანონით არ არის დადგენილი სხვა განსჯადობა როგორც, მაგალითად, სოციალური დაზღვევის სამართლისა და სავადასახად სამართლის დარგში). ადმინისტრაციული სასამართლოები უზრუნველყოფენ მოქალაქის დაცვას ადმინისტრაციულ ორგანოებთან და უწყებებთან ურთიერთობის

საფინანსო სასამართლოები განიხილავენ დავას მოქალაქეებსა და სახელწიფოს შორის, რომელიც წარმოიშობა გადასახადებისა და სხვა მოსაკრებლების საკითხებზე.

შრომის სასამართლოები განიხილავენ დავებს დამქირავეებელსა და დამქირავეებულ მუშაკს შორის, დავებს სატარიფო განაკვეთების შესახებ კოლექტიურ შრომითი ხელშეკრულების მხარეებს შორის, აგრეთვე, შიდა შრომითი განაწესისა და, კერძოდ, საწარმოთა ორგანიზაციასა და მართვაში დამქირავეებულ მუშაკთა წარმომადგენლების მონაწილეობის საკითხებს.

¹ მომაღალში ქალაქ ლაიფციგში.

² მომაღალში ქალაქ ერფურტში.

სოციალური სასამართლოები წყვეტენ საქმეებს სოციალური უზრუნველყოფის, სოციალური დაზღვევის, სამედიცინო დახმარების სფეროში.

სამართალწარმოების ზემოთხაზოთვლილი 5 დარგის სასამართლო ცენტრების დაიკვას მოქმედი სამართლის, სახელმძღვანელო, ფედერაციისა და ტერიტორიული ტუციის ყველა ნორმა, აგრეთვე, კანონები და სხვა სამართლებრივი აქტები. ყოველდღიურ პრაქტიკაში ისინი, პირველ რიგში, იყენებენ ისეთ კანონებს, რომელიც ეხება მათი საქმიანობის სფეროს, როგორც, მაგალითად, სამოქალაქო, სისხლის, ადმინისტრაციული, საგადასახადო, შრომის ან სოციალური სამართალი.

დანარჩენი სასამართლოებისაგან განსხვავებით, საკონსტიტუციო სამართალწარმოების ამოცანაა კონტროლის განხორციელება ყველა სახელმწიფო ორგანოს მიერ ფედერალური კონსტიტუციისა და ფედერაციის ცალკეული მიწების კონსტიტუციების დაცვაზე. საკონსტიტუციო სამართალწარმოების სფეროში გადაწყვეტილებები მიიღება უშუალოდ კონსტიტუციის საფუძველზე.

თავი I. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სტატუსი და ფუნქციები

§1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო როგორც კონსტიტუციური ორგანო

სახელმწიფო ორგანოთა სისტემაში ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს განსაკუთრებული სტატუსი განისაზღვრება მისი როგორც კონსტიტუციის დაცვის ძირითადი გარანტიის ფუნქციით. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, ერთდროულად, წარმოადგენს სასამართლო ორგანოსა და უმაღლეს საკონსტიტუციო ორგანოს. სხვა საკონსტიტუციო ორგანოებთან მიმართებაში ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წარ-

მოადგენს დამოუკიდებელ ორგანოს (იხ. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ კანონის - (შემდგომში - ფსსკ) §1).

ქ რ ი ვ ნ ე უ ლ ი

საკონსტიტუციო ორგანოებს წარმოადგენს სახელმწიფოებრივი ხელისუფლების ორგანოები, რომლებიც უშუალოდ გათვალისწინებულია ძირითადი კანონით და რომლებიც მოწოდებულნი არიან შეასრულონ მნიშვნელოვანი ფუნქციები საკონსტიტუციო ცხოვრებაში: ბუნდესტაგი, ბუნდესრატი, ფედერალური პრეზიდენტი, ფედერალური მთავრობა, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო. ძირითადი კანონის თანახმად, სხვა საკონსტიტუციო ორგანოებთან ერთად, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო მონაწილეობს უმაღლესი სახელმწიფო ხელისუფლების განხორციელებაში. ამჟამად დროს, ყველა სხვა საკონსტიტუციო ორგანოსაგან განსხვავებით, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასამართლო ორგანოს.

როგორც დამოუკიდებელი სასამართლო ორგანო ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ორგანიზაციულად არ არის დამოკიდებული, და ასევე დაქვემდებარებული, არცერთ საკონსტიტუციო ორგანოზე. გერმანიის ძირითადი კანონის შინაარსიდან გამომდინარე, საკონსტიტუციო ორგანოები არ არიან ერთმანეთთან იერარქიულ ურთიერთდამოკიდებულებაში. ასეთ მდგომარეობას შეესაბამება სასამართლოს სრული დამოუკიდებლობა შიდა ადმინისტრაციის სფეროში და საბიუჯეტო ავტონომია.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს, როგორც საკონსტიტუციო ორგანოს განსაკუთრებული სტატუსი ვლინდება სხვა საკონსტიტუციო ორგანოებთან დამოკიდებულებაშიც. საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილია მიუთითოს სხვა საკონსტიტუციო ორგანოებს მათი საქმიანობის კონსტიტუციურ-სამართლებრივ ჩარჩოებზე, დააკონკრეტოს მათი უფლებები და მოვალეობები, მიიღოს საყოველთაოდ სავალდებულო გადაწყვეტილებანი კანონების ძალადაკარგულად აღიარების შესახებ.

როგორც საკონსტიტუციო ორგანო, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო არ ექვემდებარება რომელიმე განსაზღვრულ სამინისტროს (მაგა-

ლითად, ოუსტიციის ფედერალურ სამინისტროს). მას გააჩნია საკუთარი ადმინისტრაციული აპარატი და დამოუკიდებელი დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ფუნქციების პირების დანიშვნა, განთავისუფლება და თანამდებობიდან გათავისუფლება სასამართლოს თავმჯდომარის მიერ.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ბიუჯეტი ცალკე მუხლითაა გათვალისწინებული სახელმწიფო ბიუჯეტში. საკონსტიტუციო სასამართლო თვითონვე წარადგენს ბიუჯეტის პროექტს (1953 წლამდე მას წარადგენდა ოუსტიციის ფედერალური სამინისტრო). ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო დამოუკიდებლად განაგებს საბიუჯეტო სახსრებს - 1996 წელს ამ თანხამ შეადგინა 28,5 მლნ. გერმანული მარკა.

მმართველობის შიდა ავტონომიის მარჯვნივ იხილ, რომ სასამართლოს პლენუმები და პრეზიდენტი ერთობლივად ახორციელებენ სასამართლოს ფუნქციებს. პლენუმზე განიხილება ბიუჯეტის პროექტი და წყდება ყველა ის საკითხი, რომელიც უშუალოდ დაკავშირებულია მოსამართლეთა სტატუსთან და მათ საბუშარი პირობებთან. ამ მიზნით პლენუმები აყალიბებს ოთხ მუდამო კომიტეტს, რომლებიც უნდა განახორციელონ შიდა-ორგანიზაციული საქმიანობა. ეს კომიტეტებია: პროტოკოლის, საწესდებო, საბიუჯეტო, პერსონალისა და ბიბლიოთეკის.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის სტატუსი გათანაბრებულია მინისტრის სტატუსთან. ეს გარემოება არცერთ შემთხვევაში არ გულისხმობს მოსამართლის მიმართ სამსახურებრივი ზედამხედველობის განხორციელების შესაძლებლობას. ასევე დაუშვებელია მოსამართლისათვის რაიმე მითითების მიცემა. სასამართლოს პრეზიდენტი, ისევე როგორც ერთ-ერთი სენატის თავმჯდომარე, გარკვეული აზრით, არის primus inter pares. მოსამართლეთა ხელფასი მოწესრიგებულია მოხელეთა ხელფასის შესახებ სპეციალური ფედერალური კანონით. სასამართლოს პრეზიდენტის ძირითადი ხელფასი ტოლია ფედერალური მინისტრის ხელფასისა, ხოლო სასამართლოს ვიცე-პრეზიდენტის - სახელმწიფო მდივნის ხელფასისა. დანარჩენი მოსამართლეების ხელფასი კი ფედერაციის ერთ-ერთი უმაღლესი სასა-

ს ა მ რ ი მ ე ლ ი ს
ს ა რ ლ ა მ ე ნ ტ ი ს

59
3

მართლოს პრეზიდენტის ხელფასის ტოლია. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს კონსტიტუციურ სტატუსსა და მისი უფლებამოსილებების განხორციელებაზე რაიმე გავლენას არ ახდენს ქვეყანაში არსებული სხვა საგანგებო მდგომარეობის გამოცხადება.

თავისი განსაკუთრებული მდგომარეობის მიუხედავად, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წარმოადგენს არა პოლიტიკურ, არამედ სასამართლო ორგანოს. საკონსტიტუციო სასამართლო თავის საქმიანობას ახორციელებს არა საკუთარი ინიციატივით, არამედ მხოლოდ იმ სარჩელის საფუძველზე, რომელიც შემოტანილია საკონსტიტუციო სასამართლოში უფლებამოსილი ორგანოს ან პირის მიერ. სასამართლო ღებულობს დამოუკიდებელ გადაწყვეტილებებს მხოლოდ სამართლებრივ საკითხებზე. ამასთანავე, და ეს ბუნებრივია, კონსტიტუციურ-სამართლებრივ საკითხებს ზმირად აქვთ პოლიტიკური უღერადობა. ამის გამო, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებანი მნიშვნელოვან ზემოქმედებას ახდენს პოლიტიკურ ცხოვრებაზე.

როგორც სასამართლო ორგანოს, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს განსაკუთრებული მდგომარეობა უკავია მთლიანად სასამართლო სისტემაში: ის არ წარმოადგენს ინსტანციას სასამართლო სისტემაში და ამიტომ არ არის რომელიმე სასამართლოზე ზემდგომი სასამართლო ინსტანცია. სხვა სასამართლოებისაგან განსხვავებით ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო გადაწყვეტილებებს ყოველთვის იღებს როგორც პირველი და, ამაღროულად, ბოლო ინსტანცია. მისი გადაწყვეტილებების საგნისა და იურიდიული მოქმედების მიხედვით, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს უჭირავს წამყვანი ადგილი ფედერაციის სასამართლო ორგანოების სისტემაში. მართლმსაჯულების სფეროში საკონსტიტუციო სასამართლოს ფართო უფლებამოსილებანი ვლინდება მისი გადაწყვეტილებების მოქმედების ფართო სპექტრში.

საკონსტიტუციო სასამართლო აუქმებს ადმინისტრაციულ და სასამართლო გადაწყვეტილებებს, რომლებიც არ შეესაბამებიან ძირითად კანონს, ძალ-

ადაკარგულად აღიარებს კანონს რომელიც ეწინააღმდეგება კონსტიტუციას, საბოლოო გადაწყვეტილებას ღებულობს ფედერაციასა და მიწების სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებს შორის წარმოშობილი დასუსტებული საკითხებზე. იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც სასამართლოს გადაწყვეტილებები ეხება მოქალაქეთა დარღვეულ უფლებებს ან სავარაუდო ვალდებულებებს, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ასრულებს უფრო საკონსტიტუციო სამართლის ობიექტური უზრუნველყოფის, ვიდრე მოქალაქეთა უფლებების დაცვის ფუნქციას.

§2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო როგორც სასამართლო ორგანო

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, როგორც ფედერაციის საკონსტიტუციო კონტროლის უმაღლესი სასამართლო ორგანო, მოწოდებულია არ დაუშვას სახელმწიფო ხელისუფლების მიერ ფედერალური კონსტიტუციის – ძირითადი კანონის დარღვევა. მას გააჩნია მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის გარანტიები. ამავე დროს, საკონსტიტუციო სასამართლო განსხვავდება სხვა სასამართლო ორგანოებისაგან.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო არ წარმოადგენს სარევიზიო სასამართლო ინსტანციას, რომელიც წვევტს კონკრეტულ კონსტიტუციურ-სამართლებრივ საკითხებს სამოქალაქო ან სისხლის-სამართლებრივი წარმოების ჩარჩოებში. საკონსტიტუციო სასამართლოს კომპეტენციაში შედის მხოლოდ და მხოლოდ კონსტიტუციურ-სამართლებრივი საკითხების გადაწყვეტა. საკონსტიტუციო სასამართლოს ამოცანაა ძირითადი კანონის განმარტება, რომელიც ატარებს სავალდებულო ხასიათს.

როგორც “კონსტიტუციის უზენაეს დარაჯს”, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს ძირითადი კანონით მინიჭებული აქვს საკმაოდ ფართო უფლებამოსილებანი და, ამ თვალსაზრისით, ანალოგი არ გააჩნია გერმანიის საკონსტიტუციო მართლმსაჯულების ისტორიაში. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებებს, ფსკ-ის §31-ის მე-2 აბზაცით გათვალისწინებულ შემთხვევებში გააჩნია კანონის ძალა. ცხადია, ეს არ

ნიშნავს, რომ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო აბორციულად
კანონმდობს. საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია მხოლოდ ძალიან
დაკარგულად გამოაცხადოს კანონი ან განსაზღვროს ვადა, რომლის განმავლობაშიც
კანონი უნდა იქნეს შეცვლილი ან გამოცემული. მას არ შეუძლია
სამართლოს არ შეუძლია შეცვალოს კანონმდებელი - მას არ შეუძლია
არაკონსტიტუციური ნორმა შეცვალოს ახალი ნორმით.

თავი II. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ორგანიზაცია და წარმოების ზოგადი საფუძვლები

§1. სასამართლოს სტრუქტურა

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს (ისევე როგორც უზენაესი
ფედერალური სასამართლოს) ადგილსამყოფელია ქ. კარლსრუე. სიმბოლურია
ის გარემოება, რომ სასამართლო გეოგრაფიული თვალსაზრისითაც საკმაოდ
დისტანცირებულია ფედერალური მთავრობისა და პარლამენტისაგან.

ა) სენატი

გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება ორი სენა-
ტისაგან. საკონსტიტუციო სასამართლოს ხშირად უწოდებენ „ტყუპ სასა-
მართლოს“, რამდენადაც სენატებს გააჩნია განსხვავებული კომპეტენცია და
თითოეული მათგანი წარმოადგენს „ფედერალურ საკონსტიტუციო სასა-
მართლოს“. ამ შემთხვევაში საქმე უფრო გვაქვს ორ დამოუკიდებელ კოლე-
გიულურ სასამართლოსთან და არა სასამართლოს სენატთან ჩვეულებრივ
მიღებული აზრით.

საკონსტიტუციო სასამართლოს I სენატი განიხილავს ნორმათა კონტრაოლისა
და საკონსტიტუციო სარჩელის საკითხებს, რომელიც უფრო მეტად შეეხება
ძირითადი კანონის 1-17, მე-19, 101-ე მუხლებსა და 103-ე მუხლის I აბზაცს.

სასამართლოს II სენატი უფლებამოსილია განიხილოს საკითხები ლტოლვიელობა და უცხოელთა სამართლის სფეროდან, სამხედრო სამსახურისა და აღსრულებითი სამსახურის შესახებ, საჯარო სამსახურზე, სისხლის სამართლის (იმ პროცესების გარდა, რომელიც შეეხება ძირითადი კანონის მკაცრად შესრულებას) და სისხლის საპროცესო სამართლის საკითხებზე, პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების ჩათვლით. უმათერესად II სენატია უფლებამოსილი განიხილოს სახელმწიფო ორგანოებს შორის წარმოშობილი დავა, დავა ფედერაციასა და მიწებს შორის, ასევე საკითხი პარტიათა აკრძალვის შესახებ და არჩევნებთან დაკავშირებული დავები.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, I სენატს ხშირად უწოდებენ „ძირითად უფლებათა სენატს“, ხოლო II სენატს – „სახელმწიფო სამართლის სენატს“. იმ შემთხვევაში, თუ წარმოიშობა რაიმე ეჭვი სენატთა უფლებამოსილებებთან დაკავშირებით, საკითხს წყვეტს ე. წ. „ექვსთა კომიტეტი“, რომელიც შედგება სასამართლოს პრეზიდენტის, ვიცე-პრეზიდენტებისა და თითოეული სენატის ორ-ორი მოსამართლისაგან.

მოსამართლეთა არჩევა ხდება უშუალოდ ერთ-ერთ სენატში. თავიდან თითოეული სენატი შედგებოდა 12 მოსამართლისაგან, მოგვიანებით – 1956 წლის 1. სექტემბრიდან – მათი რიცხვი ათამდე, ხოლო 1963 წლის 1. სექტემბრიდან – 8-მდე შემცირდა.

გადაწყვეტილების მისაღებად აუცილებელია, რომ სენატის სხდომას ესწრებოდეს სულ ცოტა ექვსი მოსამართლე მაინც. 1985 წლამდე გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო არ იცნობდა წარმომადგენლობის ინსტიტუტს. ეს მდგომარეობა ბევრად ართულებდა სასამართლოს ნორმალურ მუშაობას, როდესაც ხანგრძლივი ავადმყოფობის ან სხვა დამპროკლებელი გარემოებისას შეუძლებელი იყო ქვორუმის შეკრება. მაგრამ, 1985 წლიდან ერთი სენატის მოსამართლეს წარმომადგენლობის ფორმით შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს მეორე სენატის მუშაობაში. აღნიშნულმა წესმა მნიშვნელოვნად აამაღლა სასამართლოს ქმედუნარიანობა.

გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლო საქმიანობას შეუდგა 1951 წლის სექტემბერში. მისი მოღვაწეობის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს ძირითადი კანონის 92-94-ე, 99-ე, მე-100, 115-ე მუხლები, აგრეთვე კანონ-ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ, რომლის ბილეთი პრედაქტია გამოქვეყნებულია 1993 წლის 11 აგვისტოს. საქმის წარმოების საკითხებზე ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ 1986 წლის 15 დეკემბერს მიღებულ იქნა „ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტი“. სასამართლოს სენატთა გადაწყვეტილებანი ქვეყნდება „ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა კრებულიში“.

ბ) პლენუმი

იმ შემთხვევაში, როდესაც სენატს განზრახული აქვს არ გაიზიაროს მთლიან სენატის სამართლებრივი პოზიცია, საკითხს წვევტს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი. პლენუმი შედგება სასამართლოს ყველა წევრისაგან და შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ ესწრება მოსამართლეთა ორი მესამედი მაინც. სენატი თვითონვე განსაზღვრავს საკუთარ უფლებამოსილებებს, ღებულობს რეგლამენტს, იღებს გადაწყვეტილებას ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის სამსახურიდან გათავისუფლების (მისი ნების წინააღმდეგ) შესახებ ხანგრძლივი შრომისუნარიობის გამო, ასევე იმ შემთხვევებში, თუ კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის საფუძველზე მოსამართლე ცნობილია დამნაშავედ ისეთი ქმედების ჩადენაში, რომელიც სახელს უტეხს მოსამართლის ღირსებასა და პატიოსნებას, ან გასამართლებულია და მისჯილი აქვს თავისუფლების აღკვეთა 6 თვეზე მეტი ვადით, ან თუ ის ბრალეულია მოვალეობათა ისეთი უხეში დარღვევისათვის, რომელიც გამოიხატება თანამდებობაზე მისი შემდგომი ყოფნის შესაძლებლობას. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს შეუძლია შეაჩეროს მოსამართლის უფლებამოსილებანი. ეს წესი, აგრეთვე, მოქმედებს იმ შემთხვევებშიც, თუ მოსამართლის მიმართ მიმდინარეობს სასამართლო წარმოება სისხლის სამართლის დანაშაულის ბრალდებასთან დაკავშირებით. მოსამართლის უფლებამოსილებათა შეჩერების შესახებ

გადაწყვეტილების მისაღებად საჭიროა სასამართლოს წევრთა ორი მესამედის თანხმობა.

§2. მოსამართლეთა არჩევნები

მოსამართლის თანამდებობის დაკავების წესის მნიშვნელობა, უწინარეს ყოვლისა, განისაზღვრება იმ დიდი როლით, რასაც ასრულებს გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ქვეყნის სახელმწიფო ცხოვრებაში. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ორივე სენატის მოსამართლეთა ნახევარს ირჩევს ბუნდესტაგი, ხოლო ნახევარს – ბუნდესრატი. მოსამართლეთა თანამდებობის დაკავების წესი ითვალისწინებს გერმანიის ფედერალურ მოწყობას.

ბუნდესტაგი მოსამართლეებს ირჩევს არაპირდაპირ. ბუნდესტაგი, მისი პარტიული შემადგენლობის გათვალისწინებით ირჩევს ე. წ. თორმეტთა კომიტეტს, რომელიც თავის მხრივ ირჩევს მოსამართლეს. მოსამართლედ არჩეულია პირი, რომელიც ამომრჩვეელთა კომიტეტში მიიღებს სულ ცოტა 8 ხმას.

ბუნდესრატი უშუალოდ ირჩევს საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეებს. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პრეზიდენტსა და ვიცე-პრეზიდენტს ირჩევს ბუნდესტაგი და ბუნდესრატი მონაცვლეობით, თანამდებობაზე მყოფი ან ახლად არჩეული მოსამართლეებისაგან.

მოსამართლედ შეიძლება არჩეულ იქნეს ნებისმიერი პირი, რომელსაც შეუსრულდა 40 წელი და გააჩნია მოსამართლის თანამდებობის დაკავების უფლება მოსამართლეთა შესახებ გერმანიის კანონის ძალით.

მოსამართლეებს ნიშნავს ფედერალური პრეზიდენტი. თანამდებობის დაკავებისას მოსამართლე დებს ფიცს, რომ იგი, როგორც სამართლიანი მოსამართლე, ყოველთვის ერთგულად დაიცავს გერმანიის ფედერაციული რესპუბ-

ლიკის ძირითად კანონს და კეთილხინდისიერად შეასრულებს მოსამართლის
კალდებულებას ნებისმიერი პირის მიმართ.

ქ რ ი ქ ნ ე უ ლ ე

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე და მოადგილე აირჩევა, შესაბამისად, ერთ-ერთი საკანონმდებლო ორგანოს მიერ, თითოეული მათგანის არჩევის უფლებამოსილება რიგრიგობით ეკუთვნის ბუნდესტაგსა და ბუნდესრატს. რადგანაც სასამართლოს თავმჯდომარე და მისი მოადგილე ერთდროულად იკავებენ სენატის თავმჯდომარეთა პოსტს, მათ არ შეუძლიათ იყონ ერთი და იგივე სენატის შემადგენლობაში.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეთა უფლებამოსილების ვადა თორშეტი წელია. განმეორებითი არჩევა არ დაიშვება. ნებისმიერ შემთხვევაში უფლებამოსილებათა ვადა განისაზღვრება სამოცდარვა წლის ზღვრული ასაკით. მოსამართლეებს ნებისმიერ მომენტში შეუძლიათ დააყენონ შეამდგომლობა გადადგომის შესახებ. უფლებამოსილებათა ვადის ამოწურვამდე, საკუთარი ნება-სურვილის გარდა, არ შეიძლება მოსამართლის გადაყენება, ან განთავისუფლება თუ არა ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის განჩინების საფუძველზე. დღემდე სასამართლოს ასეთი განჩინება არ გამოუტანია.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეები, თავიანთ უფლებამოსილებათა ვადის განმავლობაში არ შეიძლება შედიოდნენ ბუნდესტაგის, ბუნდესრატის, ფედერალური მთავრობის შემადგენლობაში, აგრეთვე, მიწების ანალოგიური ორგანოების შემადგენლობაში. მოსამართლეობასთან ერთად მათ არ შეუძლიათ განახორციელონ არაერთი სხვა პროფესიული საქმიანობა, გარდა გერმანიის უმაღლეს სასწავლებლებში სამართლის სწავლებისა. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის სახით მოღვაწეობას უპარატესობა ენიჭება უმაღლესი სასწავლებლის მასწავლებლის სახით მოღვაწეობის წინაშე.

სასამართლოს გადაწყვეტილებათა მოსამზადებლად თითოეულ მოსამართლეს მიემაგრება სამი მეცნიერ-თანამშრომელი. მეცნიერ-თანამშრომლები არ ღებულობენ მონაწილეობას სენატის სხდომებში.

§1. კონსტიტუციური საჩივარი

კონსტიტუციური საჩივარი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ინდივიდუალურ უფლებათა დაცვის თვალსაზრისით. კონსტიტუციური საჩივარის მეშვეობით მოქალაქეს შეუძლია დაიცვას თავისი ძირითადი უფლებები. გარდა ამისა, კონსტიტუციური საჩივარი გვევლინება არა მარტო ძირითადი კანონით გა-
რანტირებული უფლებების დაცვის, არამედ მთლიანად კონსტიტუციური სა-
სამართლის დაცვის სპეციფიკურ საშუალებად.

კონსტიტუციური საჩივრის ინსტიტუტი პირველად გათვალისწინებული იყო
ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს კანონში, მაგრამ 1969 წლი-
დან ის უკვე განმტკიცებულია ძირითად კანონშიც (93-ე მუხლის 1 აბზაცი,
მე-4ა).

კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა შეუძლია ნებისმიერ პირს, რომელიც
თვლის, რომ მისი ძირითადი უფლებები დარღვეულია საჯარო ხელისუ-
ფლების მიერ. გასაჩივრებული აქტი უშუალოდ უნდა არღვევდეს მოსარჩე-
ლის უფლებებს.

კონსტიტუციური საჩივრის შეტანის უფლება აქვს იურიდიულ პირსაც, თუ
მათ მიმართ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ძირითადი უფლებები. საჯარო
სამართლის იურიდიული პირები პრინციპში არ შეიძლება იყვნენ ძირითადი
უფლებების სუბიექტები, რამდენადაც ისინი ახორციელებენ საჯარო ფუნ-
ქციებს. ისტორიულად, მოქალაქეთა ძირითადი უფლებები წარმოიშვა როგორც
სახელმწიფოსაგან დამცავი უფლებები. ამდენად, შეუძლებელია თვითონ სახე-
ლმწიფო იყოს ძირითადი უფლებების მატარებელი სუბიექტი. სახელმწიფო
არ შეიძლება ერთდროულად იყოს ძირითადი უფლებების ადრესატიც და
დამცავიც. რამდენადაც განსხვავებულ სიტუაციასთან გვაქვს საქმე, როდე-
საც რომელიმე სუბიექტი უშუალოდ საჭიროებს ძირითადი უფლებების მიერ

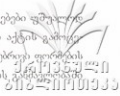
დაცულ სფეროში. სწორედ ამ მოსაზრებიდან გამომდინარე, ნათელია დერაღალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ, რომ უნაღვრისებრი ფაქულტეტები არიან ძირითადი კანონით გარანტირებული თავისუფა კვლევისა და სწავლის უფლების სუბიექტები. დაახლოებით იგივე ითქვას ეკლესიის განსაზღვრულ უფლებათა მიმართ. ამ უფლებების განსაზღვრელობა ის, რომ ეკლესიის უფლებები არ წარმოადგენენ სახელმწიფო პროდუქტს, თვითონ ეკლესია კი ეფუძნება არასახელმწიფო სფეროს თავიანთ საქმიანობაში არ ახორციელებს არც სახელმწიფო ფუნქციებს არც სახელმწიფო ხელისუფლებას.

კონსტიტუციური საჩივარი შეიძლება შეტანილ იქნეს კომუნებისა და მაგაერთიანების მიერ, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ კანონით დარღვეულია მათი უფლება თვითმმართველობაზე.

ძირითადი უფლება შეიძლება დარღვეულ იქნეს კანონით, ადმინისტრაციული აქტით ან სასამართლო აქტით. მოქალაქეს მხოლოდ მაშინ შეუძლია გაასაჩივროს კანონმდებლის მოქმედება, თუ დარღვეულია ძირითადი კანონის 1-19 მუხლებით განსაზღვრული უფლებები.

კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა შესაძლებელია უშუალოდ, ადვოკატის მონაწილეობის გარეშე. საჩივარი უნდა იქნეს წარდგენილი წერილობით კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა დასაშვებია მაშინ, როდესაც მხოლოდ ამ ფორმით შეიძლება თავიდან ავიცილოთ ძირითადი უფლებების დარღვევა. პირმა, რომელიც თვლის, რომ დარღვეულია მისი ძირითადი უფლებები უნდა ამოწუროს ყველა შესაძლო სამართლებრივი ფორმა და მიმართოს ყველა იმ ინსტანციას, რომელიც ვალდებულია დაიცვას მისი ძირითადი უფლებები. კონსტიტუციური საჩივრის სუბსიდიარული წესი მოითხოვს სამართლებრივი ფორმის ამოწურვას შესაბამისი დარგობრივი სასამართლოს ფარგლებში, მაგალითად სამოქალაქო, სისხლის ან ადმინისტრაციული სამართლის სასამართლოებში. ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური საჩივარი შეტანილი უნდა იქნეს ბოლო ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებიდან ერთი თვის ვადაში

განსაკუთრებულ შემთხვევებში, როდესაც მოქალაქის უფლებები ფაქტობრივად
კანონით არის დარღვეული (ვრცეული ადმინისტრაციული აქტის გამოცე-
მის გარეშე), მოქალაქის უფლება აქვს ფოკლეგვარი სამართლებრივი ფორმების
გამოყენების გარეშე კანონის ძალაში შესვლიდან ერთი წლის განმავლობაში
აღძრას კონსტიტუციური საჩივარი.

ყველა შემთხვევაში შესაძლებელია შემოწმდეს უკვე ძალაში შესული აქტე-
ბის კონსტიტუციურობა, როდესაც საკანონმდებლო პროცესი დასრულებუ-
ლია კანონის მიღებით. კანონი გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო
სასამართლოს შესახებ არ იცნობს ე. წ. „წინასწარი კონტროლის“ ინსტი-
ტუტს. ამ თვალსაზრისით, გამონაკლისია ის კანონები, რომლითაც ხდება
უცხო სახელმწიფოებთან დადებული ხელშეკრულებების რატიფიკაცია. ამ
შემთხვევაში ნორმათა კონტროლი დასაშვებია ჯერ კიდევ კანონის მიღებამ-
დე. ამით ერთგვარად გამოირიცხულია ისეთი ვითარება, როდესაც საერთა-
შორისო ხელშეკრულება შეიძლება წინააღმდეგობაში მოვიდეს შიდა - სახე-
ლმწიფო კონსტიტუციურ სამართალთან.

კონსტიტუციური საჩივრის მიზანი არაა მართლედნ მოქალაქის უფლებათა
დაცვა. კონსტიტუციურმა საჩივარმა, ასევე უნდა დაიცვას მთლიანად კონ-
სტიტუციური სამართალი. ამ მოსაზრებიდან გამომდინარე, ფედერალურ
საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია გამონაკლისის სახით მიიღოს
გადაწყვეტილება კონსტიტუციური საჩივრის თაობაზე, როდესაც ჯერ კიდევ
არაა ამოწურული ყველა სამართლებრივი ფორმა, თუ მას საყოველთაო
მნიშვნელობა აქვს ან თუ განმცხადებელს შეიძლება მიადგეს მძიმე ზარალი.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო არ წარმოადგენს „სუბერ-სარე-
ვიზიო ინსტანციას“. სასამართლო პროცესის მონაწილე მხარეს არ შეუ-
ძლია მიმართოს საკონსტიტუციო სასამართლოს იმ მოთხოვნით, რომ კიდევ
ერთხელ იქნეს გადამოწმებული სასამართლოს გადაწყვეტილების მართებუ-
ლობა. კონსტიტუციაზე უფრო დაბალი რანგის ნორმების განმარტება და
მათი შეფარდება, ასევე ცალკეულ ფაქტურ გარემოებათა შეფასება განკუთვნე-
ბა სათანადოდ უფლებამოსილ სასამართლოთა კომპეტენციას. საკონსტიტუ-

ციო სასამართლოს შეუძლია მხოლოდ შეამოწმოს, ხომ არ დაუზღვევია მოსამართლეებს კონსტიტუციური სამართალი. ეს არ ნიშნავს, რომ კონსტიტუციური სასამართლო ამოწმებს სასამართლო შეცდომებს: შეცდომა უნდა მდგომარეობდეს სწორედ ძირითადი უფლებების დარღვევების მიხედვით. ლი არის ერთ-ერთი მიზეზი იმისა, რომ საკონსტიტუციო სასამართლო განსახილველად არ ღებულობს საჩივრების უმეტეს ნაწილს.

კომიტეტს შეუძლია არ მიიღოს კონსტიტუციური საჩივარი უპირველეს ყოვლისა იმ მოტივით, რომ იგი დაუსაბუთებელია (მაგ. დაგვიანებულია) ან სხვა საფუძვლიდან გამომდინარე უპერსპექტიუოა. გადაწყვეტილება მიიღება ზეპირ განხილვის გარეშე, ხოლო მისი დასაბუთებისათვის საკმარისია მითითებული სათანადო სამართლებრივ თვალსაზრისზე. თუ კონსტიტუციური საჩივარ არ იქნა მიღებული, მის წარმდგენს შეიძლება დაეკისროს ბაჟის გადახდა 1000 გერმანულ მარკამდე. უფრო მაღალი ბაჟი – 5000 გერმანულ მარკამდე შეიძლება დაეკისროს პირს, თუ დადგინდება, რომ მან ბოროტად გამოიყენა კონსტიტუციური საჩივრის წარდგენის უფლება.

იმ შემთხვევაში, თუ კომიტეტს არ უარუყვია კონსტიტუციური საჩივრის მიღება და არც დასტური მოუცია მის მიღებაზე, საკითხს კონსტიტუციურ საჩივრის მიღების თაობაზე წვეტს სენატი. კონსტიტუციური საჩივრის მისაღებად აუცილებელია, რომ სულ ცოტა ორი მოსამართლე მაინც სასამართლო გადაწყვეტილებისაგან მოუღოს რომელიმე კონსტიტუციურ-სამართლებრივი საკითხის გარკვევას ან მიიჩნევს, რომ საჩივრის მიუღებლობა შეიძლება განმცხადებელს მიაყენოს მძიმე ზარალი.

აღსანიშნავია, რომ 107 179 საქმიდან, რომელიც აღძრულ იქნა ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში 1995 წლის ბოლომდე, 102 773 ეზებოდა კონსტიტუციურ საჩივარს. დროის ამ პერიოდში კონსტიტუციურ საჩივრებზე სენატმა მიიღო 3763 გადაწყვეტილება, ხოლო სასამართლო კოლეგიებმა და პალატებმა – 81 617 განჩინება. სასამართლოში, ჩვეულებრივ, ყოველწლიურად შემოდის 5000-ზე მეტი ახალი კონსტიტუციური საჩივარი. 1995 წლის ბოლომდე 2747 კონსტიტუციური საჩივარი (=2,76%) დადებითად გადაწყდა. ამ

შემთხვევაში არ არის გათვალისწინებული ის საქმედი, როდესაც საჩივრის შემტან პირთა სასარგებლოდ პროცესი დასრულდა კანონთა შეცვლის ან სახელმწიფო აქტების გაუქმების ან სხვა გარემოებათა გამო.

ქ რ ი ვ ე ნ უ ლ ი

კონსტიტუციურ საჩივარზე მიღებული გადაწყვეტილება სცილდება კონსტიტუციონალურ კონკრეტულ შემთხვევას. თუ, მაგალითად, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო აუქმებს რომელიმე სასამართლო გადაწყვეტილებას იმ მოსაზრებით, რომ სასამართლო იყენებდა ძირითადი უფლებების დამრღვევ კანონს, მაშინ ყველა სახელმწიფო ორგანომ, და პირველ რიგში სასამართლომ, უნდა იხელმძღვანელოს კანონის იმ განმარტებით, რომელიც მოცემულია საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში. ხშირად გადაწყვეტილებები კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოტივაციურ ნაწილში შეიცავენ დასკვნებს იხუთ კონსტიტუციურ-სამართლებრივ საკითხებზე, რომლებიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ საკანონმდებლო, მმართველობისა და მართლმსაჯულების ორგანოებზე და, ამ თვალსაზრისით, მათი მოქმედება სცილდება გასახილველი კონკრეტული შემთხვევის ჩარჩოებს.

კონსტიტუციური საჩივარი ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკაში ხელს უწყობს მოქალაქეთა უფლებების ეფექტურ დაცვას. ამ თვალსაზრისით, საინტერესოა ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს რამდენიმე მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება:

- 1958 წლის 11 ივნისის დადგენილებაში (ე.წ. „საქმე ავთიაქების შესახებ“) ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ სცნო, რომ კერძო პრაქტიკის უფლებათა კანონით დადგენილი შეზღუდვები ეწინააღმდეგება პროფესიის თავისუფალი არჩევის ძირითად უფლებას. ეს დადგენილება, ასევე, შეიცავს სასამართლოს მთელ რიგ ფუძემდებლურ დასკვნებს სამართალური თვითობათა იმ სფეროებზე, რომლებზეც ვრცელდება აღნიშნული უფლება.

- 1959 წელს ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ საკანონმდებლო ნორმა, რომლის თანახმადაც თუ ბავშვის დედასა და

მამას შორის არის უთანხმოება მშობელთა უფლების თაობაზე, საბოლოო გადაწყვეტილებას დებულობს მხოლოდ მამა, არ შეესაბამება მამაკაცის დიქტალის თანასწორუფლებიანობის კონსტიტუციურ პრინციპს.

– 1968 წლის 18 დეკემბრის დადგენილებაში „მიწის დამბების აგების წესის შესახებ კამპურგის მიწის კანონის“ შესახებ, მოცემულია ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს ფუქტემბლური ხასიათის განმარტებების საკუთრების უფლების დაცვის საკითხებზე.

– 1983 წლის 15 დეკემბრის დადგენილებაში მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის ჩატარების თაობაზე კანონის შესახებ, ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა საინფორმაციო თვითგამორკვევაზე მოქალაქის უფლების შინაარსი.

– 1989 წლის 2 მარტის განმინებაში ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ განიხილა გაფიცული მუშაკების საქმეში ადგილებზე სახელმწიფო მოხელეთა გამოყენებასთან დაკავშირებული საკითხები. ძირითადი კანონის მე-9 მუხლის მე-3 აბზაცის 1 წინადადება იძლევა კვალიფიკაციათა თავისუფლების გარანტიას და იცავს სტრაციფიკაციას. ეს პრინციპები ირლდევა, თუ მართლზომიერი გაფიცების ჩატარებისას ვფრ ფედერალური საფოსტო სამსახური იღებს განკარგულებას გამოინთავისუფლებულ საქმეში ადგილებზე სახელმწიფო მოხელეთა გამოყენების შესახებ, რადგან ამისათვის არ არსებობს საკანონმდებლო საფუძველი.

– ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მთელი რიგი ფუქტემბლური გადაწყვეტილებები შეეხებოდა უცხოელების მიერ გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში პოლიტიკური თავშესაფრის მიცემის თაობაზე შუამდგომლობათა დაყენების პირობებს.

– 1995 წლის 15 მაისის გადაწყვეტილებით ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ ყოფილი გდრ-ის მოქალაქეები, რომლებიც, ერთიანი გერმანიის აღდგენამდე, ჯამუშურ საქმიანობას ეწეოდნენ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის წინააღმდეგ თავიანთი სახელმწი-

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში ნებისმიერი სასამართლო ორგანო უფლებამოსილი და ვალდებულია შეამოწმოს სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციის ანთან შესაბამისობა. იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლო ორგანო აღმოაჩინებს რომელიმე დებულება არ შეესაბამება კონსტიტუციას (ჩვენ შემთხვევაში კონსტიტუციის შესაბამისობა ფედერალურ კანონს), მან უნდა შეაჩეროს სასამართლოში საქმის განხილვა და მიმართოს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით (ძირითადი კანონის მე-100 მუხლის 1 აბზაცის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, როგორც კონსტიტუციური ორგანო, უფლებამოსილია არაკონსტიტუციურად და ძალდაკარგულად გამოაცხადოს საკანონმდებლო ხელისუფლების მიერ გამოცემული კანონები. ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში ამ სახის წარმოება, აგრეთვე, ემსახურება სამართლებრივი უსაფრთხოების განმტკიცებასა და სამართლებრივი პრაქტიკის ერთგვარიანების უზრუნველყოფას. ეს უკანასკნელი საფრთხის ქვეშ დადგება თუ ცალკეული სასამართლო უფლებამოსილი იქნებოდა არ გამოეყენებინა კანონის რომელიმე დებულება, რომლისაც ის ჩათვლიდა არაკონსტიტუციურად.

საქმის მასალებსა და თავის გადაწყვეტილებას სასამართლო აგზავნის ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში. ამ გადაწყვეტილებაში სასამართლომ დაწერილებით უნდა განმარტოს, თუ რატომაა მისი გადაწყვეტილება დამოკიდებული კანონის დებულებათა კონსტიტუციურობაზე და, ამავე დროს, დაასაბუთოს თუ რატომაა ის დარწმუნებული აღნიშნული კანონის არაკონსტიტუციურობაში. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას მხოლოდ იმის შესახებ, შეესაბამება თუ არა კონსტიტუციას სამართლებრივი ნორმა, ან არის თუ არა ის არაკონსტიტუციური. ამგვარად, საკონსტიტუციო სასამართლო არ იღებს გადაწყვეტილებებს სამართლებრივი დავის არსზე, რომელმაც სასამართლოს მისცა საკონსტიტუციო სასამართლოსათვის მიმართვის საბაბი.

მოთხოვნის დასაბუთებაში მითითებული უნდა იქნეს, თუ რამდენადაა დამოკიდებული სასამართლოს გადაწყვეტილება სამართლებრივი ნორმის ნამდვილობაზე და რომელ, უფრო მაღალი რანგის სამართლებრივი ნორმას არ შეესაბამება ეს ნორმა. მოთხოვნას თან უნდა დაერთოს საქმის მასალები.

ეროვნული
სამართლებრივი ნორმების
სამართლებრივი ნორმის ნამდვილობას.

შესაბამისი მოთხოვნით სასამართლოსადმი მიმართვა არ არის დამოკიდებული იმაზე, ასაჩივრებს თუ არა სასამართლო პროცესის მონაწილე აღნიშნული სამართლებრივი ნორმის ნამდვილობას.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, აგრეთვე, იძენს იმ სასამართლოს პროცესის მონაწილეების თვალსაზრისს, რომელმაც მას მიმართა შეკითხვით. საკონსტიტუციო სასამართლო იწვევს მათ ზეპირ განხილვაში მონაწილეობის მისაღებად და სიტყვას აძლევს დამსწრე წარმომადგენელს, რომელიც უფლებამოსილია მონაწილეობა მიიღოს საქმის წარმოებაში.

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება მოთხოვოს ფედერაციის უმაღლეს სასამართლოებს ან მიწების უმაღლეს სასამართლოებს ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა სახით და რა მოსაზრებით ხელმძღვანელობდნენ ისინი ძირითადი კანონის განმარტებისას (სადაო საკითხზე), გამოიყენებოდა თუ არა მათ პრაქტიკაში ის სამართლებრივი ნორმა, რომლის მოქმედებაც წარმოადგენს დავის საგანს და, სახელდობრ, როგორ გამოიყენებოდა ის, აგრეთვე იმის შესახებ, თუ რომელი ამასთან დაკავშირებული სამართლის საკითხი უნდა იქნეს გადაჭრილი. გარდა ამისა, საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია თხოვოს სასამართლოებს ჩამოაყალიბონ თავიანთი მოსაზრებები იმ სამართლებრივ საკითხებზე, რომელიც მნიშვნელოვანია გადაწყვეტილებების მისაღებად. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო მიღებულ ინფორმაციას ატყობინებს ყველა პირს, რომლებიც უფლებამოსილი არიან გამოვიდნენ სასამართლოში.

ნორმათა კონკრეტული კონტროლისას აუცილებელია გათვალისწინებულ იქნეს დემოკრატიული საკანონმდებლო ხელისუფლების ავტორიტეტი. აღნიშნული გარემოების გათვალისწინებით, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში ამ სახის წარმოება დასაშვებია მხოლოდ იმ კანონთა მიმართ, რომლებიც გამოცემულ იქნა ძირითადი კანონის ძალაში შესვლის (1949 წლის მაისი) მომენტიდან. კანონები, რომლებიც მიღებულ იქნა ძირითადი კანონის ძალაში შესვლამდე (1949 წლის მაისი), აგრეთვე, სამართლებრივი ნორმები, რომლებიც მიღებულია არა პარლამენტის, არამედ სხვა ორგანოს მიერ

(მაგალითად, მთავრობის დადგენილებები), შეიძლება შემოწმებულ იქნეს უშუალოდ სასამართლოების მიერ და მათგან გამოყენებული არ იქნეს კონკრეტულ საქმეთა განხილვისას.

საერთო მოცულობის თვალსაზრისით, ნორმათა კონკრეტული კონტროლი საქმეებს უკავია მეორე ადგილი (კონსტიტუციური საჩივრის შემდეგ). საქმეებზე 1995 წლის ბოლომდე აღძრულ იქნა 2955 წარმოება, რომელთაგან 973-ზე მიღებულ იქნა სასამართლოს გადაწყვეტილება. 300-ზე მეტ სამართლებრივი ნორმა ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გამოცხადდა ძალადაკარგულად, ან ძირითადი კანონის (ან რომელიმე ფედერალური კანონის) შეუსაბამოდ. ნორმათა კონკრეტული კონტროლის შესახებ საქმეების წარმოების ჩარჩოებში მიღებულ იქნა მრავალი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები, რომელიც ეხება სამართლის სხვადასხვა დარგებს, როგორც მაგალითად, უმაღლეს სასწავლებლებში ჩარიცხვის სამართლებრივი რეგულირება (1972 წლის 18 ივლისის დადგენილება „numerus clausus საქმეზე“) ატომურ სამართალს (1978 წლის 8 აგვისტოს სასამართლოს განჩინება) საქორწინო და საოჯახო სამართალს (1980 წლის 28 თებერვლის სასამართლოს დადგენილება), სოციალურ სამართალს, სავადასახადო სამართალს (1992 წლის 25 სექტემბრის სასამართლოს განჩინება), სისხლი სამართალს.

§3. ნორმათა აბსტრაქტული კონტროლი

ნორმათა ე.წ. აბსტრაქტული კონტროლის ჩარჩოებში, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო – კონკრეტული სამართლებრივი დავისაგან დამოუკიდებლად – წვეტს საკითხებს ფედერალური ან მიწების სამართლებრივი ნორმების ძირითად კანონთან შესაბამისობის შესახებ, აგრეთვე მიწების სამართლის ფედერალური სამართლის ნორმებთან შესაბამისობის საკითხს.

მხარედ, რომელიც მიმართავს საკონსტიტუციო სასამართლოს შუამდგომლობით აღნიშნული სახის წარმოების ჩარჩოებში საქმის განხილვის შესახებ

შეიძლება გამოვიდეს მხოლოდ ფედერალური მთავრობა, მიწის მთავრობა ან ბუნდესტაგის წევრთა არანაკლებ ერთი მესამედისა. ამგვარად, ნორმათა აბსტრაქტული კონტროლის დახმარებით საპარლამენტო ოპოზიციას (თუ მას აქვს ბუნდესტაგში ადგილითა არანაკლებ ერთი მესამედისა), შემთხვევაში, თუ თოს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს იმ შემთხვევაში, თუ თელის, რომ დეპუტატთა უმრავლესობის მიერ მიღებული კანონი, ან საერთა-შორისო ხელშეკრულება, თუ იგი მოითხოვს რატიფიკაციას, არ შეესაბამება კონსტიტუციას. ამ თვალსაზრისით, საკონსტიტუციო სასამართლო ასრულებს საპარლამენტო უმცირესობის დაცვის მნიშვნელოვან ფუნქციას.

ნორმათა აბსტრაქტული კონტროლის საგანი შეიძლება იყოს ფედერალური ან მიწის სამართლის ნებისმიერი ნორმა და, მაშასადამე, არა მარტო პარლამენტის მიერ მიღებული კანონები, არამედ მთავრობის დადგენილებებიც და სხვა კანონქვემდებარე აქტები. ამასთანავე, პრინციპული მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას, მიღებული იყო თუ არა აღნიშნული ნორმა ძირითადი კანონის ძალაში შესვლამდე (1949 წლის მაისი), თუ მის შემდეგ. არ არის აუცილებელი, რომ შუამდგომლობა მიმართული იყოს განსაზღვრული ნორმის ძალადაკარგულად აღიარებისაკენ.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში მიმართვა მიზნად უნდა ისახავდეს სასამართლოს მიერ რომელიმე ნორმატიული აქტის ძირითად კანონთან შესაბამისობის დადასტურებას.

ფედერალური მთავრობის, მიწის მთავრობის ან ბუნდესტაგის წევრთა ერთი მესამედის შუამდგომლობა, ძირითადი კანონის 93-ე მუხლის I აბზაცის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ შუამდგომლობის გაცხადებაზე უფლებამოსილი ორგანოები მიიჩნევენ, რომ:

1. ფედერალური ან მიწის სამართლის ნორმები ძალადაკარგულად უნდა იქნეს ცნობილი, რამდენადაც ისინი თავიანთი ფორმით ან შინაარსით არ შეესაბამებიან ძირითად კანონს ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებს ან

2. ფედერალური ან მიწის სამართლის ნორმები უნდა იქნეს ცნობილი იურიდიული ძალის მქონედ მას შემდეგ, რაც რომელიმე სასამართლომ ადმინისტრაციულმა უწყებამ, ან ფედერაციის ან მიწის ორგანომ წყნა ეს ნორმები იმ მოსაზრებით, რომ ისინი არ შეესაბამება კანონს ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებს.

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ უნდა მისცეს თავიანთი პოზიციის დაფიქსირების საშუალება ბუნდესტაგს, ბუნდესრატს, ფედერალურ მთავრობას, ხოლო ფედერალური სამართლის ნორმათა ნაშთების შესახებ წარმოშობილი აზრთა სხვადასხვაობისას – აგრეთვე, მიწის მთავრობას და მიწის სამართლის ნორმის კონსტიტუციურობის შესახებ აზრთა სხვადასხვაობისას – აგრეთვე, იმ მიწის ლანდტაგსა და მთავრობას, სადაც გამოქვეყნდა აღნიშნული ნორმა, სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში.

თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო მიდის იმ დასკვნამდე, რომ ფედერალური სამართლის ნორმა არ შეესაბამება ძირითად კანონს, ან მიიჩნევს, რომ მიწის სამართლის ნორმა არ შეესაბამება ძირითად კანონს ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებს, მაშინ სასამართლო აღნიშნულ კანონს ცნობს ძალადაკარგულად. თუ ამ კანონის სხვა დებულებებიც იმავე მიზეზებით არ შეესაბამება ძირითად კანონს ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებს, მაშინ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს, აგრეთვე, შეუძლია ისინიც ცნოს ძალადაკარგულად.

სისხლის სამართლებრივ საქმეზე კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის მიმართ, რომელიც გამოტანილია იმ ნორმის საფუძველზე, რომელიც ცნობილი იქნა როგორც არაკონსტიტუციური ან ფსკის §78-ის თანახმად გამოცხადდა ძალადაკარგულად, ან გამოტანილია ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ძირითად კანონთან შეუსაბამოდ ცნობილი ნორმის განმარტების საფუძველზე, შეიძლება განხილდეს საქმის წარმოება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის დებულებათა შესაბამისად.

ეს წესი არ ვრცელდება სხვა სასამართლო გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც არ ექვემდებარებიან გასაჩივრებას და რომლებიც ეფუძნება ფსსკ-ის §78-ის შესაბამისად ძალადაკარგულად ცნობილ ნორმებს, §95-ის მე-2 აბზაცის დებულებებში მითითებული ან კანონში სპეციალურად გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა. ასეთი გადაწყვეტილების აღსრულება დაუშვებელია. იმ შემთხვევაში, თუ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის თანახმად უნდა განხორციელდეს იძულებითი აღსრულება, გამოიყენება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის §767. უსაფუძვლო გამძიდრებიდან გამომდინარე პრეტენზიათა წაყენება არ დაიშვება.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში, 1995 წლის ბოლომდე, ნორმათა აბსტრაქტული კონტროლის საქმეებზე აღძრულ იქნა 126 წარმოება, რომელთაგან 71-ზე მიღებულ იქნა სასამართლოს გადაწყვეტილება.

მაგალითები:

- ბავარიის მიწის მთავრობის შუამდგომლობის საფუძველზე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს უნდა გადაეწყვიტა, შეესაბამება თუ არა ძირითად კანონს 1972 წლის 21 დეკემბრის კანონი გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკასა და გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკას შორის დადებული ხელშეკრულების რატიფიკაციის შესახებ, რომელიც განსაზღვრავდა გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკასა და გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკას შორის ურთიერთობათა საფუძველს. განხილვის შედეგად სასამართლომ მიიჩნია, რომ კანონი ზემოაღნიშნული ხელშეკრულების რატიფიკაციის შესახებ შეესაბამებოდა ძირითადი კანონის მოთხოვნებს.

- 1989 წლის თებერვალში შლეზვიგ-ჰოლშტაინის ლანდტაგმა მიიღო კანონი, რომელიც მიწის ტერიტორიაზე მცხოვრებ უცხოელებს ევროპის 6 სახელმწიფოდან, ისევე როგორც გერ-ს მოქალაქეებს, უფლებას აძლევდა მონაწილეობა მიეღოთ კომუნალურ არჩევნებში, ასევე განსაზღვრული პირობით - თემისა და საოლქო წარმომადგენლობათა არჩევნებში. ბუნდესტაგის დებუტატთა და ბავარიის მიწის მთავრობის შუამდგომლობით ფედერალურმა სა-

სიცოცხლის დაცვის მიზნით აირჩია რეგულირების ისეთი კონცეფცია, რომელიც
ორსულობის ადრეულ სტადიაზე ძირითად ყურადღებას აქცევს ორსული
ქალის კონსულტაციასა და დახმარებას იმ მიზნით, რომ აღძრას მასში
ბავშვის გაჩენის სურვილი. კანონი კონსულტაციის ეფექტურობის უზრუნველ-
ყოფის მიზნით უარს ამბობს ქალის კონსულტირების შემდეგ მარტო-მარტო
შეწყვეტისათვის სისხლის სამართლებრივი სასჯელის გამოყენების ტექნიკაზე.
ამასთანავე, სასამართლოს აზრით, ძირითადი კანონი გარკვეულ მოთხოვნებს
უყენებს მსგავსი, დაცვითი კონცეფციის შინაარსსა და ზოგად საფუძვლებს
(კერძოდ, ეს პრინციპებია: კონსულტაცია მიმართული უნდა იყოს ბავშვის
სიცოცხლის შენარჩუნებისაკენ, ქალის ექიმ-კონსულტანტმა და ოჯახურმა
გარემომცემ უნდა გააცნობიერონ თავისი ვალი, დაინტერესებულ პირებს
უნდა ჰქონდეთ მართლშეგნებისა და სამართლებრივი პასუხისმგებლობის
მაღალი ხარისხი), რომლებიც მოითხოვენ დედობისა და ოჯახის დახმარე-
ბის შესახებ კანონში ცვლილებების შეტანას.

§4. ნორმათა კვალიფიკაცია

ძირითადი კანონის მე-100 მუხლის მე-2 აბზაცის შესაბამისად, ფედერ-
ალური საკონსტიტუციო სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას იმის შესახებ,
არის თუ არა საერთაშორისო სამართლის რომელიმე ნორმა ფედერალური
სამართლის შემადგენელი ნაწილი და წარმოშობს თუ არა იგი უშუალო
უფლებებსა და ვალდებულებებს ცალკეული პირებისათვის. ამ სახის წარ-
მოება მოწოდებულია აღმოფხვრას წინააღმდეგობა შიდა-სახელმწიფოებრივ
კანონმდებლობასა და საერთაშორისო სამართალს შორის, დაიცვას ეროვნუ-
ლი კანონმდებლის ავტორიტეტი და ქვეყნის სამართლებრივი უსაფრთხოება.
1995 წლის ბოლომდე ამ საქმეებზე სულ აღძრულ იქნა 12 წარმოება,
რომელთაგან ექვსზე მიღებულ იქნა სასამართლოს გადაწყვეტილება.

§5. კონსტიტუციური დავა სახელმწიფო ორგანოებს შორის

ქვეყნის
საგარეო
აფხაზეთის
საქართველოს
საგარეო
აფხაზეთის
საქართველოს
საგარეო
აფხაზეთის
საქართველოს

ძირითადი კანონის 93-ე მუხლის თანახმად ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წვევებს საკითხს ძირითადი კანონის განმარტების შესახებ იმ შემთხვევაში, თუ დავა უმაღლესი ფედერალური ორგანოს ან სხვა ორგანოთა უფლებამოსილებებისა და ვალდებულებების შესახებ, რომლებიც ძირითადი კანონის ან უმაღლესი ფედერალური ორგანოს რეგლამენტილი აღჭურვილი არიან საკუთარი უფლებებით. ეს ორგანოებია: ფედერალური პრეზიდენტი, ფედერალური მთავრობა, ბუნდესრათი ან ბუნდესტაგი, ამდენად ორგანოთა სტრუქტურული ნაწილები, მაგალითად, გერმანიის ბუნდესტაგის ფრაქცია ან, ცალკეულ შემთხვევებში, დეპუტატიც. სახელმწიფო ორგანოთა შორის დავა ეხება იმ საკითხს, მოქმედებდა თუ არა რომელიმე ორგანო კონსტიტუციით განსაზღვრულ ჩარჩოებში, თუ მან გადაბარა აკილა კონსტიტუციით დადგენილ უფლებამოსილებათა ფარგლებს.

დავა შეიძლება წარმოიშვას ფედერალურ პრეზიდენტსა და ბუნდესტაგს შორის, თუ ფედერალური პრეზიდენტი უარს ამბობს კანონის ხელმოწერაზე იმ მოტივით, რომ იგი უწინააღმდეგება ძირითად კანონს. როგორც წესი, მსგავსი წინააღმდეგობები პოლიტიკური გზით წესრიგდება.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში, 1995 წლის ბოლომდე, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს შორის დავის საქმეებზე აღძრულია 112 წარმოება, რომელთაგან 53 დასრულდა სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანით.

მაგალითები:

- ბუნდესტაგის ერთ-ერთი ფრაქციის შეამდგომლობის საფუძველზე ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიღო გადაწყვეტილება, რომ

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

ფედერალურმა მთავრობამ და ფინანსთა ფედერალურმა მინისტრმა, დაამტკიცეს რა განსაზღვრული არასაბიუჯეტო ხარჯები ბუნდესტაგის წინასწარი განხილვის გარეშე, დაარღვია ბუნდესტაგის უფლებები საბიუჯეტო სფეროში, რომელიც გამომდინარეობს ძირითადი კანონის 110-ე მუხლიდან (1977 წლის 25 მაისის დადგენილება).

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ბუნდესტაგის 4 დეპუტატის შუამდგომლობის საფუძველზე მიიღო გადაწყვეტილება, რომ ფედერალური პრეზიდენტის 1983 წლის 6 იანვრის განკარგულებები მეცხრე კონსტიტუციის ვფრ ბუნდესტაგის დათხოვნისა და ახალი ვადამდელი არჩევნების დანაშენის შესახებ შეესაბამებოდა ძირითად კანონს (1983 წლის 26 თებერვლის დადგენილება).

სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს შორის დავის ფარგლებში ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ განიხილა იმ დეპუტატთა სასამართლებრივი სტატუსის საკითხები, რომელიც არ შედიოდნენ რომელიმე ფრაქციის შემადგენლობაში. ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ რამდენადაც ფრაქციის გარეშე მყოფ დეპუტატს არ ჰქონდა ბუნდესტაგის კომიტეტის მუშაობაში მონაწილეობის შესაძლებლობა, გფრ ბუნდესტაგმა დაარღვია ძირითადი კანონის 38-ე მუხლის 1 პუნქტით გარანტირებული დეპუტატის კონსტიტუციურ-სამართლებრივი სტატუსი (1989 წლის 13 ივნისის დადგენილება).

ბუნდესტაგის რიგი ფრაქციებისა და დეპუტატების მიმართულებით დაკავშირებით, ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიღო გადაწყვეტილება იმის შესახებ, რომ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალებს აქვთ უფლება მონაწილეობა მიიღონ ჩრდილოეთ ატლანტიკური კავშირისა (ნატო) და დასავლეთ ევროპული კავშირის (დევ) ჩარჩოებში განხორციელებულ სამხედრო მოქმედებებში, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის (გაერო) უშიშროების საბჭოს გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად. იგივე შეეხება გერმანიის შეიარაღებული ძალების მონაწილეობას გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ ფორმირებულ სამშვიდო-

ბო ძალებში. ამასთან ერთად, ძირითადი კანონი ავალდებულებს მხარულ მთავრობას მიიღოს გურ ბუნდესტაგის წინასწარი კონსტიტუციონის მიხედვით შეიარაღებული ძალების სამხედრო მიზნით გამოყენებაზე (1995 წლის 12 ივლისის დადგენილება).

ქრისტეან
ბიბლიოთეკა

§6. დავა ფედერაციასა და მიწებს შორის

გერმანიაში, რომელიც ფედერალური ქვეყანაა და რომელიც წარმოადგენს ფედერაციის სუბიექტთა გაერთიანებას, ადვილი შესაძლებელია, რომ წარმოიშვას კონფლიქტი არამარტო ფედერალურ ორგანოებს, არამედ ფედერაციასა და მიწებს, და ასევე ცალკეულ მიწებს შორისაც. ამ დავებს შორის განსაკუთრებული მნიშვნელობისაა დავა კომპეტენციების შესახებ, რომელიც ფედერაციასა და მიწებს შორის გამოიწვევს დიდი კანონით. კომპეტენციებთან დაკავშირებით წარმოშობილ დავას წვევს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში 1995 წლის ბოლომდე მსგავს საქმეებზე აღძრულ იქნა 101 წარმოება, რომელთაგან 48-ზე სასამართლომ გადაწყვეტილება გამოიტანა.

მაგალითები:

- 1960 წელს ქესენისა და ჰამბურგის ფედერალური მიწების შუამდგომლობით აღძრულ იქნა ე.წ. საქმე ტელევიზიის შესახებ. სადავო იყო საკითხების შესახებ, შეეხო თუ არა ფედერაციას ჩამოყალიბებინა საკუთარი ტელევიზია. ფედერალურმა მთავრობამ ამ დროს შექმნა კერძო კომპანია სატელევიზიო გადაცემათა ტრანსლაციის მიზნით, რომელშიც წილი მთლიანად ეკუთვნოდა ფედერალურ მთავრობას. ასეთი მდგომარეობა ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ცნო ძირითადი კანონის შეუსაბამოდ. სასამართლოს აზრით, აღნიშნულ სფეროში ფედერაციის უფლებამოსილებანი განისაზღვრება მხოლოდ იმ საკითხთა რეგულირებით, რომელიც

შეხება კომუნიკაციებისა და ტრანსლაციების ტექნიკას. აქედან გამომდინარე, ფედერაციას არ ჰქონდა უფლება თავისთავზე აეღო სატელევიზიო ვადაკეების ორგანიზაცია, ტრანსლაცია და, აგრეთვე, ტელეპროგრამების შექმნა, რაც მილიანად განეკუთვნება მიწების კომპეტენციას (1961 წლის 12 მარტის კანონის დადგენილება).

ს ი გ ლ ი მ ი მ ე ქ ა

გწ. „საქმეზე კონკორდატის შესახებ“ ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ გადაწყვიტა, რომ მიწებისათვის არ არის სავალდებულო იმპერიული კონკორდატის (რომელიც დადებულ იქნა გერმანიის იმპერიასა და კათოლიკურ ველსიას შორის (უნძინდესი ტრაპეზი) 1933 წელს) დადებულებები სასკოლო სისტემის შესახებ. ძირითადი კანონის შესაბამისად, კულტურის დარგში სახელმწიფო რეგულირება განეკუთვნება მიწების განსაკუთრებულ კომპეტენციას (1957 წლის 26 მარტის დადგენილება).

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ ფედერალური მიწის მთავრობა ვალდებულია გაატაროს საპასუხო ღონისძიებები იმ შემთხვევაში, თუ ფედერალური მიწის ცალკეული თემები შეეცდებიან მოაწყონ მოსახლეობის გამოკითხვა თავდაცვის საკითხებზე. საკონსტიტუციო სასამართლოს აზრით, აღნიშნული საკითხები განეკუთვნება მხოლოდ და მხოლოდ ფედერაციის კომპეტენციას და ცალკეული მიწების ტერიტორიაზე მცხოვრებ მოსახლეობას, ამ თვალსაზრისით, არა აქვს არანაირი უფლება პოლიტიკური ზეწოლა მოახდინოს იმ ფედერალურ ორგანოებზე, რომელთა განსაკუთრებული გაშვებლობის სფეროშია თავდაცვის საკითხები (1958 წლის 30 ივლისის დადგენილება).

§7. კონსტიტუციური დავა ფედერალური მიწის ფარგლებში

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ღებულობს გადაწყვეტილებას სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს შორის წარმოშობილ დავებზე ერთი მიწის ფარგლებში, თუ ამ საქმეებზე არ არის გათვალისწინებული

მათი განხილვის სხვა სამართლებრივი წესი (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი). იმ შემთხვევაში, როდესაც არ არსებობს მიწების თვითმმართველობის სამართლებრივი მექანიზმები მიწების საკონსტიტუციო ორგანოს შორის წარმოშობილი დავა შეიძლება განსახილველად წარსტრუქციო სასამართლოს.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წვეტს საქმეებს საკონსტიტუციო დავაზე ერთი მიწის ფარგლებში, თუ განხილვის ასეთი უფლებრივი ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს მინიჭებული აქვს მიწის კანონით (ძირითადი კანონის 99-ე მუხლი). ეს შესაძლებლობა, მაგალითურად რელიზებულ იქნა შლეხვიე-პოლშტაინის მიწაში, რომლის საკონსტიტუციო ორგანოებს შორის წარმოშობილი დავა არაერთხელ განიხილა ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ.

ფედერალურ მიწებში წარმოშობილ დავებზე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში 1995 წლის ბოლომდე აღძრული იყო 16 წარმოება, რომელთაგან 10 დასრულდა სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანით.

§8. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სხვა ფუნქციები

ა) ძირითადი უფლებების ჩამორთმევა

გერმანიის ძირითადი კანონის 1-19 მუხლებით განსაზღვრულია პიროვნების ძირითადი უფლებები. ამ უფლებების გარანტიის საკითხს ცენტრალურ ადგილი უკავია გერმანიის კონსტიტუციურ-სამართლებრივ პრაქტიკაში. ძირითადი უფლებები ავალდებულებს კანონმდებელს, ადამასრულებელ ხელისუფლებასა და მართლმსაჯულებას, როგორც უშუალოდ მოქმედი სამართალი. ამავე დროს, ძირითად უფლებათა დაცვა გარანტირებულია იმდენად რამდენადაც არ ხდება მათი ბოროტად გამოყენება თავისუფალი დემოკრატიული წყობილების დამხობის მიზნით. ძირითადი კანონით გაკეთებული არჩევ

ანი „ძლიერი დემოკრატიის“ სასარგებლოდ თავის გამოხატულებას პოულობს მე-18 მუხლში: ყველას, ვინც იყენებს განსაზღვრულ ძირითად უფლებას, სახელდობრ, აზრის თავისუფლებას, განსაკუთრებით სიტყვის თავისუფლებას (მუხ. 5. აბზ. 1), სწავლის თავისუფლებას (მუხ. 8), კერძო-საჯარო ცენტრების თავისუფლებას (მუხლი 8), გაერთიანებათა თავისუფლებას (მუხლი 9), მამონურის, საფოსტო-სატელეგრაფო და სატელეფონო კავშირის საიდუმლოს (მუხლი 10), საკუთრების უფლებას (მუხლი 14), ან თავშესაფრის უფლებას (მუხლი 16,ა“), თავისუფალი დემოკრატიული წყობილების საფუძვლების წინააღმდეგ, ჩამოერთმევა აღნიშნული ძირითადი უფლებები.

შუამდგომლობა ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის შესახებ შეიძლება შეტანილ იქნეს მხოლოდ ბუნდესტაგის, ფედერალური მთავრობის ან მიწის მთავრობის მიერ. დასაბუთებული შუამდგომლობის საფუძველზე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია პირს ჩამოართვას ძირითადი უფლებები. სასამართლომ, ამისთანავე, შეიძლება პირს ჩამოართვას ძირითადი უფლებები განსაზღვრული ვადით. გარდა ამისა, ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის ვადით პირს შეიძლება, ასევე, ჩამოერთვას აქტიური და პასიური საარჩევნო უფლება და სახელმწიფო თანამდებობათა დაკავების უფლება.

1995 წლის ბოლომდე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის საქმეებზე აღძრულ იქნა სულ 4 საქმე ძირითადი კანონის მე-18 მუხლის შესაბამისად. დღემდე გადაწყვეტილება ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის შესახებ სასამართლოს არ გამოუტანია.

ბ) პარტიების აკრძალვა

ძირითადი კანონის შესაბამისად, პარტიები ხელს უწყობენ ზღვრის პოლიტიკური ნების ფორმირებას და წარმოადგენენ კონსტიტუციური ცხოვრების მნიშვნელოვან ფაქტორს. ძირითადი კანონით გარანტირებულია პარტიების შექმნისა და საქმიანობის თავისუფლება.

დემოკრატიული წესრიგის შენარჩუნებისა და განმტკიცების ინტერესებიდან მომდინარე ძირითადი კანონის 21-ე მუხლის მე-2 აბზაცში გათვალისწინებული ანტიკონსტიტუციური პარტიების მოღვაწეობის აკრძალვის შესახებ დამატებითი ანტიკონსტიტუციური პარტია, რომელიც თავისი, ან სახელმწიფოს ინტერესებში კმედებით ცდილობს ზიანი მიაყენოს თავისუფალი ტყვეობის წესრიგის დაცვის საფუძვლებს, ან დაამზოს იგი, ან საფრთხის ქვეშ დააყენოს გერმანული ფედერაციული რესპუბლიკის მოღიანობა. ანტიკონსტიტუციური პარტიის აკრძალვა შეიძლება მხოლოდ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ დემოკრატიის პირობებში პოლიტიკური ძალების მოქმედებათა თავისუფლების ზღვარი გადის იქ, სადაც მისი მოწინააღმდეგეები მისწრაფიან დემოკრატიის მიერ მინიჭებული საშუალებებით დაამზონ თვითონ დემოკრატია.

პოლიტიკური პარტიის აკრძალვაზე საქმის წარმოებას ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო იწყებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ბუნდესრეგირსტრაცი, ბუნდესრეგირსტრაცი ან ფედერალური მთავრობა ან (თუ საუბარია პარტიებზე, რომლის სტრუქტურებიც მხოლოდ განსაზღვრული მიწის ტერიტორიაზე გვხვდება) მიწის მთავრობა სასამართლოს მიმართავს სათანადო შუამდგომლობით.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ რომელიმე პარტიის ანტიკონსტიტუციურობისა და მისი აკრძალვის შესახებ გადაწყვეტილება მიღებამდე არავის აქვს უფლება ხელი შეუშალოს პარტიისა და მისი წევრების პოლიტიკურ საქმიანობას.

დღემდე აღძრულ იქნა სულ 5 წარმოება პოლიტიკურ პარტიათა აკრძალვის შესახებ. მათგან ორი დასრულდა პარტიების აკრძალვის შესახებ სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანით. ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ანტიკონსტიტუციურად აღიარა და აკრძალა უკიდურესად მემარჯვენე პარტია - სოციალ-იმპერიული პარტია (სიპ) (1953 წლის 23 ოქტომბრის დადგენილება) და გერმანიის კომუნისტური პარტია (კკპ) (1956 წლის 17 აპრილის არსებული პარტიული ორგანიზაციითა და პროგრამით (1953 წლის 17 აგვისტოს დადგენილება).

3) არჩევნების სისწორის შემოწმება

ბუნდესტაგში არჩევნების შემოწმება ხორციელდება, უპირველეს ყოვლისა, თვით ბუნდესტაგის მიერ (ძირითადი კანონის 41-ე მუხლი, აზნაცი 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100). ბუნდესტაგში გათვალისწინებულია სპეციალური კომიტეტის ჩამორთმევის შესახებ. ის შემთხვევები, როდესაც დეპუტატი კარგავს მანდატს პარლამენტში, რეგულირებულია ფედერალური კანონით არჩევნების შესახებ. ბუნდესტაგის გადაწყვეტილება არჩევნების სისწორის შემოწმების და დეპუტატისათვის მანდატის ჩამორთმევის შესახებ, დაინტერესებულმა პირებმა შეიძლება გაასაჩივრონ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში.

სასამართლოს შეუძლია დააკამოფილოს მხოლოდ ის საჩივრები, რომლებიც შემოტანილია არჩევნების ჩატარებისას დაშვებულ შეცდომებზე და რომლებმაც ნამდვილად მიახდინეს ვაკუუნა ბუნდესტაგში მანდატების განაწილებაზე.

სარჩელი არჩევნების ნამდვილობის ან ბუნდესტაგში წევრობის დაკარგვის შესახებ ბუნდესტაგის გადაწყვეტილებაზე შეიძლება შეტანილ იქნას ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში, ბუნდესტაგის მიერ გადაწყვეტილების გამოტანის მომენტიდან ორი თვის განმავლობაში. სარჩელის შეტანა შეუძლია იმ დეპუტატს, რომლის მანდატის საკითხიც სადავოა. სარჩელის შეტანა შეუძლია აპოპრიეტოსაც, რომლის პროტესტიც უარყოფილ იქნა ბუნდესტაგის მიერ, იმ პირობით, რომ მას მოუერთდება არანაკლებ ასი აპოპრიეტო. არჩევნებთან დაკავშირებული სარჩელის წარდგენის უფლება აქვს ფრაქციას ან ბუნდესტაგის უმცირესობას, რომელშიც შედის კანონით დადგენილი წევრთა რაოდენობის არანაკლებ ერთი მეთათვი.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში 1995 წლის ბოლომდე არჩევნების ნამდვილობის შემოწმებისა და ბუნდესტაგში დეპუტატობის დაკარგვის შესახებ, მთლიანობაში, აღიძრა 89 საქმის წარმოება, რომელთაგან 73-ზე გამოტანილ იქნა სასამართლოს გადაწყვეტილება.

დ) ბრალდებები ფედერალური პრეზიდენტისა და სასამართლოთა წინააღმდეგ

ძირითადი კანონის 61-ე მუხლის შესაბამისად, ბუნდესპრეზიდენტი შეუძლია ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წინაშე აღძვროს ბრალდება ფედერალური პრეზიდენტის წინააღმდეგ, მის მიერ ძირითადი კანონის ან სხვა ფედერალური კანონის განზრახ დარღვევაში. თუ შუამდგომლობა აღმოჩნდება დასაბუთებული, მაშინ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია ვანაცხადოს მისი თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ.

ერთ-ერთი საკანონმდებლო ორგანოს გადაწყვეტილების საფუძველზე (ძირითადი კანონის 61-ე მუხლის I. აბზაცი), მისი თავმჯდომარე ადვანს საბრალდო დასკვნას და ერთი თვის ვადაში აგზავნის ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში. გადაწყვეტილება ბრალდების აღძვრის შესახებ შეიძლება მიღებული იქნეს ბუნდესტაგის ან ბუნდესრატის მიერ, ხმების ორი მესამედით.

ბრალდება შეიძლება აღიძვროს მხოლოდ სამი თვის ვადაში მას შემდეგ, რაც გარემოებანი, რომელიც უდევს მას საფუძველად, ცნობილი გახდება შუამდგომლობის განცხადებაზე უფლებამოსილი ორგანოსათვის.

სასამართლოს დადგენილების გამოქვეყნებამდე ბრალდება შეიძლება გამოიძვიროს იქნეს შუამდგომლობის განმცხადებელი ორგანოს გადაწყვეტილებების საფუძველზე. გადაწყვეტილების მისაღებად საჭიროა კანონით დადგენილ ბუნდესტაგის წევრთა უმრავლესობის, ან ბუნდესრატის წევრთა უმრავლესობის თანხმობა. ბრალდების გამოხმობა ხდება შუამდგომლობის განმცხადებელი ორგანოს თავმჯდომარის მიერ, გადაწყვეტილების სათანადოდ გაფორმებული ასლის ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში გაგზავნის გზით. ბრალდების გამოხმობა ბათილია, თუ ფედერალური პრეზიდენტი ერთი თვის ვადაში ვანაცხადებს საწინააღმდეგო აზრს.

ბრალდების აღძვრის შემდეგ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლო შეუძლია გამოიტანოს დროებითი განკარგულება ფედერალური პრეზიდენტის

ტის მიერ მისი სამსახურეობრივი მოვალეობების შესრულების შეუძლებლობის შესახებ.

ზეპირი განხილვის მოწოდების მიზნით ფედერალურ საკონსტიტუციურ კონსულტაციურ მართლოს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება წინასწარი გამოძიების ჩატარების შესახებ. სასამართლო ვალდებულია გააკეთოს ეს, თუ მასზე შუამდგომლობის ბრალდების წარმომადგენელი ან ფედერალური პრეზიდენტი.

წინასწარი გამოძიების ჩატარება ეკისრება საქმეზე გადაწყვეტილების მიღების მქონე უფლებამოსილ მოსამართლეს, რომელიც არ შედის სენატის შემადგენლობაში.

თავის დადგენილებაში ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო აღნიშნავს, ბრალეულია თუ არა ფედერალური პრეზიდენტი ძირითადი კანონის ან რომელიმე ფედერალური კანონის განზრახ დარღვევაში.

ფედერალური პრეზიდენტის ბრალეულად ცნობის შემთხვევაში, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება მისი თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ. თანამდებობიდან გადაყენება ძალაში შედის გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან.

დღემდე სასამართლოს არ განუხილავს ფედერალური პრეზიდენტის წინააღმდეგ ბრალდების, ისევე როგორც მოსამართლეთა წინააღმდეგ ბრალდების საქმეები.

მოსამართლეთა წინააღმდეგ მიმართული საქმეები მჭიდრო ურთიერთკავშირშია სასამართლოს დამოუკიდებლობის კონსტიტუციურ-სამართლებრივ გარანტიებთან (ძირითადი კანონის 97-ე მუხლი). მოსამართლეს არა აქვს უფლება მისთვის გარანტირებული პროფესიული და პირადი დამოუკიდებლობის გამოყენებით დაარღვიოს თავისუფალი დემოკრატიული წეს-წყობილების საფუძვლები.

ფედერალურ სამსახურში მყოფ მოსამართლეს ბრალდება შეუძლია წინააღმდეგობის გაწევის ბუნდესტაგმა, ხოლო რომელიმე მიწის სამსახურში მყოფ მოსამართლეს - შესაბამისი მიწის ლანდტაგმა. თუ წაყენებული იქნება მსმარტლის მოწინააღმდეგე დასაბუთებული, მაშინ ფედერალურ საკონსტიტუციურ სამსახურში მსმარტლის შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება მოსამართლის სხვა თანამდებობაზე გადაყვანის შესახებ, ან მისი სამსახურიდან დათხოვნის, ან (განზრახ დასაჯების შემთხვევაში) მისი თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ.

§9. სასამართლო წარმოების ზოგადი საფუძვლები

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში წარმოების წესები რეგულირდება კანონით ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ სამართალწარმოების შიდა წესები, ასევე, დადგენილია სასამართლოს რეგლამენტით. კანონი დეტალურად არ არეგულირებს საქმეთა განხილვის წესს და შემოიფარგლება მხოლოდ ცალკეული სახის საკონსტიტუციო სამართალწარმოების თავისებურებებით. გარდა ამისა, სასამართლოს შეუძლია დამოუკიდებლად განსაზღვროს წარმოების (მისი აზრით) მიზანშეწონილი წესი, სამართალმოწყობის შესახებ გერმანიის სამართლისა და პროცესუალური სამართლის ზოგადი ნორმების საფუძველზე.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში საქმის განხილვის შესახებ მიმართვების შეტანა ხდება წერილობით. ისინი აუცილებლად უნდა იყოს დასაბუთებული. მხარეს, რომელმაც შეიტანა შუამდგომლობა შეიძლება წარმოადგენდეს ადვოკატი (ან გერმანიის უმაღლესი სასწავლებლის სამართლის მასწავლებელი). თუმცა, წარმომადგენლობა არ არის აუცილებელი.

შესაბამისი სენატის თავმჯდომარე მიმართავს უგზავნის იმ მოსამართლეს რომელიც პროცესში გამოდის, როგორც მომხსენებელი-მოსამართლე. მოსამართლეთა შორის (სენატის თავმჯდომარის ჩათვლით) საქმეების განაწი-

იღებინ წესი განისაზღვრება სენატის მიერ, ყოველი საანგარიშო წესის დასაწყისში. მომხსენებელი-მოსამართლე ვალდებულია უზრუნველყოს საქმის წარმოების ორგანიზაცია. წარმოების აღჭურვის შემდეგ ქვემოთაღნიშნულ საკონსტიტუციო სასამართლო ვალდებულია დამოუკიდებლად შეასწავლოს საქმის ფაქტიურ გარემოებათა გამოძიება (ე.წ. ფაქტთა აუცილებელი გამოკვლევის პრინციპი). ამ მიზნით სასამართლო მოუსმენს საქმეში მონაწილე პირებს და ორგანოებს.

განხილულ საქმეებზე გადაწყვეტილებათა დიდი უმრავლესობა მიიღება წერილობითი წარმოების ჩარჩოებში.

ღია ზეპირი გარჩევების ჩატარება მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია თვითონ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ნება-სურვილზე. ზეპირი გარჩევების მსვლელობაში პროცესის მონაწილეებს უნდა წარმოადგენდეს ადვოკატი ან გერმანიის უმაღლესი სასწავლებლის სამართლის მასწავლებელი.

საერთო წესით, სენატი ღებულობს გადაწყვეტილებას მოსამართლეთა ხმების უბრალო უმრავლესობით. სენატის სხდომას უნდა ესწრებოდეს ექვსი მოსამართლე მაინც. ხმების თანაბარი რაოდენობისას, თავმჯდომარის ხმას არანაირი უპირატესობა არ ენიჭება. ამ შემთხვევაში, ძირითადი კანონის დარღვევა არ შეიძლება ჩაითვალოს დადგენილად. გარკვეული კატეგორიის საქმეთა განხილვისას (საქმეები ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის შესახებ, პარტიათა აკრძალვის შესახებ, პრეზიდენტის ან მოსამართლეთა წინააღმდეგ ბრალდებათა შესახებ), გადაწყვეტილების მისაღებად (არა იმ მზარის სასარგებლოდ, რომლის წინააღმდეგაც მიმართულია მიმართვა), საჭიროა სენატის წევრთა ორი მესამედის თანხმობა.

საკონსტიტუციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ღებულობს „აღზის სახელით“. მოსამართლეს, რომელიც აღმოჩნდა უმცირესობაში, შეუძლია მის მიერ სასამართლო თათბირის პროცესში გამოთქმული მოსაზრება, რომელიც არ ეთანხმება გადაწყვეტილებას ან მის დასაბუთებას, გადმოსცეს განხილვებზე

ბული აზრის ფორმით. განსხვავებული აზრი ქვეყნდება სასამართლოს გადაწყვეტილებასთან ერთად. სენატი უფლებამოსილია თავის გადაწყვეტილებაში, აგრეთვე, მოუთხოვოს კონსტიტუციის შედეგების შესახებ.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სავალდებულოა ფედერაციისა და მიწის საკონსტიტუციო ორგანოებისათვის, აგრეთვე სასამართლოსა და უწყებისათვის. გადაწყვეტილებას, სადაც რომელიმე კანონი ცხადდება ძირითადი კანონის ან სხვა ფედერალური სამართლის შესაბამისად ან შეუსაბამოდ, ან აღიარებულია ძალადაკარგულად, აქვს კანონის ძალა. გადაწყვეტილების რეზოლუციური ნაწილი ქვეყნდება ფედერალურ კანონთა მოამბეში.

გადაუღებელ შემთხვევებში ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლო შეუძლია დროებითი განკარგულებით მოაწესრიგოს რომელიმე საკითხი წინასწარ, ე. ი. საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე. დროებითი განკარგულების მიღება დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ეს აუცილებელია პირისათვის სერიოზული ზიანის თავიდან აცილების, ძალადობის საშიშროების თავიდან აცილების მიზნით, ან რომელიმე სხვა მნიშვნელოვან მიზეზით, რომელიც გამომდინარეობს საერთო ინტერესებიდან.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში სასამართლო დანახარჯებს არ იხდიან. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს საქმიანობა, პირველ რიგში, ხორციელდება საზოგადოებისა და სახელმწიფო ინტერესებიდან გამომდინარე. გამონაკლისს წარმოადგენს ბაჟი სასამართლოსადმი მიმართვის უფლების ბოროტად გამოყენების შემთხვევაში. თუ კონსტიტუციური საჩივარი დასაბუთებულია, მაშინ განმცხადებელს მოლიანად ან ნაწილობრივ უნდა აუნაზღაურდეს აუცილებელი ხარჯები.

კანონი ფედერალური საკონსტიტუციო
სასამართლოს შესახებ

პარლამენტი

(1993 წლის 1 აგვისტოს გამოქვეყნებული რედაქციით)

ნაწილი I

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს
ორგანიზაცია და უფლებამოსილებანი

§1

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო არის ყველა საკონსტიტუციო ორგანოსაგან დამოუკიდებელი, ფედერაციის სასამართლო.
2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ადგილსამყოფელია ქალაქი კარლსრუე.
3. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო შეიმუშავებს თავის რეგლამენტს, რომელიც მიიღება მისი პლენუმის მიერ.

§2.

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება ორი სენატისაგან.
2. თითოეულ სენატში აირჩევა რვა მოსამართლე.
3. თითოეული სენატის სამი მოსამართლე აირჩევა ფედერაციის უმაღლეს სასამართლოთა მოსამართლეებისაგან. შეიძლება აირჩიონ მხოლოდ ის მოსამართლეები, რომლებმაც არანაკლებ სამი წელი იმუშავეს ფედერაციის ერთ-ერთ უმაღლეს სასამართლოში.

1. მოსამართლეებმა უნდა მაღლიონ ორმოცი წლის ასაკს, კქონდეთ უფლო 1. არჩეულ იქნან ბუნდესტაგში და წერილობით განაცხადონ თანინბოა ფფემერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წვერობაზე.

2. მთ უნდა კქონდეს კვალიფიკაცია მოსამართლის თანამდებობის დასაკეხს ბლად მოსამართლეთა შესახებ გერმანიის კანონის შესაბამისად.

3. მთ არ შეუძლიათ იფენ ბუნდესტაგის, ბუნდესრატის, ფფერალური მთაწრობს ან რომელიმე მიწის შესაბამისი ორგანოების შემადგენლობაში. მოსამართლე დანიშნისას ისინი ამოირიცხებიან ამ ორგანოთა შემადგენლობიდან.

4. მოსამართლის საქმანობასთან შეუთავსებელია რომელიმე სხვა პროფესიულ საქმანობა, გერმანიის უმაღლეს სასწავლებლებში სამართლის სწავლების გა და. ფფერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის საქმანობს აქვს უპირატესობა უმაღლესი სასწავლებლის მასწავლებლის საქმანობასთან.

§4.

1. მოსამართლეთა უფლებამოსილებების ვადა შეადგენს 12 წელიწადს, ნე ბისმიერ შემთხვევაში ის განისაზღვრება ზღვრული ასაკის მიღწევით.

2. მოსამართლეთა გადარჩევა უშუალოდ უფლებამოსილებათა ვადის ამწურვით შემდეგ, ან შემდგომში მათი განმეორებითი არჩევა არ დაიშევა.

3. ზღვრული ასაკი დგება იმ თვის ბოლოს, როდესაც მოსამართლეს უბ რულდება 68 წელი.

4. უფლებამოსილებათა ვადის გასვლისას, მოსამართლეები აგრძელებენ თა ვიანთი საშახურებრივი მოვალეობების შესრულებას, თანამდებობაზე ახალ მოსამართლის დანიშნამდე.

1. თითოეული სენატის მოსამართლეთა ნახევარი აირჩევა ბუნდესტაგის მიერ, ნახევარი კი - ბუნდესრატის მიერ. მოსამართლეებიდან, რომლებიც აირჩევიან ფედერაციის უმაღლეს სასამართლოთა მოსამართლეთა შემადგენლობიდან, ერთი მოსამართლე აირჩევა ერთი ამრჩევი ორგანოს მიერ, ორი სხვა - მეორე ამრჩევი ორგანოს მიერ. დანარჩენი მოსამართლეებიდან სამი მოსამართლე სენატში აირჩევა ერთი ამრჩევი ორგანოს, ორი კი - მეორე ამრჩევი ორგანოს მიერ.

2. მოსამართლეები აირჩევიან მათი წინამორბედი მოსამართლეების უფლებამოსილებათა ვადის გასვლამდე არაუდრეს 3 თვისა ან, თუ ამ დროს ბუნდესტაგი დათხოვნილია, ბუნდესტაგის პირველი სხდომაიდან ერთი თვის განმავლობაში.

3. თუ მოსამართლე ვადაზე ამორიცხება სასამართლოს შემადგენლობიდან, მისი შემცვლელი აირჩევა ერთი თვის განმავლობაში იმ ფედერალური ორგანოს მიერ, რომელმაც აირჩია ამორიცხული მოსამართლე.

§6

1. მოსამართლეები, რომლებიც ბუნდესტაგის მიერ უნდა იქნეს არჩეული, აირჩევიან არაპირდაპირი არჩევნების ჩატარების გზით.

2. ბუნდესტაგი, პროპორციული წარმომადგენლობის პრინციპის საფუძველზე, ირჩევს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეთა ამომრჩეველთა კომიტეტს, რომლის შემადგენლობაში შედის ბუნდესტაგის 12 წევრი. თითოეულ ფრაქციას შეუძლია შეიტანოს თავისი წინადადება კანდიდატთა სიის შესახებ. თითოეული წინადადებისათვის მიცემული ხმების საფუძველზე, უდიდესი საშუალოს (დ'ონდტის) მეთოდით გამოიანგარიშება შესაბამისი სიებით არჩეულ წევრთა რაოდენობა. კანდიდატები აირჩევიან კომიტეტში იმ თანმიმდევრობით, რა თანმიმდევრობითაც იყო მითითებული

მათი გვარი წამოყენებულ წინადადებაში. თუ ამომრჩეველთა კომიტეტის წევრი ამირიცხება კომიტეტის შემადგენლობიდან, ან მას არ აქვს მონაწილეობა მიიღოს კომიტეტის მუშაობაში, ის შეიცვლება რიგით შემდეგი კანდიდატით, რომელიც წარდგენილია იმავე სიაში.

3. არჩევნების ჩატარების მიზნით ამომრჩეველთა კომიტეტის უხუცესი წევრი მოწვევის გაგზავნასა და ამომრჩეველთა კომიტეტის სხდომას შორის ერთკვირიანი ვადის დაცვით, დაუყოვნებლივ იწვევს მის წევრებს და ხელმძღვანელობს კომიტეტის სხდომას, რომელიც გრძელდება მანამ, სანამ არ იქნება არჩეული ყველა მოსამართლე.

4. ამომრჩეველთა კომიტეტის წევრები ვალდებული არიან არ გააგრძელონ ცნობები კანდიდატთა პირადი ცხოვრების იმ გარემოებათა შესახებ, რომლებიც ცნობილი გახდა მათთვის ამომრჩეველთა კომიტეტის მუშაობის პრაქტიკაში, აგრეთვე ამის თაობაზე კომიტეტში შემდგარი მსჯელობებისა და კენჭისყრის შესახებ.

5. მოსამართლის თანამდებობაზე არჩეულად ითვლება კანდიდატი, რომელმაც დააგროვა არანაკლებ 8 ხმა.

§7

1. მოსამართლეები, რომლებიც აირჩევიან ბუნდესრატის მიერ, აირჩევიან ბუნდესრატის წევრთა ხმების ორი მესამედის უმრავლესობით.

§7 „ა“

1. თუ უფლებამოსილებათა ვადის გასულიდან ორი თვის განმავლობაში არ იქნა მოსამართლის ვადამდელი გარიცხვის შემდეგ, ახალი მოსამართლის არჩევნები არ იყო ჩატარებული §6-ის დებულებათა შესაბამისად, მაშინ ამომრჩეველთა კომიტეტის უხუცესმა წევრმა დაუყოვნებლივ უნდა მოსწავდეს

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შემოიტანოს წინადადება
კანტურ თანამდებობაზე ასარჩევი კანდიდატების შესახებ.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი ხმათა უმრავლესობით იღებს გადაწყვეტილებას, თუ ვინაა წამოყენებული კანდიდატის თანამდებობაზე კანდიდატის ასარჩევა. იმ შემთხვევებში, როდესაც საჭიროა მხოლოდ ერთი მოსამართლის არჩევა, ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ უნდა შესთავაზოს სამი კანდიდატი; იმ შემთხვევებში, როდესაც საჭიროა ერთდროულად რამდენიმე მოსამართლის არჩევა, ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ უნდა შესთავაზოს ორ-მეტი კანდიდატი, ვიდრე ასარჩევ მოსამართლეთა რაოდენობაა. შესაბამისად გამოიყენება §16-ის მე-2 აბზაცი.

თუ მოსამართლე უნდა იქნეს არჩეული ბუნდესრატის მიერ, მაშინ 1 და მე-2 აბზაცები გამოიყენება იმის გათვალისწინებით, რომ ამომრჩეველთა ობიექტის უზუცესი წევრის ნაცვლად მოქმედებს ბუნდესრატის თავმჯდომარე, ან მისი მოადგილე.

ეს არ ეხება ამრჩევი ორგანოს უფლებას აირჩიოს ის კანდიდატი, რომელიც იყო შემოთავაზებული ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ.

§8

ოუსტიციის ფედერალური სამინისტრო ადგენს ყველა იმ ფედერალური სასამართლის სიას, რომლებიც პასუხობენ §3-ის 1 და მე-2 აბზაცის მოთხოვნებს.

2. ოუსტიციის ფედერალური სამინისტრო, აგრეთვე, ადგენს სიას, რომელიც უნდა შედიოდეს ბუნდესრატის ფედერალური მთავრობის ან მიწების მთავრობების ფრაქციებიდან ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე კანდიდატთა ხაზით შემოთავაზებული ყველა პირი, რომლებიც პასუხობენ §3-ის 1 და მე-2 აბზაცის მოთხოვნებს.

3. სიები მუდმივად ივსება და არჩევნებამდე არაუგვიანეს 1 კვირით
ვგზავნება ბუნდესტაგისა და ბუნდესრატის თავმჯდომარეებს.

§9

ქართული
საზღვრო

1. ბუნდესრატი და ბუნდესტაგი რიგ-რიგობით ირჩევენ ფედერალური სა-
სტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარესა და მის მოადგილეს. მოადგი-
უნდა აირჩეს იმ სენატის მოსამართლეთა შემადგენლობიდან, რომელშიც
შედის თავმჯდომარე.

2. პირველი არჩევნების ჩატარებისას თავმჯდომარე აირჩევა ბუნდესტა-
გის მიერ, მისი მოადგილე – ბუნდესრატის მიერ.

3. შესაბამისად გამოიყენება §§ 6-ის და 7-ის დებულებები.

§10

ფედერალური პრეზიდენტი ნიშნავს არჩეულ პირებს მოსამართლეებად.

1. თანამდებობის დაკავებისას ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართ-
ლოს მოსამართლეები ფედერალური პრეზიდენტის წინაშე დებენ შემდეგ ფიცს

„ფიცავ, რომ როგორც სამართლიანი მოსამართლე ყოველთვის ერთგულ-
დავიცავ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ძირითად კანონს და კეთილ-
სინდისიერად შევასრულებ ჩემს სამოსამართლო ვალდებულებებს ნებ-
მიერი პირის მიმართ. დაე, ღმერთი იფოს ჩემი მფარველი“.

თუ ფიცს დებს მოსამართლე – ქალი, მაშინ სიტყვების „როგორც“
სამართლიანი მოსამართლე“ ნაცვლად, წარმოითქმება სიტყვები „როგორ-
ც სამართლიანი მოსამართლე – ქალი“.

თუ მოსამართლე მიეკუთვნება რელიგიურ გაერთიანებას, რომელთა წევრებს კანონი ნებას რთავს გამოიყენოს ფიცის სხვა ფორმულირება, მას შეუძლია გამოიყენოს ის.

ქართული

ფიცი შეიძლება დადებულ იქნეს რელიგიური ფორმულირებით.

§12.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეებს ნებისმიერ დროს შეუძლიათ იშუამდგომლონ თავიანთ გადადგომის შესახებ. ფედერალური პრეზიდენტი კალდებულობს მათ გადადგომა.

§13.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წევრებს ძირითადი კანონით განსაზღვრულ საქმეებს, სახელდობრ:

1) ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის შესახებ (ძირითადი კანონის მე-18 მუხლი).

2) პარტიათა ანტიკონსტიტუციურობის შესახებ (ძირითადი კანონის 21-ე მუხლის აბზაცი 2);

3) საჩივრების შესახებ ბუნდესტაგის გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც შეიძლება არჩევნების ნამდვილობას, ან ბუნდესტაგის დეპუტატის მიერ მანდატის შექმნას ან დაკარგვას (ძირითადი კანონის 41-ე მუხლი, აბზაცი 2);

4) ფედერალური პრეზიდენტის წინააღმდეგ ბუნდესტაგის ან ბუნდესრატის მიერ წამოყენებული ბრალდებების შესახებ (ძირითადი კანონის 61-ე მუხლი).

5) ძირითადი კანონის განმარტების შესახებ, რომელიც დაკავშირებულია რომელიმე უმაღლესი ფედერალური ორგანოს ან დაეის მონაწილე მხარეების უფლებებისა და მოვალეობების მოცულობასთან, რომლებსაც ძირითადი კანონის ან უმაღლესი ფედერალური ორგანოს მიერ დადგენილი მინიჭებული აქვთ საკუთარი უფლებები (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 1, პ. 1);

6) აზრთა სხვადასხვაობისას ან წარმოშობილი ეჭვებისას ფედერალური სამართლის ან მიწის სამართლის ფორმით ან შინაარსით ძირითად კანონის შესაბამისი შესახებ ფედერალური მთავრობის, მიწის მთავრობის ან დელეგაციის წევრთა ერთი მესამედის მოთხოვნით (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 1, პ. 2);

7) ფედერაციისა და მიწის უფლებებისა და ვალდებულებების შესახებ წარმოშობილი აზრთა სხვადასხვაობისას, კერძოდ, მიწებისა და ფედერალური სამართლის ნორმების შესრულებისას და ფედერალური ზედამხედველობის განხორციელებისას (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 1, პ. 3 და 84-ე მუხლი, მე-4 აბზაცი, მე-2 წინადადება);

8) ფედერაციასა და მიწებს შორის, სხვადასხვა მიწებს შორის ან მიწის საზღვრებში საჯარო-სამართლებრივი ხასიათის სხვა დაეის შესახებ თუ არ არის გათვალისწინებული მათი განხილვის სხვა სამართლებრივი წესი (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 1, პ. 4);

8a). კონსტიტუციურ საჩივრებზე (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 1, პ. 4 „ა“ და 4 „ბ“.

9) ფედერალურ სასამართლოთა და მიწების სასამართლოების მოსამართლე წინააღმდეგ წამოყენებულ ბრალდებათა შესახებ (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 2 და 5).

საკონსტიტუციო დავაზე მიწის საზღვრებში, თუ მიწის კანონის თანახმად დავის გადაჭრის უფლებამოსილება გადაცემული აქვს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს (ძირითადი კანონის 99-ე მუხლი);

ეროვნული
გენერალური

ფედერალური კანონის ან მიწის კანონის ძირითად კანონთან შესაბამისობის შესახებ, ან მიწის კანონის ან მიწის სხვა სამართლებრივი ნორმების ფედერალურ კანონთან შესაბამისობის შესახებ, სასამართლოს მოთხოვნით ძირითადი კანონის მე-100 მუხლი, აბზაცი 1);

4) თუ არსებობს ეჭვი იმის თაობაზე წარმოადგენს თუ არა საერთაშორისო სამართლის ნორმა ფედერალური სამართლის შემადგენელ ნაწილს და წარქმნის თუ არა ის უშუალო უფლებებსა და ვალდებულებებს ცალკეული პირისთვის, სასამართლოს მოთხოვნით (ძირითადი კანონის მე-100 მუხლი, აბზაცი 2);

5) თუ მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოს გაზრახული აქვს ძირითადი კანონის განმარტებისას გადაუხვიოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ან სხვა მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, აღნიშნული საკონსტიტუციო სასამართლოს მოთხოვნით (ძირითადი კანონის მე-100 მუხლი, აბზაცი 3);

6) თუ არის აზრთა სხვადასხვაობა იმის თაობაზე, აგრძელებს თუ არა განსაზღვრული სამართლებრივი ნორმა მოქმედებას ფედერალური სამართლის სახით (ძირითადი კანონის 126-ე მუხლი);

7) სხვა საქმეები, რომლებიც ფედერალური კანონით მიეკუთვნება მის არმომბას (ძირითადი კანონის 93-ე მუხლი, აბზაცი 2).

§14

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი სენატი უფლებამოსილია გადაწყვიტოს საქმეები სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის

ბის შემოწმების შესახებ (§13, მე-6 და მე-11 პ.), რომლებიც ძირითად შეეხება რომელიმე სამართლებრივი ნორმის შესაბამისობას ძირითად კანონთან ან ძირითადი კანონის 33, 101, 103 და 104 მუხლებთან, აგრეთვე, საქმებს კონსტიტუციურ საჩივრებზე, იმ კონსტიტუციურ საჩივართა გარდა, რომლებიც შეტანილია §91-ის შესაბამისად კონსტიტუციურ საჩივართა გარდა, რომლებიც შეეხება საარჩევნო უფლებების

2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე სენატი უფლებამოსილია გადაწყვიტოს §3, 1-5, 7-9, მე-12 და მე-14 პუნქტებში ჩამოთვლილი საქმეები, აგრეთვე, გადაწყვიტოს საქმეები სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის შემოწმებისა და იმ კონსტიტუციური საჩივრების განხილვის თაობაზე, რომლებიც არ განკუთვნიებიან პირველი სენატის კომპეტენციას.

3. §13, პ. 10 და 13-ში გათვალისწინებულ შემთხვევებში სენატთა კომპეტენცია განისაზღვრება 1 და მე-2 აბზაცების შესაბამისად.

4. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს შეუძლია წარმოადგინოს შემდგომი საანგარიშო წლის დასაწყისიდან დადგინოს სენატთა კომპეტენციის ვადებზე გათვალისწინებული 1-3 აბზაცებით, ეს აუცილებელია ერთ-ერთი სენატის გადატვირთულობის გამო და თუ არ ატარებს დროებით ხასიათს. კომპეტენციის რეგულირებაში შეტანილი ცვლილება ვრცელდება წარმოებაში მყოფ საქმეებზეც, რომლებზეც ვერ შეძლგარა ზეპირი გარჩევა ან გადაწყვეტილების განხილვა. გადაწყვეტილება კომპეტენციის შეცვლის შესახებ ქვეყნდება ფედერალურ კანონთა მოამზადების

5. თუ არსებობს ეჭვი იმის თაობაზე, თუ რომელი სენატის კომპეტენცია განკუთვნიებულია კონკრეტული საქმის განხილვა, გადაწყვეტილება ამას თაობაზე გამოაქვს კომიტეტს, რომელიც შედგება თავმჯდომარის, მისი მოადგილისა და ოთხი მოსამართლისაგან (თითოეული სენატიდან ორ-ორი მოსამართლე), რომლებიც ინიშებიან საანგარიშო წლისთვის. ხმების თანაბრობის შემთხვევაში კომიტეტში გადაწყვეტია თავმჯდომარის ხმა.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე დაქვემდებარებული თაემჯდომარეობენ თავიანთი სენატების სხდომებზე. თუ სენატის წევრები შეეცალონ შესაბამისი სენატის მოსამართლეებიდან იმ მოსამართლეს, რომელსაც აქვს მოსამართლის თანამდებობაზე მუშაობის ყველაზე დიდი სტაჟი, ხოლო თანაბარი საშუალო სტაჟისას – სენატის დაშსწრე მოსამართლეთაგან ასაკით უზუცესმა.

თითოეული სენატი უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ სახე არანაკლებ 6 მოსამართლე. თუ სენატს არ გააჩნია ქვორუმი განკუთრებით გადაუღებელ საქმეზე გადაწყვეტილების მისაღებად, თავმჯდომარე განკარგულებას იძლევა კენჭისყრის ჩატარების შესახებ, რომლის ამუშაებითაც განისაზღვრება მეორე სენატის ის მოსამართლეები, რომლებიც შეცვლიან იქ არმყოფ მოსამართლეებს იმ ვადით, სანამ სენატში არ ქნება მოსამართლეთა მინიმალურად საკმარისი რაოდენობა. სენატთა თავმჯდომარეები არ შეიძლება დანიშნულ იქნან როგორც შემცვლელი მოსამართლეები. უფრო დანერვილებით ეს საკითხი რეგულირდება რეგლამენტით.

§13, 1, მე-2-4-9 პუნქტებში მითითებულ საქმეთა განხილვისას გადაწყვეტილების მისაღებად, არა იმ მხარის სასარგებლოდ, რომლის წინააღმდეგაც მიმართულია შუამდგომლობა, ნებისმიერ შემთხვევაში საჭიროა სენატის წევრთა ხმების ორი მესამედი. დანარჩენ შემთხვევებში გადაწყვეტილება მიიღება საქმის გადაწყვეტაში მონაწილე სენატის წევრთა ხმების უმრავლესობით, თუ კანონით არ არის გათვალისწინებული სხვა რამ. ხმათა თანაბარი რაოდენობისას, ძირითადი კანონის ან ფედერალური სამართლის ნებისმიერ ნორმების დარღვევა არ შეიძლება ჩაითვალოს დადგენილად.

§15 „ა“

სენატები ქმნიან რამდენიმე პალატას სასამართლოს მუშაობის ყოველი საანგარიშო წლის ვადით. თითოეული პალატა შედგება სამი მოსამართლი-

სვან. საერთო წესით პალატის შემადგენლობა უცვლელი არ რჩება
წელზე უფრო მეტ ხანს.

2. საანგარიშო წლის დაწყების წინ სენატი იღებს გადაწყვეტილებას
ის შესაბამისად შეტანილ მოთხოვნათა და §§ 80 და 91-ის შესაბამის
მომხსენებელ-მოსამართლეებს შორის კონსტიტუციური საჩივრების გა
წილების შესახებ, ადგენს პალატების რაოდენობასა და შემადგენლო
აგრეთვე, მის წევრთა შნაგვლების წესს.

§16.

1. თუ ერთ-ერთ სენატს გაზრახული აქვს რომელიმე სამართლებრივ ს
ითხზე გადაუხვიოს იმ სამართლებრივ პოზიციას, რომელიც მოცემულ
მეორე სენატის გადაწყვეტილებაში, მაშინ აღნიშნულ საკითხს წვეტს
დერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

2. ის უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ თითოეული ს
ატიდან ესწრება მასში შემავალ მოსამართლეთა ორი მესამედი.

ნაწილი II

სამართალწარმოების ზოგადი წესები

თუ ამ კანონში არ არის გათვალისწინებული სხვა რამ, მაშინ საჯაროობ
პოლიციის, რომელიც უზრუნველყოფს წესრიგს სასამართლოს დარბაზ
საქმანობის, სამართალწარმოების ენის, მოსამართლეთა თათბირისა და ს
მაცემის მიმართ, შესაბამისად, უნდა გამოიყენებოდეს სამართალწარმო
შესახებ კანონის მე-14-16 თავების დებულებები.

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე ჩამომორღე
 ბა კონკრეტული საქმის განხილვაში მონაწილეობას იმ შემთხვევაში, როდესაც
 შიგნითი

1) არის ან იყო აღნიშნული საქმის მონაწილე, ან ქორწინებაშია, ან იყო, რომელიმე მის მონაწილესთან, არის მისი ნათესავი ან მოყვარე პირდაპირი ხაზით, ან ნათესავი გვერდითი ხაზის შესაძლო საფეხურამდე, ან მოყვარე ამავე ხაზის მეორე საფეხურამდე, ან

2) ადრე უკვე მონაწილეობდა ამ საქმეში თავისი სამსახურებრივი ან პროფესიული მოვალეობის გამო.

2. მოსამართლე არ ითვლება აღნიშნული საქმის მონაწილედ, თუ მას თავისი ოჯახური მდგომარეობის, პროფესიის, წარმოშობის, რომელიმე პოლიტიკური პარტიისადმი კუთვნილების საფუძველზე, ან საერთო ხაზის სხვა ანალოგიური მიზეზის გამო გააჩნია ინტერესი საქმეზე წარმოების შედეგის მიმართ.

3. საქმეში მონაწილეობად პირველი აბზაცის მე-2 პუნქტის აზრით, არ ითვლება:

1) მონაწილეობა საკანონმდებლო პროცესში;

2) მეცნიერული თვალსაზრისის გამოთქმა იმ სამართლებრივ საკითხზე, რომელსაც შეიძლება აქონდეს მნიშვნელობა საქმის წარმოებისათვის.

§19

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის მიმართ აცილების გამოცხადებისას, მისი დაინტერესებულობის მოტივით, სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას აცილებული მოსამართლის დაუსწრებლად. ხმათა თანაბარი რაოდენობისას გადაწყვეტა თავმჯდომარის ხმა.

2. აცილება უნდა დასაბუთდეს. მოსამართლემ, რომლის მიმართაც შემოტანილია აცილების განცხადება, შეიძლება გამოთქვას ფაქისი ანრი ამის თაობაზე. აცილება არ განიხილება, თუ მის შესახებ არ უქნა განცხადება ზეპირი გარჩევის დაწყებამდე.

3. იმ შემთხვევაში, თუ მოსამართლე, რომლის მიმართაც შემოტანილია აცილების განცხადება, განაცხადებს თვითაცილებას, მაშინ, შესაბამისად გამოიყენება I აბზაცი.

4. თუ ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ დასაბუთებულად ცნო რომელიმე მოსამართლის აცილება ან თვითაცილება, მაშინ კენჭისყრით, სხვა სენატის მოსამართლეებიდან განისაზღვრება შემცვლელი მოსამართლე. სენატის თავმჯდომარეებს არ შეუძლიათ შეცვალონ აცილებული მოსამართლე. უფრო დაწერილებით ეს საკითხი რეგულირდება რეგლამენტით.

§20

მონაწილეებს აქვთ საქმის მასალების გაცნობის უფლება.

§21

თუ საქმის წარმოება წარიმართება პირთა გვეუფის შუამდგომლობით, ან პირთა გვეუფის წინააღმდეგ, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია დაადგინოს, რომ ისინი უფლებამოსილი არიან განახორციელონ თავიანთი უფლებები, კერძოდ, ერთი ან რამდენიმე წარმომადგენლის სხდომაზე დასწრების უფლება.

§22

1. საქმის წარმოების ნებისმიერ სტადიაზე მონაწილეები შეიძლება წარმოდგენილ იქნან იმ ადვოკატის მიერ, რომელსაც გააჩნია გერმანიის ერთ-ერთ

სასამართლოში ადვოკატის მოვალეობათა შესრულების უფლება ან გერმანიის ერთ-ერთი უმაღლესი სასწავლებლის სამართლის მასწავლებლის მიერ, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში ზეპირი განხილვისას მსგავსი წარმომადგენლობა სავალდებულოა. საკანონმდებლო ორგანოები უნდა მათი სტრუქტურული ქვედანაყოფები, რომლებსაც ძირითადი კანონის ან რეგლამენტის შესაბამისად მინიჭებული აქვთ საკუთარი უფლებები, შეიძლება წარმოდგენილ იქნან თავიანთი წევრების მიერ. გარდა ამისა, ფედერაცია, მაქა ან მათი საკონსტიტუციო ორგანოები, შეიძლება წარმოდგენილ იქნან თავიანთი თანამდებობის პირების მიერ, თუ მათ აქვთ მოსამართლის თანამდებობის დაკავების უფლება, ან აქვთ უმაღლესი ადმინისტრაციული თანამდებობის დაკავების უფლება სახელმწიფო გამოცდების საფუძველზე. პროცესის მხარის წარმომადგენლად ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია, აგრეთვე, დაუშვას სხვა პირი.

2. უფლებამოსილება წარმომადგენელზე უნდა გაიყეს წერილობითი ფორმით. მასში მკაფიოდ უნდა იქნეს მითითებული, რომ ის ვრცელდება აღნიშნული საქმის წარმოებაზე.

3. წარმომადგენლად დანიშვნის შემთხვევაში, მას უნდა ეგზავნებოდეს სასამართლოს ყველა მასალა.

§23

1. განცხადებები საქმის განხილვის შესახებ უნდა იქნეს შეტანილი ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში წერილობითი ფორმით. ისინი უნდა იყოს დასაბუთებული; აგრეთვე, წარდგენილ უნდა იქნეს საჭირო მტკიცებულებები.

2. თავმჯდომარე, ან თუ არსებობს გადაწყვეტილების გამოტანის აღბათობა §93-ის „ბ“ პუნქტის შესაბამისად, მომხსენებელი-მოსამართლე დაუყოვნებლივ გადასცემს განცხადებას პირს, რომლის წინააღმდეგაცაა ის მიმართული და სხვა მონაწილეებს, დაურთავს რა მას მოთხოვნას, რომ მის მიერ დადგენილ პიდაში გამოთქვან თავიანთი პოზიცია.

3. თავმჯდომარეს ან მომხსენებელ მოსამართლეს შეუძლია მოითხოვოს თოველ მონაწილეს, რომ მის მიერ დადგენილი ვადაში სასამართლოს სხვა მონაწილეებს დამატებით წარუდგინონ მისი წერილობითი განცხადება და სადავო აქტთა ასლების საკმარის რაოდენობა.

§24

დაუშვებელი ან აშკარად დაუსაბუთებელი მიმართვები შეიძლება არ მიღებული ერთხმად. განჩინება არ მოითხოვს არავითარ დამატებით აბუთებას იმ შემთხვევაში, თუ განმცხადებელს წინასწარ მიეთითა, ეკვს იწვევს მისი მიმართვის დასაშვებადობა ან დასაბუთებულობა.

§25

1. ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს, თუ სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, გამოაქვს გადაწყვეტილება ზეპირი განხილვის საფუძველზე იმ შემთხვევათა გარდა, როდესაც ვველა მონაწილე აშკარა ფორმით უარს ამბობს მასზე.

2. გადაწყვეტილება ზეპირი განხილვის საფუძველზე მიიღება დადგენილი ფორმით, გადაწყვეტილება ზეპირი განხილვის გარეშე კი - განჩინების ფორმით.

3. დასაშვებია ნაწილობრივი ან წინასწარი გადაწყვეტილებების მიღება.

4. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებების მიღება ხდება „ხალხის სახელით“.

§25 „ა“

ზეპირი განხილვის მსვლელობაზე დედა ოქმი. გარდა ამისა, ის იწვევს მაგნიტოფირზე; ეს საკითხი უფრო დაწერილობით რეგულირდება რეგლამენტით.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ავროპებს ჭეშმარიტების დასადგენად აუცილებელ მტკიცებულებებს. მას შეუძლია დაავადებულ მტკიცებულებებს დააკეთება ზეპირი განხილვის ფარგლებს მიღმა სასამართლოში. მისი მიზანია, ან სთხოვოს ამის შესახებ სხვა სასამართლოს, შემოიფარგლება რა ინფორმაციით გარკვეული ფაქტებისა და პირების შესახებ.

§27

სასამართლოს წევრთა ხმების ორი შესაძლეთ მიღებული განჩინების რაფუძველზე ცალკეული საბუთები შეიძლება არ იქნეს დაშვებული საქმის წარმოების პროცესში, თუ მათი გამოყენება შეუთავსებელია სახელმწიფო უსაფრთხოების ინტერესებთან.

§28

1. მოწმეთა და ექსპერტთა დაკითხვისას §13, 1, მე-2, მე-4, და მე-9 პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, შესაბამისად, გამოიყენება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის, დანარჩენ შემთხვევებში – სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის დებულებები.

2. თუ მოწმე ან ექსპერტი შეიძლება დაკითხულ იქნეს მხოლოდ ზემდგომი ინსტანციის ნებართვით, მაშინ ასეთ ნებართვაზე უარი შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევებში, როდესაც ამას მოითხოვს ფედერაციის ან რომელიმე რეგიონის ინტერესები. მოწმეს ან ექსპერტს არ შეუძლია დაეყრდნოს საიდუმლოების შენახვის ვალდებულებას, თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლომ შენახვის ვალდებულებას, თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლომ შენახვის ვალდებულებას, თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლომ შენახვის ვალდებულებას, თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლომ შენახვის ვალდებულებას.

მართლო ხმათა ორი მესამედის უმრავლესობით უსაფუძვლოდ ცნობს ჩვენებათა მიცემის ნებართვის გაცემაზე.

§29

მონაწილეებს ეცნობებათ მტკიცებულებათა გამოკვლევასთან დაკავშირებული ყველა სასამართლო სხდომების შესახებ და შეუძლიათ დაესწრონ მათ შეუძლიათ შეკითხვები დაუსვან მოწმეებსა და ექსპერტებს. თუ კითხვას დასაშვადობაზე წამოყენებულა საწინააღმდეგო აზრი, მაშინ გადაწყვეტილ ამის თაობაზე გამოაქვს სასამართლოს.

§30

1. საიდუმლო თათბირის მსვლელობისას ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს გამოაქვს გადაწყვეტილება თავისუფალი მრწამსის მიხედვით, რომელიც ეფუძნება სასამართლო განხილვასა და მტკიცებულებათა გამოკვლევის შედეგებს. გადაწყვეტილება გაფორმებული უნდა იქნეს წერილობით, ის დასაბუთებული და ხელმოწერილი უნდა იქნეს მის მიღებამ მონაწილე მოსამართლეების მიერ. ამის შემდეგ, იმ შემთხვევაში თუ შედარების შემთხვევაში, გადაწყვეტილება საჯაროდ უნდა იქნეს გამოქვეყნებული, მისი ძირითადი მოტივების ვადმოცემით. გადაწყვეტილება გამოქვეყნების დრო შეიძლება გამოცხადდეს ზეპირი განხილვისას, ან დაგენილი იქნება სასამართლოს თათბირის დამთავრებისთანავე; ამ შემთხვევაში ის დაუყოვნებლივ უნდა შეატყობინონ მონაწილეებს. გადაწყვეტილება საერთო წესით, უნდა გამოქვეყნდეს ზეპირი განხილვის დამთავრების შემთხვევიდან არაუგვიანეს 3 თვის ვადაში. გადაწყვეტილების გამოქვეყნების დრო შეიძლება გადაიდოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო განჩინებით.

2. მოსამართლეს, რომელმაც თათბირის მსვლელობისას გამოხატა მოღებულ გადაწყვეტილების ან მისი დასაბუთებისაგან განსხვავებული აზრი, უფლებას აქვს წერილობით ვადმოსცეს იგი განსხვავებული აზრის ფორმით; განს

კავებული აზრი უნდა დაერთოს სასამართლოს გადაწყვეტილებას. სენატის შეუძლიათ თავიანთ გადაწყვეტილებებში მიუთითონ კენჭისყრისას ხმათა თანაფარდობა. ეს საკითხი უფრო დაწვრილებით რეგულირდება კრედიტული მენტით.

ს. ი. ბ. ლ. ი. მ. თ. ე. ე. ე.

3. ყველა გადაწყვეტილება უნდა შეატყობინონ მონაწილეებს.

§31

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები სავალდებულოა ფედერაციისა და მიწის საკონსტიტუციო ორგანოებისათვის, აგრეთვე ყველა სასამართლოსა და უწყებისათვის.

2. §13-ის მე-6, მე-11, მე-12 და მე-14 პუნქტებში მითითებულ საქმეებზე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებას აქვს კანონის ძალა. ეს დებულება, აგრეთვე, მოქმედებს §13-ის მე-8 „ა“ პუნქტში მითითებული საქმეების მიმართ იმ შემთხვევაში, თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო აღიარებს კანონს ძირითადი კანონის შესაბამისად ან შეუსაბამოდ ან აცხადებს მას ძალადაკარგულად. კანონის ძირითად კანონთან შესაბამისად ან შეუსაბამოდ ან ძალადაკარგულად აღიარების შესახებ გადაწყვეტილების რეზოლუციური ნაწილი ოუსტიციის სამინისტროს მიერ გამოქვეყნებული უნდა იქნეს ფედერალურ კანონთა მოამბეში. ეს წესი, აგრეთვე, მოქმედებს §13-ის მე-12 და მე-14 პუნქტში მითითებულ საქმეებზე მიღებულ გადაწყვეტილებათა რეზოლუციური ნაწილის მიმართაც.

§32

1. ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ, დავის შემთხვევებში, დროებითი განკარგულებით შეიძლება წინასწარ მოაწესრიგოს რომელიმე საკითხი, თუ ეს აუცილებელია სერიოზული ზიანისაგან დაცვის, ძალადობის საფრთხის თავიდან აცილების მიზნით ან რომელიმე სხვა, საერთო კეთილდღეობის ინტერესებიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანი მიზეზით.

2. დროებითი განკარგულება შეიძლება მიღებულ იქნას ზეპირი განხილვით გარეშე. განსაკუთრებული აუცილებლობის შემთხვევაში ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება არ მისცეს ექსპრესიული მონაწილეებსა და დასწრების ან საკუთარი აზრის გამოხატვის უფლებას მქონე პირებს თავიანთი პოზიციის გადმოცემის საშუალება.

3. განიხილება დროებითი განკარგულების მიღების ან მის მიღებაზე უარს შესახებ შეიძლება გაპროტესტებულ იქნეს. ეს წესი არ მოქმედებს პირთათვის, რომლებმაც შეიტანეს საჩივარი კონსტიტუციურ სარჩელში განხილვის შესახებ საქმის წარმოების ფარგლებში. პროტესტზე გადაწყვეტილებას მიღებულს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ზემოთხსენებული განხილვის შემდეგ. განხილვა უნდა შედგეს პროტესტის დასაბუთებულ შემოსვლიდან ორი კვირის განმავლობაში.

4. პროტესტი არ აჩერებს დროებითი განკარგულების მოქმედებას. დროებითი განკარგულების შესრულება შეიძლება შეჩერებულ იქნეს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ.

5. გადაწყვეტილება დროებითი განკარგულების ან პროტესტის შესახებ შეიძლება გამოქვეყნდეს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მოტივირების გარეშე. ამ შემთხვევაში, მოტივებს ცალკე ატყობინებენ მონაწილეებს.

6. დროებითი განკარგულება ძალას კარგავს მიღებიდან 6 თვის შემდეგ. შეიძლება განმეორებით იქნეს მიღებული ხმათა ორი მესამედის უმრავლესობით.

7. სენატში გადაწყვეტილების გამოსატანად საჭირო ქვორუმის არარსებობისას, განსაკუთრებული აუცილებლობის შემთხვევაში, დროებითი განკარგულება შეიძლება მიღებულ იქნეს, თუ ესწრება არანაკლებ სამი მოსამართლე. განიხილება დროებითი განკარგულების შესახებ მიიღება ერთხმად. კარგავს ძალას ერთი თვის გასვლისთანავე. თუ დროებით განკარგულება

საკონსტიტუციო სასამართლოს შემადგენელი წევრების მიხედვით, მაშინ ის კარგავს ძალას მისი მიღების მომენტიდან 6
წლის შემდეგ.

ქვემოთაღნიშნული
საკონსტიტუციო

§33

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება შეაჩეროს საქ-
მის განხილვა სხვა სასამართლოში რომელიმე საქმის წარმოების დასრულე-
ბამდე, თუ ამ სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტებს, ან მის გადაწ-
ვეტილებას, შეიძლება ჰქონდეს მნიშვნელობა ფედერალური საკონსტიტუ-
ციური სასამართლოს გადაწყვეტილებისათვის.

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება თავის გადაწ-
ვეტილებას საფუძვლად დაუდოს ის ფაქტობრივი გარემოებები, რომელიც
დადგენილია კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით,
რომელიც გამოტანილია იმ საქმეზე, სადაც ჰქმნარიტების დადგენა უნდა
დადგინდეს სამსახურებრივი ვალდებულებით.

§34

საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება შეაჩეროს საქმის წარმოება ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში უფასოა.

თუ საკონსტიტუციო საჩივრის ან ძირითადი კანონის 41-ე მუხლის მე-2
აბზაცის შესაბამისად საჩივრის შეტანისას საქმე გვაქვს უფლებათა ბორო-
ბად გამოყენებასთან, ან თუ დროებითი განკარგულების მიღების შესახებ
უამჯობლობის (§32) შეტანა ხდება ამკარად არამართლზომიერი მიზნით,
მაშინ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია დააწესოს
საბაუ გადასახადი 5000-მდე გერმანული მარკის ოდენობით.

საბაუ გადასახადის გადახდა ხდება ფედერალური ბიუჯეტის შესახებ
59-ის I აბზაცის შესაბამისად.

1. თუ შუამდგომლობა ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის შესახებ (პ.), ან ფედერალური პრეზიდენტისათვის (§13, მე-11 პ.) ან მთავრობისათვის (§13, მე-9 პ.) წაყენებული ბრალდება დაუსაბუთებელია, მაშინ რომლის წინააღმდეგ შეტანილ იქნა შუამდგომლობა, ან წარედგინება ბრალუნდა აუნაზღაურდეს ყველა აუცილებელი ხარჯი, დაცვის ხარჯებისა და სხვა ღირებულებები.
2. თუ კონსტიტუციური საჩივარი დასაბუთებელია, მაშინ განმცხადებელს მთლიანად ან ნაწილობრივ უნდა აუნაზღაურდეს აუცილებელი ხარჯები.
3. დანარჩენ შემთხვევებში ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება ხარჯების სრული ან ნაწილობრივ ანაზღაურების შესახებ.

§35

თავის გადაწყვეტილებაში ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში შეუძლია განსაზღვროს, თუ ვინ მოიყვანს მას სისრულეში; მას, აგრეთვე შეუძლია კონკრეტულ შემთხვევაში დაადგინოს აღსრულების სახე და ხარისხი.

საქმის წარმოება §13-ის 1 პუნქტში მითითებულ საქმეებზე
(ძირითადი უფლებების ჩამორთმევა).

§36

შუამდგომლობა გადაწყვეტილების მიღების შესახებ ძირითადი კანონის მე-18 მუხლის მე-2 წინადადებაში მითითებულ შემთხვევაში, შეიძლება შეტანილ იქნეს ბუნდესტაგის, ფედერალური მთავრობის ან მიწის მთავრობის მიერ.

§37

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო შესაძლებლობას აძლევს პირს, რომლის წინააღმდეგაც გაცხადებულია შუამდგომლობა, სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში გამოთქვას თავისი პოზიცია აღნიშნულის თაობაზე და ამის შემდეგ გამოაქვს გადაწყვეტილება ან შუამდგომლობის, როგორც დაუშვებლის ან არასაკმარისად დასაბუთებულის უარყოფის შესახებ, ან განხილვის ჩატარების შესახებ.

§38

1. შუამდგომლობის შემოსვლისთანავე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია ვასცეს განკარგულება ქონებაზე ყადაღის დადების, ან ჩხრეკის ჩატარების შესახებ სისხლის საპროცესო კოდექსის შესაბამისად.
2. ზეპირი განხილვის მოშვადების მიზნით, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია ვასცეს განკარგულება წინასწარი გამოძიების ჩატარე-

ბის შესახებ. წინასწარი გამოძიების ჩატარება უნდა დაეკისროს საქმეზე გარემოებებზე გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილების მქონე მარტო მარტო, რომელიც არ შედის სენატის შემადგენლობაში.

ქართული
სიბუნების

§39

1. თუ შუამდგომლობა დასაბუთებულია, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ადგენს, თუ რა ძირითადი უფლებები ჩამოერთმევა პირს, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა. მას შეუძლია უფლებებში შეზღუდვა განსაზღვროს გარკვეული ვადით, მაგრამ არანაკლებ 1 წლისა. მას, აგრეთვე, შეუძლია იმ პირის მიმართ, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა, დაადგინოს მათი სახისა და ზანგრძობის მიხედვით ზუსტად განსაზღვრული შეზღუდვები, თუ ეს შეზღუდვები არ ლახავს სხვა ძირითად უფლებებს, გარდა იმ უფლებებისა, რომლებს ჩამოერთვა აღნიშნულ პირს. ადმინისტრაციულ ორგანოებს არ სჭირდება რაიმე სხვა კანონიერი საფუძვლები იმ პირის მიმართ ზომების მისაღებად, რომლის წინააღმდეგაც შეტანილია შუამდგომლობა.

2. ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია პირს, რომლის წინააღმდეგაც შეტანილია შუამდგომლობა, ძირითადი უფლებების ჩამორთმევის ვადით ჩამოართვას არჩევის უფლება, უფლება იყოს არჩეული სახელმწიფო თანამდებობის დაკავების უფლება, ხოლო იურიდიულ პირს მიმართ მიიღოს გადაწყვეტილება მათი ლიკვიდაციის შესახებ.

§40

თუ უფლებათა ჩამორთმევა არ არის შეზღუდული განსაზღვრული ვადით, დადგენილია ერთ წელზე მეტი ვადით, მაშინ უფლებათა ჩამორთმევის მომენტიდან 2 წლის გასვლისთანავე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია უწინდელი განმცხადებლის ან პირის, რომლის წინააღმდეგაც შეტანილი იყო შუამდგომლობა, შუამდგომლობით მთლიანად ან ნაწილობრივ გააუქმოს გადაწყვეტილება უფლებათა ჩამორთმევის შესახებ.

შეამციროს მისი მოქმედების ვადა. ასეთი შუამდგომლობა შეიძლება განმეორებით იქნეს განცხადებული ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ. უკანასკნელი გადაწყვეტილებების გამოტანის მომენტის დათვლის გასვლისთანავე.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

§41

თუ ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიღო გადაწყვეტილება შუამდგომლობის არსებითად განხილვის შემდეგ, მაშინ ის შეიძლება განმეორებით იქნეს შეტანილი იმავე პირის წინააღმდეგ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დაფუძნებულია ახალ ფაქტებზე.

§42

(გაუქმებულია)

მეორე კარი

*§13-ის მე-2 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება
(პოლიტიკური პარტიების აკრძალვა)*

§43

1. შუამდგომლობა რომელიმე პარტიის ანტიკონსტიტუციურობის შესახებ გადაწყვეტილების გამოტანის თაობაზე (ძირითადი კანონის 21-ე მუხლის მე-2 აბზაცი), შეიძლება შეტანილ იქნეს ბუნდესტაგის, ბუნდესრატის ან ფედერალური მთავრობის მიერ.

2. მიწის მთავრობას შეუძლია შეიტანოს ასეთი შუამდგომლობა მხოლოდ იმ პარტიებზე, რომლის ორგანიზაციული სტრუქტურა შემოფარგლება აღნიშნული მიწის ტერიტორიით.

პირები, რომლებიც უფლებამოსილი არიან განახორციელონ პარტიის წარმომადგენლობა განისაზღვრებიან კანონით, აგრეთვე საქართველოს წყაროს სახით, - პარტიის წესდების საფუძველზე უფლებამოსილი არიან განახორციელონ წარმომადგენლობა, არ შეიძლება იქნას დადგენილი ან ასეთი პირები არ არსებობენ, ან თუ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში შუამდგომლობის შემოსვლის შემდეგ ისინი შეიცვალა, მაშინ უფლებამოსილ წარმომადგენლად ითვლებიან ის პირები, რომლებსაც ფაქტურად მიჰყავდათ პარტიის საქმეები იმ პერიოდში როდესაც ხორციელდებოდა ის საქმიანობა, რომელიც გახდა შუამდგომლობის შეტანის საბაზი.

§45

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილ წარმომადგენელს (§44) სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში აძლევს თავისი პოზიციის გამოხატვის შესაძლებლობას და ამის შემდეგ გამოაქვს გადაწყვეტილ შუამდგომლობის, როგორც დაუშვებლის ან არასაკმარისად დასაბუთებულ გაუქმების შესახებ, ან განხილვის ჩატარების შესახებ.

§46

1. თუ შუამდგომლობა დასაბუთებულია, მაშინ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ცნობს პოლიტიკურ პარტიას ანტიკონსტიტუციურად.
2. ანტიკონსტიტუციურად აღიარება შეიძლება შემოიფარგლოს პარტიის სამართლებრივი ან ორგანიზაციული თვალსაზრისით დამოუკიდებელი ნაწილი.
3. ანტიკონსტიტუციურად აღიარების შესახებ გადაწყვეტილებას თან უნდა ერთვოდეს გადაწყვეტილება პარტიის ან მისი დამოუკიდებელი ნაწილის დაშლის, აგრეთვე მისი შემცველი ორგანიზაციის შექმნის აკრძალვის

შესახებ. გარდა ამისა, ამ შემთხვევაში ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს გადაწყვეტილება პარტიის ან მისი დამოუკიდებელი ნაწილის კუთვნილი ქონების ამოღების შესახებ ფედერაციის საკონსტიტუციო სასამართლოდ საზოგადოებრივად სასარგებლო მიზნით მისი გამოყენებისათვის.

§47

შესაბამისად გამოიყენება §§ 38-ის და 41-ის დებულებები.

შესამე კარი

§13-ის მე-3 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება (არჩევნების ნამდვილობის შემოწმება)

1. საჩივარი არჩევნების ნამდვილობის ან ბუნდესტაგში წევრობის დაკარგვის შესახებ ბუნდესტაგის გადაწყვეტილებაზე შეიძლება შეტანილ იქნეს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში, ბუნდესტაგის მიერ გადაწყვეტილების გამოტანის მომენტიდან ორი თვის განმავლობაში იმ დებუტატის მიერ, რომლის მანდატის საკითხიც სადავოა, ამომრჩევლის მიერ, რომლის პროტესტი უარყოფილ იქნა ბუნდესტაგის მიერ, იმ პირობით, რომ მას მიუერთდება არანაკლებ ასი ამომრჩეველი, ფრაქციის ან ბუნდესტაგის უმცირესობის მიერ, რომელშიც შედის მის წევრთა კანონით დადგენილი რაოდენობის არანაკლებ ერთი მესამედი; ამავე ვადაში წარდგენილ უნდა იქნეს საჩივრის დასაბუთება.

2. ამომრჩევლებმა, რომლებიც შეუერთდნენ საჩივრის შემტან პირს, პირადად უნდა მოაწერონ ხელი შესაბამის განცხადებას; ხელმოწერასთან ერთად, მითითებული უნდა იქნეს ხელმოწერის კვარი, სახელი, დაბადების თარიღი და მისამართი (ძირითადი საცხოვრებელი ადგილი).

3. ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება უარი თქვას
ზეპირ განხილვაზე, თუ მისი ჩატარება არ უწყობს ხელს საქმის გარეშად,
ბათა გამორკვევას.

ქართული
საბჭოთაო

მეოთხე კარი

§13-ის მე-4 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება (ბრალდება პრეზიდენტის წინააღმდეგ)

§49

1. ფედერალური პრეზიდენტის წინააღმდეგ ბრალდება ძირითადი კანონის 61-ე მუხლის 1-ე პუნქტით დადგინდული წესით განხორციელდება. ბრალდებულს უფლება აქვს დაიცვას თავისი უფლებები და მოახდინოს თავისი დაცვა. ბრალდებულს უფლება აქვს დაიცვას თავისი უფლებები და მოახდინოს თავისი დაცვა.
2. ერთ-ერთი საკანონმდებლო ორგანოს გადაწყვეტილების საფუძველზე (ძირითადი კანონის 61-ე მუხლის 1-ე პუნქტი), მისი თავმჯდომარე ადგენს საბრალდებო დასკვნას და ერთი თვის ვადაში აგზავნის ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში.
3. საბრალდებო დასკვნაში მითითებულ უნდა იქნეს მოქმედება ან უმოქმედობა, რომელზეც აღიძვრება ბრალდება, მტკიცებულებები და კონსტიტუციის ან კანონის ის მოთხოვნა, რომელიც, საგარეოდ, დაირღვა. მასმითითებული უნდა იყოს, რომ გადაწყვეტილება ბრალდების აღძვრის შესახებ მიღებულ იქნა ბუნდესრატის კანონით დადგენილ წევრთა ორი მესამედით, ან ბუნდესრატის წევრთა ხმების ორი მესამედით.

ბრალდება შეიძლება აღიძვას მხოლოდ სამი თვის განმავლობაში მას შემდეგ, რაც გარემოებანი, რომელიც უდევს მას საფუძვლად, ცნობილი გახდება შუამდგომლობის შეტანაზე უფლებამოსილი ორგანოსათვის.

§51

ფედერალური პრეზიდენტის გადადგომა, მისი უფლებამოსილებების შეწყვეტა, ბუნდესტაგის დათხოვნა, ან ლეგისლატიურის ვადის გასვლა არ შეეხება საქმეზე წარმოების აღძვრასა და ჩატარებას.

§52

1. ბრალდება, შუამდგომლობის განმცხადებელი ორგანოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, შეიძლება გამოხმობილ იქნეს სასამართლოს დადგენილების გამოკვეთვამდე გადაწყვეტილების მოსაღებად საჭიროა ბუნდესტაგის კანონით დადგენილ წევრთა უმრავლესობის, ან ბუნდესრატის წევრთა ხმების უმრავლესობის თანხმობა.

2. ბრალდების გამოხმობა ხდება შუამდგომლობის განმცხადებელი ორგანოს თავმჯდომარის მიერ, გადაწყვეტილების სათანადოდ გაფორმებული ასლის ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში გაგზავნის გზით.

3. ბრალდების გამოხმობა ბათილია, თუ ფედერალური პრეზიდენტი ერთი თვის ვადაში განაცხადებს საწინააღმდეგო აზრს.

§53

ბრალდების აღძვრის შემდეგ ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ შეიძლება მიიღოს ღრობითი განკარგულება ფედერალური პრეზიდენტის მიერ მისი სამსახურეობრივი მოვალეობების შესრულების შეუძლებლობის შესახებ.

1. ზეპირი განხილვის მოშადების მიზნით ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია გასცეს განკარგულება წინასწარი გამოძიების უწყებების შესახებ; ის ვალდებულია გასცეს განკარგულება აქტივების შესახებ მასზე შუამდგომლობის ბრალდების წარმომადგენელი ან ფედერალური პრეზიდენტი.

2. წინასწარი გამოძიების ჩატარება უნდა დაეკისროს მოსამართლეს, რომელიც არ შედის სენატის შემადგენლობაში და რომელიც უფლებამოსილია მიიღოს საქმეზე გადაწყვეტილება.

§55

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ღებულობს ზეპირი განხილვის საფუძველზე.

2. განხილვაში მონაწილეობის მისაღებად მოწვეული უნდა იქნეს ფედერალური პრეზიდენტი. ამასთანავე, მას უნდა მიეთითოს, რომ განხილვა ჩატარდება მის დაუსწრებლად, თუ ის არ გამოცხადდება სხდომაზე საპატიო მიზეზის გარეშე ან საკმარისი საფუძვლების გარეშე დატოვებს სხდომას მის დამთავრებამდე.

3. განხილვის დასაწყისში ბრალდებით გამოდის შუამდგომლობის განმცხადებელი ორგანოს უფლებამოსილი პირი.

4. ამის შემდეგ ფედერალურ პრეზიდენტს ეძლევა ბრალდების თაობაზე ახსნა-განმარტების მიცემის შესაძლებლობა.

5. ამის შემდეგ ტარდება მტკიცებულებათა გამოკვლევა.

6. დასასრულს მოუსმენენ ბრალდების წარმომადგენელს, რომელიც გადამოსცემს თავისი შუამდგომლობის შინაარსს, და ფედერალურ პრეზიდენტს

რომელიც გამოდის თავის დასაცავად. მას აქვს დასკვნითი გამოსვლის უფლება.

§56

1. თავის დადგენილებაში ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ადგენს, დამაშავება თუ არა ფედერალური პრეზიდენტი ძირითადი კანონის ან რომელიმე ფედერალური კანონის განზრახ დარღვევაში, რომელიც ზუსტად უნდა იყოს აღნიშნული.

2. ფედერალური პრეზიდენტის დამაშავებელ ცნობის შემთხვევაში, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია განაცხადოს მისი თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ. თანამდებობიდან გადაყენება ძალაში შედის გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან.

§57

დადგენილების სათანადო გაფორმებული ასლები, მისი მოტივების გადმოცემით, ვგზავნება ბუნდესტაგს, ბუნდესრატსა და ფედერალურ მთავრობას.

მეხუთე კარი

§13-ის მე-9 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება
(ბრალდება მოსამართლეთა წინააღმდეგ)

§58

1. იმ შემთხვევებში, თუ ბუნდესტაგი ძირითადი კანონის 98-ე მუხლის მე-2 აბზაცის თანახმად განაცხადებს შუამდგომლობას ფედერალური სასა-

მართლოს რომელიმე მოსამართლის წინააღმდეგ, გამოიყენება §§49-55-ის
ღებულებები, §49-ის მე-3 აბზაცი, წინადადება მე-2, §§50-52-ის 1 აბზაცი,
მე-2 წინადადების გარდა.

ქ რ რ ე ნ ე უ რ ე ნ
ბ ი ზ რ ე ნ ი რ ი თ ე ქ ს

2. თუ ფედერალური სასამართლოს მოსამართლეს წაუყენეს საშსახურებ-
რივი მოვალეობის დარღვევის ბრალდება, ბუნდესტაგის გადაწყვეტილება არ
შეიძლება მიღებულ იქნეს სასამართლო განხილვის დასრულებამდე და კანონიერ
ძალაში შესულ გადაწყვეტილებამდე, ან, თუ იმავე დარღვევასთან დაკავ-
შირებით მანამდე აღძრულ იქნა ოფიციალური დისციპლინარული წარმოება
– აღნიშნული წარმოების დაწყებამდე. ბუნდესტაგის მიერ შუამდგომლობის
განცხადება უკვე დაუშვებელია, თუ სასამართლო განხილვის დასრულების
მომენტიდან, რომლის შესვლაში მოსამართლემ, სავარაუდოდ, ჩაიღინა
ბრალდებული სამართალდარღვევა, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით
გავიდა 6 თვე.

3. მკორე აბზაცში მითითებული შემთხვევის გარდა, შუამდგომლობის გან-
ცხადება 1. აბზაცის შესაბამისად დაუშვებელია, თუ დარღვევის ჩადენის
მომენტიდან გავიდა ორი წელი.

4. ბრალდების წარმომადგენლად ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართ-
ლოში გამოდის ბუნდესტაგის უფლებამოსილი პირი.

§59

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ღებულობს გადაწყვეტილებას
ძირითადი კანონის 98-ე მუხლის მე-2 აბზაციით გათვალისწინებული ერთ-
ერთი სანქციის დანიშვნის ან მოსამართლის გამართლების შესახებ.

2. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ღებულობს გადაწყვეტილებას
თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ, მაშინ მოსამართლე თავისუფლდება თანამდუ-
ბობიდან სასამართლოს დადგენილების გამოქვეყნების მომენტიდან.

3. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ღებულობს გადაწყვეტილებას მოსამართლის სხვა თანამდებობაზე გადაყვანის ან მისი დათხოვნის შესახებ, მაშინ გადაწყვეტილების შესრულება ეკისრება იმ ორგანოს, რომლის კომპეტენციაში შედის მოსამართლის თანამდებობიდან გადაყენება.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

4. დადგენილების სათანადოდ გაფორმებული ასლი, მოტივების გადმოცემით, უზენაესი ფედერალურ პრეზიდენტს, ბუნდესტაგსა და ფედერალურ მთავრობას.

§60

საქმის ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს წარმოებაში ყოფნის პერიოდში შეჩერდება დისციპლინარულ სასამართლოში იმავე გარემოებებზე დაწყებული პროცესი. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ღებულობს გადაწყვეტილებას მოსამართლის თანამდებობიდან გადაყენების ან სხვა თანამდებობაზე გადაყვანის შესახებ, ან მისი სამსახურიდან დათხოვნის შესახებ, მაშინ დისციპლინარული წარმოება წყდება. სხვა შემთხვევებში ხდება მისი განახლება.

§61

1. საქმის განხილვის განახლება ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო შესაძლებელია მხოლოდ გასამართლებულის ინტერესებში და მხოლოდ მისი შუამდგომლობით ან - მისი სიკვდილის შემთხვევაში - მეუღლის ან დაღმავალი ხაზით ერთ-ერთი ნათესავის შუამდგომლობით, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის §§359 და 364-ში მითითებული პირობების არსებობისას. შუამდგომლობაში მითითებული უნდა იქნეს წარმოების განახლების კანონით გათვალისწინებული საფუძვლები, აგრეთვე, მოყვანილი უნდა იქნეს არსებული მტკიცებულებები. შუამდგომლობა საქმის განხილვის განახლების შესახებ არ აჩერებს სასამართლოს დადგენილების მოქმედებას.

2. გადაწყვეტილებას შუამდგომლობის განსახილველად მიღების შესახებ ღებულობს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ზეპირი განხილვის

გარეშე. შესაბამისად გამოიყენება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის §§368, 369-ის 1, მე-2 და მე-4 აბზაცები და §§370,371-ის 1-მე-2 აბზაცები.

საქართველოს
სამართლებრივი
სისტემა

3. ახალი სასამართლო განხილვის მსვლელობაში შეიძლება მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება წინა დადგენილების ძალაში დატოვების შესახებ ან უფრო მსუბუქი სასჯელის დანიშვნის ან გამართლების შესახებ.

§62

თუ მიწების საკონსტიტუციო სამართლის ნორმებით, რომლებიც მოქმედებს აგრძელებენ ძირითადი კანონის §98-ის მე-5 აბზაცის მე-2 წინადადების შესაბამისად, არ არის დადგენილი სხვა რამ, მაშინ აღნიშნული კარის დებულება, აგრეთვე, გამოიყენება იმ შემთხვევებში, როდესაც მიწების სასამართლოების მოსამართლეთა მიმართ მიწების კანონი ითვალისწინებს ძირითადი კანონის 98-ე მუხლის მე-2 აბზაცის ანალოგიურ წესს.

მეექვსე კარი

§13-ის მე-5 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება
(დავა სახელმწიფო ხელისუფლების ფედერალურ ორგანოებს შორის)

§63

შუამდგომლობის განმცხადებელი და მხარე, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა, შეიძლება იყოს მხოლოდ და მხოლოდ: ფედერალური პრეზიდენტი, ბუნდესტაგი, ბუნდესრატი, ფედერალური მთავრობა და ამ ორგანოთა სტრუქტურული ქვედანაყოფები, რომლებსაც ძირითადი

კანონის ან ბუნდესტაგისა და ბუნდესრატის რეგლამენტის თანახმად მინიჭებული აქვთ საკუთარი უფლებამოსილებანი.

§64

1. შუამდგომლობის განცხადება დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ განმცხადებელი ამტკიცებს, რომ მის, და იმ ორგანოს მიმართ, რომლის შუამდგომლობაშიც ის შედის, დარღვეულია ძირითადი კანონით გათვალისწინებული უფლებები და ვალდებულებები ან უშუალოდ ეზიარება საერთზე იმ მხარის მოქმედებით ან უმოქმედობით, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა.

2. შუამდგომლობაში მითითებულ უნდა იქნეს ძირითადი კანონის ის დებულება, რომელიც ირღვევა იმ მხარის სადავო მოქმედებით ან უმოქმედობით, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა.

3. შუამდგომლობა განცხადებულ უნდა იქნეს ექვსი თვის განმავლობაში მას შემდეგ, რაც განმცხადებლისათვის ცნობილი გახდა სადავო მოქმედების ან უმოქმედობის შესახებ.

4. თუ ამ კანონის ძალაში შესვლის მომენტისათვის აღნიშნული ვადა გასულია, შუამდგომლობა, აგრეთვე, შეიძლება განცხადებულ იქნეს კანონის ძალაში შესვლიდან 3 თვის განმავლობაში.

§65

1. პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე განმცხადებელს ან მხარეს, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა, შეუძლია შეუერთდეს §63-ში ჩამოთვლილი სხვა ორგანოები, რომლებიც უფლებამოსილნი არიან განაცხადონ შუამდგომლობა, თუ გადაწყვეტილებას, აგრეთვე, აქვს მნიშვნელობა მათი კომპეტენციის სფეროთა გამოჯენისათვისაც.

2. პროცესის დაწყების შესახებ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო აცნობებს ფედერალურ პრეზიდენტს, ბუნდესტაგს, ბუნდესრატს და ფედერალურ მთავრობას.

ქართული
საგარეო
მინისტროს
განცხადება

§66

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია შეაერთოს სასამართლოს განხილვაში მყოფი საქმეები და გაყოს შეერთებული საქმეები.

§67

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო თავის გადაწყვეტილებაში ადგენს არღვევს თუ არა იმ მხარის სადავო მოქმედება ან უმოქმედობა, რომლის წინააღმდეგაც გაცხადებულია შუამდგომლობა, ძირითადი კანონის რომელიმე დებულებას. ეს დებულება მითითებული უნდა იქნეს. გადაწყვეტილების რეზოლუციურ ნაწილში ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია ერთდროულად გადაჭრას რომელიმე სამართლებრივი საკითხი, რომელსაც აქვს მნიშვნელობა ძირითადი კანონის აღნიშნული დებულების განმარტებისათვის და რომელზეც დამოკიდებულია გადაწყვეტილების მიღება პირველი წინადადების შესაბამისად.

მეშვიდე კარი

§13-ის მე-7 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება (დაეა ფედერაციასა და მიწებს შორის)

§68

შუამდგომლობის გამცხადებელი და მხარე, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა, შეიძლება იყოს მხოლოდ: ფედერაციის მხრიდან - ფედერალური მთავრობა, მიწის მხრიდან - მიწის მთავრობა.

შესაბამისად გამოიყენება §§64-67-ის დებულებები.

პუნდესრატის გადაწყვეტილება ძირითადი კანონის 84-ე მუხლის მე-4 აბზაცის 1 წინადადების შესაბამისად შეიძლება გასაჩივრებულ იქნეს მხოლოდ მისი მიღებიდან 1 თვის განმავლობაში.

მერვე კარი

§13-ის მე-8 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება
(არაკონსტიტუციური ზასიათის საჯარო-სამართლებრივი დავა
ფედერაციასა და მიწებს შორის)

შუამდგომლობის განმცხადებელი და მხარე, რომლის წინააღმდეგ განცხადებულია შუამდგომლობა, შეიძლება იყოს მხოლოდ:

1. ფედერაციასა და მიწებს შორის საჯარო-სამართლებრივ დავაზე ძირითადი კანონის 93-ე მუხლის 1 აბზაცის მე-4 პუნქტის შესაბამისად: ფედერალური მთავრობა და მიწების მთავრობა;
2. მიწებს შორის საჯარო-სამართლებრივ დავაზე ძირითადი კანონის 93-ე მუხლის 1 აბზაცის მე-4 პუნქტის შესაბამისად: მიწების მთავრობა;
3. საჯარო-სამართლებრივ დავაზე ერთი მიწის ფარგლებში ძირითადი კანონის 93-ე მუხლის 1 აბზაცის მე-4 პუნქტის შესაბამისად: მიწის უმაღლესი ორგანოები და ამ ორგანოთა სტრუქტურული ქვედანაყოფები, რომლებსაც

მიწის კონსტიტუციით ან მიწის უმაღლესი ორგანოს რეგლამენტით მინიშნული აქვთ საკუთარი უფლებამოსილებები, თუ დავის საგანი უშუალოდ შეეხება მათ უფლებებსა და კომპეტენციას.

ქართული
საბჭოთაო

II. შესაბამისად გამოიყენება §64-ის მე-3 აბზაცის დებულება.

§72

I. ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს თავის გადაწყვეტილებამ შეუძლია დაადგინოს:

1. დასაშვებია თუ დაუშვებელია რომელიმე მოქმედება;
2. დაავადებულოს შხარე, რომლის წინააღმდეგაც განცხადებულია შუამდგომლობა, უარი თქვას რაიმე მოქმედებაზე, ადადგინოს წინა მდგომარეობა, განაზოციელოს რაიმე მოქმედება ან დაუშვას მისი განზოციელება;
3. გარკვეული მოქმედებების ვალდებულება.

II. §71-ის 1 აბზაცის მე-3 პუნქტში მითითებულ საქმეების განხილვისას ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ადგენს არღვევს თუ არა იმ შხარის, რომლის წინააღმდეგაც ვაცხადებულია შუამდგომლობა, გასაჩივრებული მოქმედება ან უმოქმედობა, მიწის კონსტიტუციის რომელიმე დებულებას. შესაბამისად გამოიყენება §67-ის მე-2 და მე-3 წინადადებანი.

§123-ის 10-ე პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოების წესები
(კონსტიტუციური დავა ერთი მიწის ფარგლებში) **ს ი ბ ლ ი რ ი თ ე ქ ა**

§73

1. ერთი მიწის ფარგლებში კონსტიტუციური დავის მონაწილეები შეიძლება იყვნენ მხოლოდ ამ მიწის უმაღლესი ორგანოები და ამ ორგანოების სტრუქტურული ქვედანაყოფები, რომლებსაც მიწის კონსტიტუციით ან მიწის უმაღლესი ორგანოს რეგლამენტით მინიჭებული აქვთ საკუთარი უფლებამოსილებები.

2. თუ მიწის სამართლით სხვა რამ არ არის დადგენილი, შესაბამისად მოქმედებს §64-ის მე-3 აბზაცის დებულება.

§74

თუ მიწის სამართლით არ განისაზღვრება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების შესაძლო შინაარსი და სამართლებრივი შედეგები, მაშინ მოქმედებს §72-ის მე-2 აბზაცი.

§75

წარმოების წესის მიმართ მოქმედებენ აღნიშნული კანონის მეორე ნაწილის ზოგადი დებულებები.

§13-ის მე-6 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოების

(სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის შემოწმების კონტროლი)

§76

ფედერალური მთავრობის, მიწის მთავრობის ან ბუნდესტაგის წევრთა ერთ-ერთის შესამდგომლობა, ძირითადი კანონის 93-ე მუხლის I აბზაცის 2 პუნქტის შესაბამისად, დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ შემდგომლობის განცხადებაზე უფლებამოსილი ორგანოები ფედერალური მიწის სამართლის ნორმებს მიიჩნევენ:

1. ძალადაკარგულად, ფორმით ან შინაარსით ძირითად კანონთან ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებთან შეუსაბამობის გამო, ან
2. ძალის მქონედ, მას შემდეგ, რაც რომელიმე სასამართლომ, ადმინისტრაციულმა უწყებამ ან ფედერაციის ან მიწის ორგანომ არ გამოიყენა ეს ნორმები, როგორც ძირითად კანონთან ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებთან შეუსაბამო.

§77

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ბუნდესტაგს, ბუნდესრატს ფედერალურ მთავრობას, ხოლო ფედერალური სამართლის ნორმათა ნამდვილობის შესახებ აზრთა სხვადასხვაობისას - აგრეთვე, მიწის მთავრობას და მიწის სამართლის ნორმის ნამდვილობის შესახებ აზრთა სხვადასხვაობისას - აგრეთვე, იმ მიწის ლანდტაგსა და მთავრობას, სადაც გამოქვეყნდა აღნიშნული ნორმა, სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში უნდა მისცეს თავისი პოზიციის გამოხატვის შესაძლებლობა.

თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო მიღის იმ დასკვნაზე, რომ ფედერალური სამართლის ნორმა არ შეესაბამება ძირითად კანონს, ან ფედერალური სამართლის ნორმა არ შეესაბამება ძირითად კანონს ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებს, მაშინ ის ცნობს აღნიშნულ კანონს ძალადაკარგულად. თუ ამ კანონის სხვა დებულებებიც იმავე მიზეზით არ შეესაბამება ძირითად კანონს ან ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებს, მაშინ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს, აგრეთვე, შეუძლია ცნოს ისინი ძალადაკარგულად.

§79

1. სისხლის სამართლებრივ საქმეზე კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის მიმართ, რომელიც დაფუძნებულია ძირითადი კანონის შეუსაბამოდ ცნობილ ან §78-ის თანახმად ძალადაკარგულად ცნობილ ნორმაზე, ან ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ძირითად კანონთან შეუსაბამოდ ცნობილი ნორმის განმარტებაზე, დასაშვებია წარმოების განახლება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის დებულებათა შესაბამისად.

2. ეს წესი არ ვრცელდება სხვა სასამართლო გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც არ ექვემდებარებიან გასაჩივრებას და რომლებიც ეფუძნება §78-ის შესაბამისად ძალადაკარგულად ცნობილ ნორმებს, §95-ის მე-2 აბზაცის დებულებებში მითითებული ან კანონში სპეციალურად გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა. ასეთი გადაწყვეტილების აღსრულება დაუშვებელია. იმ შემთხვევაში, თუ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის თანახმად უნდა განხორციელდეს იძულებითი აღსრულება, გამოიყენება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის §767-ის დებულება. უსაფუძვლო გამდიდრებიდან გამომდინარე პრეტენზიათა წაყენება არ დაიშვება.

§13 მე-11 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოებაში
(სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის
კონკრეტული კონტროლი)

§80

1. ძირითადი კანონის მე-100 მუხლის 1 აბზაცში მითითებული პირობები არსებობისას სასამართლოები უშუალოდ მამართავენ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით.
2. მოთხოვნის დასაბუთებაში მითითებული უნდა იქნეს, თუ რამდენად დამოკიდებული სასამართლოს გადაწყვეტილება საამართლებრივი ნორმის ნამდვილობაზე და რომელ, უფრო მაღალი რანგის სამართლებრივ ნორმას არ შეესაბამება ეს ნორმა. მოთხოვნას უნდა დაერთოს საქმის მასალები.
3. შესაბამისი მოთხოვნით სასამართლოსადმი მიმართვა არ არის დამოკიდებული სასამართლო პროცესის მონაწილის მიერ აღნიშნული სამართლებრივი ნორმის ნამდვილობის გასაჩივრებაზე.

§81

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წვეტს მხოლოდ და მხოლოდ სამართლის საკითხებს.

§81 „ა“

პალატის მიერ ერთხმად გამოტანილი განჩინებით შეიძლება დადგინდეს §80-ში გათვალისწინებული მოთხოვნის დაუსვებლობა. იმ შემთხვევაში, თუ მოთხოვნა შეაქვს მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოს, ან ფედერაციის ერთ-ერთ უმაღლეს სასამართლოს, გადაწყვეტილებას იღებს სენატი.

ეროვნული
აკრძიტიონის კომისია

1. შესაბამისად გამოიყენება §§77-79-ის დებულებები.

2. §77-ში მითითებულ საკონსტიტუციო ორგანოებს შეუძლიათ ჩაერთონ საქმის წარმოებაში მის ნებისმიერ სტადიაზე.

3. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, აგრეთვე, თავიანთი პოზიციის გამოხატვის საშუალებას აძლევს იმ სასამართლოს პროცესის მონაწილეებსაც, რომელმაც მას მიმართა შეკითხვით; ის იწვევს მათ ზეპირ განხილვაში მონაწილეობის მისაღებად და სიტყვას აძლევს დასწრე წარმომადგენელს, რომელიც უფლებამოსილია მონაწილეობა მიიღოს საქმის წარმოებაში.

ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ფედერაციის უმაღლეს სასამართლოებს ან მიწების უმაღლეს სასამართლოებს შეიძლება მოთხოვოს ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა მოსაზრებით ხელმძღვანელობდნენ ისინი ძირითადი კანონის განმარტებისას სადავო საკითხზე, გამოიყენებოდა თუ არა მათ პრაქტიკაში ის სამართლებრივი ნორმა, რომლის მოქმედებაც წარმოადგენს დავის საგანს და, სახელდობრ, როგორ გამოიყენებოდა ის, აგრეთვე იმის შესახებ, თუ რომელი ამასთან დაკავშირებული სამართლის საკითხი უნდა გადაიჭრას. გარდა ამისა, მას შეუძლია სასამართლოებს თხოვოს თავიანთი მოსაზრებების ჩამოყალიბება სამართლის რომელიმე საკითხზე, რომელსაც მნიშვნელობა აქვს გადაწყვეტილებებისათვის. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო მიღებულ ინფორმაციას ატყობინებს ყველა პირს, რომლებიც უფლებამოსილნი არიან გამოვიდნენ სასამართლოში.

მეთორმეტე კარი

§13-ის მე-12 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება (საერთაშორისო სამართლის ნორმათა შემოწმება)

§83

1. ძირითადი კანონის მე-100 მუხლის 1 აბზაცში მითითებულ შემთხვევებში ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო თავის გადაწყვეტილებაში ადგენს არის თუ არა საერთაშორისო სამართლის ნორმა ფედერალური სამართლის შემადგენელი ნაწილი და წარმოშობს თუ არა ის უფლებებსა და ვალდებულებებს ცალკეულ პირთათვის.

2. ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ბუნდესტაგს, ბუნდესრატსა და ფედერალურ მთავრობას წინასწარ უნდა მისცეს შესაძლებლობა სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში გამოხატოს თავისი პოზიცია მათ შეუძლიათ ჩაებან საქმის წარმოებაში მის ნებისმიერ სტადიაზე.

§84

შესაბამისად გამოიყენება §§80-ის და 82-ის მე-3 აბზაცის დებულებები.

მეცამეტე კარი

§13-ის მე-13 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება (მიწების საკონსტიტუციო სასამართლოს შეკითხვები)

§85

1. ძირითადი კანონის მე-100 მუხლის მე-3 აბზაცის 1 წინადადების შესაბამისად, გადაწყვეტილების მიღების შესახებ ფედერალური საკონსტიტუციო

სასამართლოსადმი მიმართვის შემთხვევაში, მიწის საკონსტიტუციო სასამართლომ თავისი სამართლებრივი პოზიციის ჩამოყალიბებასთან ერთად უნდა წარადგინოს საქმის მასალები.

2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო საშუალებას აქვს ბუნდესრატს, ფედერალურ მთავრობას და რიგ შემთხვევებში სასამართლოს, თუ მას გადაწყვეტილი აქვს გადაუხვიოს მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, დადგენილ ვადაში წარმოადგინონ თავიანთი პოზიცია.

3. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წვეტს მხოლოდ და მხოლოდ სამართლის საკითხებს.

მეთორშეტე კარი

§13-ის მე-14 პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება
(კანონის როგორც ფედერალური სამართლის მოქმედება)

§86

1. შუამდგომლობის განცხადების უფლება აქვს ბუნდესრატს, ბუნდესრატს, ფედერალურ მთავრობასა და მიწების მთავრობებს.

2. თუ რომელიმე სასამართლო წარმოებაში სადავოა საკითხი იმის შესახებ, აგრძელებს თუ არა რომელიმე კანონი მოქმედებას, როგორც ფედერალური სამართალი და მას არსებითი მნიშვნელობა აქვს გადაწყვეტილების მისაღებად, მაშინ სასამართლო, გამოიყენებს რა ანალოგიით §80-ს, მიმართავს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს აღნიშნულ საქმეზე გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით.

1. ბუნდესრატის, ფედერალური მთავრობის ან მიწის მთავრობის მუხრან დაიშვება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლოს გადასწავლისას დამოკიდებულია ფედერაციის რომელიმე ორგანოს ან უწყების ან მიწის ორგანოს ან უწყების მხრიდან უკვე განხორციელებული ან უშუალო გათვალისწინებული ღონისძიებების დასაშვებადობა.

2. შეკითხვის დასაბუთებიდან უნდა გამოძინარეობდეს პირველ აბზაცში მითითებულ წინაპირობათა არსებობა.

§88

შესაბამისად გამოიყენება §82-ის დებულება.

§89

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო ადვენს, აგრძელებს თუ არა კანონი სრულად ან ნაწილობრივ მოქმედებას როგორც ფედერალური სამართალი ფედერაციის მთელ ტერიტორიაზე ან ფედერაციის ტერიტორიის განსაზღვრული ნაწილის ფარგლებში.

მეთხუთმეტე კარი

*§13-ის მე-8 „ა“ პუნქტში მითითებული საქმეების წარმოება
(კონსტიტუციური საჩივრები)*

§ 90

1. ნებისმიერ პირს, რომელიც ამტკიცებს, რომ სახელმწიფო ხელისუფლებამ დაარღვია მისი რომელიმე ძირითადი უფლება ან ძირითადი კანონის მე-20

მუხლის მე-4 აბზაცით, აგრეთვე, 33-ე, 38-ე, 101-ე, და 104-ე მუხლებით
მინიჭებული რომელიმე უფლება, შეუძლია მიმართოს ფედერალურ საკონ-
სტიტუციო სასამართლოს.

ქვემოთაა
განმარტებული

2. თუ ასეთი დარღვევის წინააღმდეგ, ჩვეულებრივი წესით, დასაშვებია
სამართლებრივი დაცვის საშუალებები, მაშინ კონსტიტუციური საჩივარი
შეიძლება შეტანილ იქნეს მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ისინი ამოწურულია.
თუმცა, ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია მიიღოს გადა-
წყვეტილება სამართლებრივი დაცვის საშუალებების ამოწურვამდე შეტანილ
კონსტიტუციურ საჩივარზე, თუ საჩივარს აქვს საერთო მნიშვნელობა ან
საჩივრის შემტან პირს შეიძლება მიაყენონ მძიმე და გამოუსწორებელი
ზიანი იმ შემთხვევაში, თუ ის დადგება იმ აუცილებლობის წინაშე, რომ
თავდაპირველად გამოიყენოს სამართლებრივი დაცვის ჩვეულებრივი საშუ-
ალებები.

3. ეს მუხლი არ ეხება მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტი-
ტუციური საჩივრით მიმართვის უფლებას, მიწის კონსტიტუციის სამართ-
ლებრივი ნორმების შესაბამისად.

§91

თემებსა და თემთა გაერთიანებებს შეუძლიათ კონსტიტუციური საჩივრის
შეტანა იმის მტკიცებით, რომ ფედერაციის ან მიწის რომელიმე კანონი
არღვევს ძირითადი კანონის 28-ე მუხლის დებულებას. ფედერალურ საკონ-
სტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური საჩივრით მიმართვა გამო-
რიცხულია, თუ თვითმმართველობის უფლების დარღვევის თაობაზე სა-
ჩივრის შეტანა, მიწის სამართლის ნორმათა შესაბამისად, შესაძლებელია
მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოში.

§91 „ა“

(გაუქმებულია)

საჩივრის დასაბუთებაში მითითებული უნდა იქნეს უფლება, რომელიც, სავარაუდოდ დარღვეულია და ორგანოს ან უწყების მოქმედებას შემოუღობა, რომელიც საჩივრის შემტანი მხარის აზრით არღვევს მის უფლებებს.

§93

კონსტიტუციური საჩივარი უნდა იქნეს შეტანილი და დასაბუთებული ერთ-თვიან ვადაში. ვადის ათვლა ხდება გადაწყვეტილების სრული ტექსტის ნებისმიერი ფორმით ოფიციალური მიწოდების ან გადაცემის მომენტიდან, თუ ასეთი რამ უნდა წარმოებდეს სამსახურებრივი წესით, სათანადო პროცესუალურ-სამართლებრივი წესების დაცვით. სხვა შემთხვევაში ვადა გამოითვლება გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, ან თუ არ ხდება მისი გამოქვეყნება, იმ მომენტიდან, როდესაც იგი ნებისმიერი სხვა საშუალებით ცნობილი გახდა საჩივრის შემტანი პირისათვის; ამასთანავე, თუ საჩივრის შემტან პირს არ გადაეცემა გადაწყვეტილების სრული ტექსტის ასლი, მაშინ პირველ წინადადებაში მითითებული ვადის მიმდინარეობა წყდება იმ შემთხვევებში, როდესაც საჩივრის შემტანი პირი წერილობით ან სხვა ფორმით, რომელიც უნდა იქნეს შეტანილი საბჭოს ოქმში, განაცხადებს შუამდგომლობას მისთვის გადაწყვეტილების სრული ტექსტის ასლის გადაცემის შესახებ. წვეტა ვადის მსვლელობაში გრძელდება მანამ, სანამ სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების სრული ტექსტის ასლი არ გადაეცემა საჩივრის შემტან პირს ან ოფიციალურად გადაეცემა მას სამსახურებრივი წესით ან საქმის წარმოების ერთ-ერთი მონაწილის მიერ.

2. თუ საჩივრის შემტან პირს, არა თავისი მიზეზით, გამორჩა ეს ვადა, მაშინ მის შუამდგომლობაზე ვადის მსვლელობის მიმდინარეობის მიმართ უნდა აღდგეს წინა მდგომარეობა. შესაბამისი შუამდგომლობა განცხადებული უნდა იქნეს იმ გარემოებათა მოქმედების შეწყვეტიდან ორი კვირის განმავლობაში, რომლებიც გახდა ვადის გადაცილების მიზეზი. ფაქტები, რომლებიც საფუძვლად უდევს შუამდგომლობას, კარგად უნდა იქნეს დასაბუთებული

შუამდგომლობის განცხადებისას ან მისი განხილვის დროს. შუამდგომლობის განცხადებისათვის განკუთვნილი ვადის განმავლობაში უნდა აღმოიჭვრას დაუდევრობანი სამართლებრივი მოქმედების შესრულებაში; ამ შემთხვევაში, წინა მდგომარეობაში აღდგენა ხდება ასევე შუამდგომლობის განცხადების გარეშე. შუამდგომლობის განცხადება არ დაიშვება, თუ ვადის დასრულებიდან გასულია ერთი წელი. ამასთანავე, მნიშვნელობა არ აქვს, ვადას გადააცილა თვითონ საჩივრის შემტანმა პირმა, თუ მისმა უფლებამოსილმა წარმომადგენელმა.

3. თუ კონსტიტუციური საჩივარი მიმართულია კანონის ან სახელმწიფო ხელისუფლების სხვა აქტის წინააღმდეგ, რომლის მიმართაც არ არის გათვალისწინებული სამართლებრივი დაცვის ჩვეულებრივი საშუალებები, მაშინ კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა შესაძლებელია მხოლოდ კანონის ძალაში შესვლის მომენტიდან ან ხსენებული აქტის გამოცემის მომენტიდან ერთი წლის განმავლობაში.

4. თუ კანონი ძალაში შევიდა 1951 წლის 1 აპრილამდე, მაშინ კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა შეიძლება 1952 წლის 1 აპრილამდე.

§93 „ა“

1. კონსტიტუციურ საჩივარზე უნდა იქნეს მიღებული გადაწყვეტილება მისი განსახილველად მიღების შესახებ.

2. ის უნდა იქნეს განსახილველად მიღებული, თუ:

- a) მას აქვს კონსტიტუციურ-სამართლებრივი ხასიათის პრინციპული მნიშვნელობა;
- b) ეს საჭიროა §90-ის 1 აბზაცში მითითებული უფლებების განსახორციელებლად; აგრეთვე იმ შემთხვევაშიც, თუ საქმის არსებითად გადაწყვეტაზე უარი საჩივრის შემტან პირს მიაყენებს განსაკუთრებით მძიმე ზიანს.

პალატას შეუძლია არ მიიღოს კონსტიტუციური საჩივარი განსახილველად, ან მიიღოს საჩივარი §91 „ბ“-ში გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ან დაინარჩუნე შემთხვევაში, საჩივრის განსახილველად მიღების შესახებ გადაწყვეტილებას ღებულობს სენატი.

§93 „ც“

1. §91 „ა“ მე-2 აბზაცის „ბ“-ში მოთითებული წინაპირობების არსებობისას, აგრეთვე, იმ პირობით, რომ საჩივრის არსებითად გადაწყვეტისათვის დიდი მნიშვნელობის მქონე კონსტიტუციურ-სამართლებრივი საკითხი, ადრე გადაწყვეტილი იყო ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ, პალატას შეუძლია დააკმაყოფილოს საჩივარი, თუ იგი აშკარად დასაბუთებულია. პალატის განჩინება სენატის გადაწყვეტილების ძალის მქონეა. გადაწყვეტილებას რომელიმე კანონის ძირითად კანონთან, ან ფედერაციის სამართლის სხვა ნორმებთან შეუსაბამოდ ცნობის შესახებ, ან მისი ძალადაკარგულად აღიარების შესახებ, რომელსაც გააჩნია §31-ის მე-2 აბზაცით გათვალისწინებული თურიდული ძალა, ღებულობს მხოლოდ სენატი.

2. საქმის წარმოების წესის მიმართ გამოიყენება §94-ის მე-2 და მე-3 აბზაცები, აგრეთვე §95-ის 1 და მე-2 აბზაცები.

§93 „დ“

1. §91-ის „ბ“ და §93-ის „ბ“ პუნქტების შესაბამისად, გადაწყვეტილება მიიღება ზეპირი განხილვის გარეშე. ის არ ექვემდებარება გასაჩივრებას კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღებაზე უარი არ საჭიროებს დასაბუთებას.

2. იმ შემთხვევაში, თუ სენატმა არ მიიღო გადაწყვეტილება კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღების შესახებ და ასეთი გადაწყვეტილუ

ბის მიღებამდე პალატას შეუძლია მიიღოს ნებისმიერი გადაწყვეტილებები, რომლებიც ეხება კონსტიტუციურ საჩივარზე საქმის წარმოებას. დროებით განკარგულებას რომელიმე კანონის შეფარდების ნაწილობრივი ან სრული შეჩერების შესახებ ღებულობს მხოლოდ სენატი; ეს არ ეხება §37-ის მე-3 აბზაცს. სენატს, ასევე, გადაწყვეტილებები გამოაქვს §32-ის მე-3 აბზაცში მითითებულ შემთხვევებში.

3. პალატის გადაწყვეტილებები მიიღება განჩინებით, რომელიც ერთხმად უნდა იქნეს მიღებული. სენატის მიერ საჩივრის განსახილველად მიღება წყდება არანაკლებ სამი მოსამართლის ხმით.

§94

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო შესაძლებლობას აძლევს ფედერაციის ან მიწის საკონსტიტუციო ორგანოს, რომლის მოქმედება ან უმოქმედობაც არის კონსტიტუციური საჩივრის საგანი გამოხატოს თავისი პოზიცია სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში.

2. თუ მოქმედება ან უმოქმედობა მომდინარეობს ფედერაციის ან მიწის მინისტრიდან ან უწყებიდან, მაშინ ასეთი შესაძლებლობა ენიჭება კომპეტენტურ მინისტრს.

3. თუ კონსტიტუციური საჩივარი მიმართულია სასამართლოს გადაწყვეტილებას წინააღმდეგ, მაშინ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო თავისი პოზიციის გამოხატვის შესაძლებლობას აძლევს, აგრეთვე, პირს, რომლის სასარგებლოდაც გამოტანილ იქნა გადაწყვეტილება.

4. თუ კონსტიტუციური საჩივარი პირდაპირ ან არაპირდაპირ მიმართულია რომელიმე კანონის წინააღმდეგ, მაშინ გამოიყენება §77.

5. საქმის წარმოებაში შეიძლება ჩაერთონ 1, მე-2 და მე-4 აბზაცებში მითითებული საკონსტიტუციო ორგანოები. ფედერალურმა საკონსტიტუციო

სასამართლომ შეიძლება უარი თქვას ზეპირ განხილვაზე, თუ მისი ჩატარება
ხელს არ შეუწყობს საქმის გარემოებათა შემდგომ გამორკვევას და
წარმოებაში ჩართული საკონსტიტუციო ორგანოები, რომლებიც უფლებას
მოსილნი არიან გამოხატონ თავიანთი პოზიცია, უარს ამბობენ ზეპირ გან-
ხილვაზე.

§95

1. კონსტიტუციური საჩივრის დაკმაყოფილებისას გადაწყვეტილებაში უნდა
მიეთითოს, თუ ძირითადი კანონის რომელი დებულება დაირღვა და რომელ-
მა მოქმედებამ ან უმოქმედობამ განაპირობა ეს დარღვევა. ფედერალურ
საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია ამკვდროულად დაადგინოს, რომ
გასაჩივრებელი მოქმედების ნებისმიერი განმეორებითი განხორციელება იქნეს
ძირითადი კანონის დარღვევა.

2. რომელიმე გადაწყვეტილებაზე კონსტიტუციური საჩივრის დაკმაყოფილე-
ბისას ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო აუქმებს აღნიშნულ გადა-
წყვეტილებას; §90-ის მე-2 აბზაცის 1 წინადადებაში მითითებულ შემთხ-
ვევაში, ის საქმეს უბრუნებს კომპეტენტურ სასამართლოს განმეორებითი
განხილვისათვის.

3. რომელიმე კანონზე კონსტიტუციური საჩივრის დაკმაყოფილებისას, აღნიშ-
ნული კანონი გამოცხადებული უნდა იქნეს ძალადაკარგულად. ეს წესს
აგრეთვე, მოქმედებს იმ შემთხვევაში, თუ მე-2 აბზაცის შესაბამისად ხდება
კონსტიტუციური საჩივრის დაკმაყოფილება იმის გამო, რომ გაუქმებულ
გადაწყვეტილება დაფუძნებულია არაკონსტიტუციურ კანონზე. შესაბამისად
მოქმედებს §79-ის დებულება.

§95 „ა“

(გაუქმებულია)

(გაუქმებულია)

მეთექვსმეტე თავი

(გაუქმებულია)

*IV კარი**დასკვნითი დებულებები*

1. უფლებამოსილებათა ვადის გასვლისთანავე (§4 1, მე-3 და მე-4 აბზაცები), ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე თანამდებობიდან გადადგება.
2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე თანამდებობიდან გადადგენული უნდა იქნეს მისი ხანგრძლივი შრომისუნარიობის შემთხვევაში.
3. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე პირადი განცხადებით, სადაც არაა საკვლევებელი მითითება იმ გარემოებებზე, რომლებიც ადასტურებს, რომ მას არ ძალუძს მოსამართლის მოვალეობათა შესრულება, დათხოვნილი უნდა იქნეს სამსახურიდან იმ შემთხვევაში, თუ მას არანაკლებ 6 წელი ეკავა ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს თანამდებობა და თუ მან:

1) მიაღწია 65 წლის ასაკს ან

2) არის ინვალიდი, ინვალიდობის შესახებ კანონის §1-ის შესაბამისად მიაღწია 60 წლის ასაკს.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

4. მე-3 აბზაცში მითითებულ შემთხვევებში, შესაბამისად გამოიყენება §4 მე-4 აბზაცი.

5. დათხოვნილი მოსამართლე იღებს პენსიას. პენსიის ოდენობა გამოიანგარიშება იმ გასამრჯელოს საფუძველზე, რომელიც ვაკუუმის მოსამართლეს, დათხოვნის დროისათვის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა თანამდებობრივი სარგოების შესახებ კანონის შესაბამისად, ესწესი, აგრეთვე, მოქმედებს მისი ოჯახის წევრთა უზრუნველყოფის მიმართ, მოსამართლის სიკვდილის შემთხვევაში.

6. შესაბამისად გამოიყენება სახელმწიფო თანამდებობის პირთა უზრუნველყოფის შესახებ კანონის §70.

§99

(გაუქმებულია)

§100

1. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის უფლებამოსილება წყდება §12-ით გათვალისწინებული საფუძველით, ერთი წლის განმავლობაში იგი ღებულობს დროებით ფულად დახმარებას ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა თანამდებობრივი სარგოების შესახებ კანონის შესაბამისად დადგენილი ანაზღაურების ოდენობით, იმ პირობით, რომ ის მოსამართლის თანამდებობაზე იყო არანაკლებ 2 წლისა. ეს წესი არ მოქმედებს §98-ის შესაბამისად მოსამართლის გადადგომის შემთხვევაში.

2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ყოფილი მოსამართლის (რომელიც მისი სიკვდილის მომენტიდან დადგინდა დროებით ფულად დახმარებას) ოჯახის წევრები ლეზულობენ დახმარებას მისი სიკვდილის გამო, აგრეთვე შემწეობას ქვრივებისა და ობლებისათვის, რომელთაც ვაიციან ამ ვადამდე დარჩენილი დროით, რომლის განმავლობაშიც მოსამართლეს კუთვნიდა დროებითი ფულადი დახმარება; სიკვდილის შემთხვევაში დახმარების, ქვრივებისა და ობლებისათვის შემწეობის ოდენობა გამოიანგარიშება მოსამართლისათვის კუთვნილი დროებითი ფულადი დახმარების ოდენობის საფუძველზე.

§101

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე დანიშვნისას, თანამდებობის პირი ან ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლედ არჩეული მოსამართლე ტოვებს ადრინდელ თანამდებობას მოსამართლეობის შესახებ გერმანიის კანონის §70-ის დებულებათა გათვალისწინებით. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს თანამდებობაზე ყოფნის პერიოდში შეჩერებულია მისი უფლებები და მოვალეობები, რომელიც გამოძღინარებენ თანამდებობის პირის ან მოსამართლის სახით მისი უწინდელი სამსახურებრივი მდგომარეობიდან. ეს არ ეხება თანამდებობის პირის ან მოსამართლის სამედიცინო მომსახურების უფლებას უხელო შემთხვევის შედეგად ტრავმირებისას.

2. თანამდებობის პირი ან მოსამართლე, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე ყოფნის ვადის დამთავრებისას, თუ ის არ ინიშნება სხვა თანამდებობაზე, გადადგება სახელმწიფო მოხელის ან მოსამართლის თანამდებობით და იღებს პენსიას, რომელიც მას მიეკუთვნებოდა თავის ადრინდელ თანამდებობაზე, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის სამსახურის ვადის გათვალისწინებით. თუ თანამდებობის პირი ან მოსამართლე არ არის ფედერალური სახელმწიფო მოხელე ან ფედერალური სასამართლოს მოსამართლე, ფედერაცია აუნაზღაურებს სახელმწიფო დამქირავებელს, რომლის სამსახურშიც ის იმყოფებოდა,

მოსამართლის სიკვდილის შემთხვევაში მისი ოჯახის წევრებისათვის ვადები პენსიისა და შემწეობის ხარჯებს.

3. 1 და მე-2 აბზაცების მოქმედება არ ვრცელდება გვერდითის უმაღლესი სკოლების სამართლის პედაგოგებზე, რომლებსაც აქვთ სახელმწიფო მოხელის სტატუსი. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე ყოფინას მათი მოვალეობები, რომელიც გამოდინარობს უმაღლესი სკოლის პედაგოგების სამსახურებრივი მდგომარეობიდან საერთო წესით, შეჩერებულია. მათი, როგორც უმაღლესი სკოლის პედაგოგების, თანამდებობრივი სარგოს ორი მესამედი ჩაითვლება იმ თანხამ, რომელიც მას ვკუთვნის როგორც ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეს. ფედერაცია უნაზღაურებს უმაღლესი სკოლის პედაგოგთა სახელმწიფო დაქირავებულს მის ჩანაცვლებასთან დაკავშირებულ ფაქტიურ ხარჯებს, სარგოს ჩათვლილი თანხის ფარგლებში.

§102

1. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ყოფილ მოსამართლეს აქვს პენსიის მიღების უფლება §101-ის შესაბამისად, მაშინ ეს პენსია მას მიეცემა იმ ვადაში, რა ვადაშიც მოსამართლეს უნდა გადაუხადონ პენსია დროებითი ფულადი დახმარება §98-ის ან §100-ის შესაბამისად, სარგოს თანხის გამოკლებით.

2. თუ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს ყოფილი წევრი, რომელიც დატოვებულა დროებით ფულად დახმარებას §100-ის შესაბამისად, კვლავ ინიშნება სახელმწიფო სამსახურში, მაშინ მისი შემოსავალი ამ თანამდებობაზე ჩაითვლება დროებითი ფულადი დახმარების თანხაში.

3. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ყოფილი მოსამართლე დატოვებულა სამსახურებრივ ანაზღაურებას, პროფესორის პენსიას ან პენსიას რომლებიც დანიშნული აქვინდა მას უმაღლესი სკოლის პედაგოგად მუშაობისათვის ან ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლედ.

თანამდებობაზე ყოფნის დროს, მაშინ სამსახურებრივი ანაზღაურების, პენსი-
ის ან დროებითი ფულადი დახმარების, რომელიც ეკუთვნის მას, როგორც
მოსამართლეს, გადახდა ხდება ისე, რომ მოსამართლის მიერ მიღებული
მთელი თანხა არ უნდა აღმატებოდეს მოსამართლის თანამდებობრივი
ხელფასისა და მასწავლებლის სარგოს ნაწილის, რომელიც უნარჩუნდება მას
§101-ის მე-3 აბზაცის მე-3 წინადადების შესაბამისად, ოდენობას; მოსამართ-
ლის სამსახურისათვის დადგენილი პენსია ან დროებითი ფულადი დახმარე-
ბა გაიცემა პროფესორის პენსიასთან ან უმაღლესი სკოლის პედაგოგისათვის
დანიშნულ პენსიასთან ერთად, მოსამართლისათვის განკუთვნილი პენსიის
ოდენობით, რომელიც გამოითვლება პენსიის გამოანგარიშებისას გათვა-
ლისწინებული მუშაობის საერთო სტაჟის, აგრეთვე, მოსამართლის თანამდებ-
ობრივი ანაზღაურების და მასზე დამატებული პედაგოგის სარგოს საფუძ-
ველზე, რომელიც მას უნარჩუნდება §101-ის მე-3 აბზაცის მე-3 წინადადების
შესაბამისად.

4 1 და მე-3 აბზაცის მოქმედება, აგრეთვე ვრცელდება გარდაცვლილი
მოსამართლის ოჯახის წევრებზე. შესაბამისად გამოიყენება სახელმწიფო
თანამდებობის პირთა უზრუნველყოფის შესახებ კანონის §54-ის მე-3 აბზა-
ცი და მე-4 აბზაცის მე-2 წინადადება.

§103

თუ §98-102-ში სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, მაშინ ფედერალური
საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეთა მიმართ გამოიყენება სო-
ციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე ის სამართლებრივი მოთხოვნები,
რომლებიც მოქმედებს ფედერალური სასამართლოს მოსამართლეებისათვის;
იმ საქმიანობის ვადებზე, რომელიც დაკავშირებულია ფედერალური საკონ-
სტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობასთან, ვრცელდება
სახელმწიფო თანამდებობის პირთა უზრუნველყოფის შესახებ კანონის §11-
ის 1 აბზაცი, მე-3 „ა“ პუნქტის წესები. გადაწყვეტილებებს მოსამართლეთა
უზრუნველყოფის საკითხებზე ებუღება ფედერალური საკონსტიტუციო
სასამართლოს თავმჯდომარე.

1. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლედ ინიშნება ადვოკატი, მაშინ ადვოკატის საქმიანობასთან დაკავშირებული უფლებების მოსილება წყდება მისი მოსამართლის თანამდებობაზე ყოფნის ვადით.

2. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლედ ინიშნება ნოტარიუსი, მაშინ შესაბამისად გამოიყენება §101-ის 1 აბზაცი, მე-წინადადება.

§105

1. ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ფედერალურ პრეზიდენტს შეიძლება მისცეს უფლებამოსილება:

1) გაათავისუფლოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე სამსახურიდან მისი ხანგრძლივი შრომისუუნარობის გამო;

2) გაათავისუფლოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლე იმ შემთხვევებში, თუ კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის საფუძველზე ის ცნობილია დამნაშავედ ისეთი ქმედების ჩადენაში, რომელიც სახელს უტეხს მოსამართლის ღირსებასა და პატიოსნებას, ან გასამართლებულია და მისჯილი აქვს თავისუფლების აღკვეთა 6 თვეზე მეტი ვადით ან თუ ის ბრალდებულია მოვალეობათა ისეთი უხემა დარღვევისათვის, რომელიც გამორიცხავს მისი თანამდებობაზე შემდგომი ყოფნის შესაძლებლობას.

2. გადაწყვეტილებას 1 აბზაცის შესაბამისად წარმოების აღძვრის შესახებ დასაბუთებულს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

3. შესაბამისად გამოიყენება წარმოების ზოგადი წესები, აგრეთვე §54-ის 1 აბზაცის, §55-ის 1, მე-2, მე-4, მე-6 აბზაცები.

4. უფლებამოსილებათა მინიჭების შესახებ გადაწყვეტილების მოსაღებად აბზაცის შესაბამისად, საჭიროა სასამართლოს წევრთა ორი მესამედის თანხმობა.

პ რ ა ვ ი ს ე უ ლ ი

5. მე-2 აბზაცის შესაბამისად წარმოების აღძვრის შემდეგ საქმეზე **ს ა მ რ ა თ ლ ი** საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს შეუძლია შეაჩეროს მოსამართლის უფლებამოსილებანი. ეს წესი, აგრეთვე, მოქმედებს იმ შემთხვევებში, თუ მოსამართლის მიმართ დაწყებულია სასამართლო წარმოება სისხლის სამართლის დანაშაულის ბრალდებასთან დაკავშირებით. მოსამართლის უფლებამოსილებათა შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილების მოსაღებად საჭიროა სასამართლოს წევრთა ორი მესამედის თანხმობა.

6. 1 აბზაცის მე-2 პუნქტის შესაბამისად მოსამართლის დათხოვნის შემთხვევაში მას ჩამოერთმევა თანამდებობასთან დაკავშირებული ყველა უფლება.

§106

(ძალაში შესვლა)

§107

(გაუქმებულია)

ქვეყნდება ფედერალური საკონსტიტუციო
სასამართლოს შესახებ
კანონის §14-ის მე-4 აბზაცის შესაბამისად

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ კანონის §14-ის
მე-4 აბზაცის შესაბამისად, 1993 წ. 11 აგვისტოს გამოქვეყნებული
რედაქციით, ფედერალური
საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმმა გადაწყვიტა:

1994 წ. 1 იანვრიდან ამოქმედებული ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე სენატი, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ კანონის §14-ის 1-3 აბზაცებისაგან განსხვავებით, უფლებამოსილია აგრეთვე გადაწყვიტოს საქმეები:

1. სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის შემოწმებაზე (ფედერალური კონსტიტუციური სასამართლოს შესახებ კანონის §13-ის მე-6 და მე-7 პუნქტები) და კონსტიტუციურ საჩივრებზე, რომლებიც ეხება სამართლის შემდეგ სფეროებს:

1. პოლიტიკური თავშესაფრის უფლებებს;
2. კანონს უცხოელებსა და სისხლის სამართლებრივ საქმეებზე საერთაშორისო სამართლებრივი დახმარების შესახებ;
3. მოქალაქეობის უფლებას;

4. სახელმწიფო სამსახურსა და რელიგიურ გაერთიანებებში სამსახურის პირობებს, რომლის სამართლებრივი რეგულირება სახელმწიფო სამსახურის რეგულირების ანალოგიურია, დისციპლინარული სამართლის შესაბამის ნორმების ჩათვლით;

5. სამხედრო და ალტერნატიულ სამოქალაქო სამსახურს, დისციპლინარული სამართლის ჩათვლით, რომელიც ეხება ამ სფეროს;

6. სისხლისა და სისხლის საპროცესო სამართალს, იმ საქმეთა განხილვის გარდა, რომლებიც ძირითადად ეხება ძირითადი კანონის მე-5 და მე-8 მუხლების განმარტებასა და შეფარდებას.

7. წინასწარი პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულებას, იძულებითი აღკვეთი ღონისძიებებისა და თავისუფლების აღკვეთასთან დაკავშირებული გამასწორებელი ღონისძიებების აღსრულებას, აგრეთვე თავისუფლების აღკვეთის სხვა ფორმების შეფარდებას და გამოყენებას;

8. სამართალწარმოებას ფულადი ზარალის ანაზღაურების შესახებ;

9. საშემოსავლო გადასახადების სამართლებრივ რეგულირებას, საეკლესიო გადასახადების რეგულირების ჩათვლით.

II. 1. სხვა საქმეები სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის შემოწმებასა და კონსტიტუციურ საჩივრებზე,

ა) რომლის დროსაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს საერთაშორისო სამართლის ან პირველადი ევროპული სამართლის განმარტებას და შეფარდებას;

ბ) რომლებიც ძირითადად შეეხება სხვა საკითხებს, ვიდრე ძირითადი კანონის 1-17, 119-ე, 101-ე და 103-ე მუხლების 1 აბზაცების განმარტებისა და შეფარდების საკითხებია (აგრეთვე, სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპთან კავშირში).

2. აგრეთვე, საქმეები სამოქალაქო სამართალწარმოების სფეროში კონსტიტუციურ საჩივრებზე (საოჯახო და შემკვიდრების სამართლის ვარდა), რომლებიც შეშოსულია იმ განმცხადებლებისაგან, რომლებიც გეგრები იქნება L-დან Z-მდე და რომლებიც ძირითადად შეეხებათ ტერიტორიების 101-ე მუხლის 1 აბზაციით ან 103-ე მუხლის 1 აბზაციით გათვალისწინებულ უფლებათა დარღვევის საკითხებს.

B

სენატების უფლებამოსილება 1993 წ. 31 დეკემბრამდე აღძრულ საქმეთა მიმართ შენარჩუნებულია წინანდელი სახით.

C

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს 1982 წლის 6 ოქტომბრის განჩინება, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს 1989 წ. 15 დეკემბრის განჩინების რედაქციით, ძალას კარგავს 1993 წ. 31 დეკემბერს.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს
რეგლამენტი 1986 წლის 15 დეკემბრის რედაქციით,
სასამართლოს 1989 წლის 11 ივლისის და 1995 წლის
18 დეკემბრის განჩინებით შეტანილი ცვლილებებით.

ნაწილი A

დებულებები ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს
ორგანიზაციის და ადმინისტრაციის შესახებ

§1

1. პლენუმი და სასამართლოს თავმჯდომარე ერთობლივ ძალისხმევას მიმართავენ სასამართლოს ამოცანების შესასრულებლად.

2. სასამართლოს საფინანსო გეგმის შედგენისას პლენუმი განიხილავს და იღებს გადაწყვეტილებას ყველა იმ საკითხებზე, რომლებიც უშუალოდ ეხება მოსამართლეებს, მათ სტატუსსა და მუშაობის პირობებს, აგრეთვე, საჭიროებისამებრ, სასამართლოს ადმინისტრაციის მუშაობის ზოგად პრინციპებზე.

3. თავმჯდომარე, კანონის შესაბამისად, ახორციელებს მასზე დაკისრებულ უფლებამოსილებებს და სასამართლოს პლენუმის სახელით უზრუნველყოფს მისი გადაწყვეტილებების შესრულებას. ის ზელმძღვანელობს სასამართლოს ადმინისტრაციის მუშაობას; ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი საკითხი განიხილება მის მიერ სასამართლოს პლენუმთან ერთად.

§2

1. პლენუმს იწვევს სასამართლოს თავმჯდომარე საჭიროებისამებრ, მაგრამ არანაკლებ ერთისა გაზაფხულზე და არანაკლებ ერთისა შემოდგომაზე.

2. თავმჯდომარე დაუყოვნებლივ იწვევს პლენუმს იმ შემთხვევაში, თუ ამას მოითხოვს თავმჯდომარის მოადგილე, კომიტეტი ან როგორც მინიმუმ სამი

მოსამართლე, რომლებიც, ამასთანავე, მიუთითებენ განსახილველად შემთავაზებულ საკითხებს.

3. სხდომაზე მოწვევისა და მისი ჩატარების მომენტამდე არუგვიანეს უნდა გავიდეს არანაკლებ 4 დღე.

4. პლენუმი უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ მას ესწრება მოსამართლეთა ორი მესამედი.

5. მოწვევას თან უნდა ერთვოდეს დღის წესრიგი და, თუ საჭიროა, განხილვის ჩასატარებლად აუცილებელი მასალები.

6. მოსამართლეს დღის წესრიგში შეაქვს ნებისმიერი საკითხი, რომელიც განსახილველად გამოცხადებულია ერთ-ერთი მოსამართლის მიერ, სხდომის ჩატარებამდე არუგვიანეს სამი დღისა. საწინააღმდეგო აზრის არარსებობისას, პლენუმს შეუძლია დღის წესრიგში განსახილველად შეიტანოს სხვა საკითხებიც. არ შეიძლება თავმჯდომარის, თავმჯდომარის მოადგილის, კომიტეტის ან არანაკლებ სამი მოსამართლის მიერ განსახილველად შეტანილი საკითხების დღის წესრიგიდან ამოღება. პლენუმი, დანარჩენ შემთხვევაში, დღის წესრიგის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს სხდომის დასაწყისში.

7. თავმჯდომარეს მიჰყავს სხდომა. მისი მსვლელობის შესახებ დგება ოქმი, რომელიც დაუყოვნებლივ წარედგინება თითოეულ მოსამართლეს.

§3

1. პლენუმი აყალიბებს შემდეგ მუდმივ კომიტეტებს:

- ა) კომიტეტს რეკლამენტის საკითხებზე;
- ბ) კომიტეტს საოქმო საკითხებზე;
- გ) კომიტეტს საფინანსო და საკადრო საკითხებზე;
- დ) კომიტეტს საბიბლიოთეკო მომსახურების საკითხებზე.

საჭიროების შემთხვევაში შეიძლება შეიქმნას სხვა კომიტეტებიც.

2. მუდმივი კომიტეტების შემადგენლობაში თითოეული სენატიდან შედის ორი მოსამართლე, 1 აბზაციის ა), ბ) და ც) პუნქტებში მითითებული კომიტეტების შემადგენლობაში, აგრეთვე, შედის თავმჯდომარე და მისი მოადგილე.

საქართველოს
სამართლებრივი
სისტემა

3. კომიტეტის წევრები და მათი მოადგილეები ინიშნება პლენუმის მიერ ორი ხანგარიშო წლით.

4. სასამართლოს თავმჯდომარე ხელმძღვანელობს კომიტეტის მუშაობას, რომლის შემადგენლობაშიც ის შედის. სხვა კომიტეტები თავმჯდომარეს ირჩევენ თავისი შემადგენლობიდან.

5. კომიტეტის ყველა წევრს შეუძლია შეიტანოს წინადადება კომიტეტის სხდომის მოწვევის შესახებ, განსაზღვრულად შემოთავაზებული საკითხების მითითებითურთ. თავმჯდომარე ვალდებულია დაუყოვნებლივ მოიწვიოს კომიტეტის სხდომა.

6. კომიტეტი უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილებები, თუ მას ესწრება კომიტეტის წევრთა ნახევარზე მეტი.

7. მუდმივი კომიტეტები წყვეტენ თავიანთ საქმეებს, ცვლიან რა პლენუმს, თუ კონკრეტულ შემთხვევაში მარტო პლენუმი თავის თავზე არ იღებს საკითხის გადაწყვეტას ან თუ კომიტეტი არ თვლის საჭიროდ პლენუმის მიერ გადაწყვეტილების მიღებას. პლენუმს შეუძლია მიიღოს კომიტეტი-სათვის აუცილებელი გადაწყვეტილებები მის მიერ რომელიმე საკითხის განხილვისას. მას შეუძლია გადასცეს მუდმივ კომიტეტს საკითხი განსახილველად მოწადებისა და პლენარულ სხდომაზე გადაწყვეტილების მი-საღებად.

8. კომიტეტთა თავმჯდომარეები, არანაკლებ წელიწადში ერთხელ, პლენუმს წარუდგენენ ანგარიშს კომიტეტის მუშაობის შესახებ.

სასამართლოს შიდა საქმიანობის სფეროში თავმჯდომარეს ცვლის თავმჯდომარის მოადგილე და მის მიერ ამ მოვალეობათა შესრულებლობის შემთხვევაში - საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე მუშაობის ყველაზე დიდი სტაჟის მქონე მოსამართლე, ხოლო თანაბარი სტაჟისას - დამსწრე მოსამართლეებიდან ასაკით უზუცესი.

§5

1. თავმჯდომარე წარმოადგენს სასამართლოს საგარეო ურთიერთობებში მოვალეობათა შესრულების შეუძლებლობის შემთხვევაში მას ცვლის თავმჯდომარის მოადგილე, ხოლო ამ უკანასკნელის მიერ ამ მოვალეობათა შესრულების შეუძლებლობის შემთხვევაში - საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე მუშაობის ყველაზე დიდი სტაჟის მქონე მოსამართლე, ხოლო თანაბარი სტაჟისას - დამსწრე მოსამართლეებიდან ასაკით უზუცესი.

2. სასამართლოს პოზიციის წარდგენასა და მისი ინტერესების დაცვას ფედერალურ პრეზიდენტთან, ბუნდესტაგთან, ბუნდესრატთან, ფედერალურ მთავრობასა და მის კომიტეტებთან ურთიერთობაში ახორციელებს სასამართლოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილესთან შეთანხმებით. სხვა მოსამართლეებს შეუძლიათ შეცვალონ ისინი ან აღმოუჩინონ მათ დახმარება.

§6

სამასხურეობრივ შენობა-ნაგებობებში შინაგანაწესის რეალიზაციის უფლებამოსილებებს ახორციელებს სასამართლოს თავმჯდომარე.

1. მოსამართლეს ეცნობება ყველა მნიშვნელოვანი შემთხვევა, რომელიც შეეხება სასამართლოსა და მოსამართლის საქმიანობას.

ქართული

სისტემა

2. სასამართლოს მიერ მიღებული მოწვევების საკითხი წყდება სასამართლოს საოქმო კომიტეტის მიერ, თუ მოწვევის არსიდან არ გამომდინარეობს, რომ ის უნდა მიიღოს პირადად თავმჯდომარემ. სასამართლოს ან მისი თავმჯდომარის მიერ მიღებულ მოწვევისას, ეს უკანასკნელი, შეიძლება შეცვალოს მხოლოდ ერთ-ერთმა მოსამართლემ.

3. ანალოგიური წესი მოქმედებს სასამართლოზე დასწრების მიმართ.

§8

მოსამართლის მუშაობის სტატი განისაზღვრება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის რანგში პირველი ფიცის დადების დღიდან. მოსამართლის თანამდებობაზე მუშაობის ურთაიერი სტატიას ვადაწყვეტია მოსამართლის ასაკი.

§9

იმ შემთხვევაში, თუ კანონებით, რომლებიც უნდა იქნეს გამოყენებული მოსამართლეთა მიმართ, ადმინისტრაციული გადაწყვეტილების მიღება ეკისრება ზემდგომ ხელმძღვანელ პირს, ზემდგომ თანამდებობის პირს ან უწყების ხელმძღვანელს, ასეთი გადაწყვეტილებები მიიღება თავმჯდომარის მიერ.

§10

1. მოსამართლეთა სამსახურებრივი მივლინების შესახებ უნდა ეცნობოს სასამართლოს თავმჯდომარეს, რომლის ხელმოწერაც ადასტურებს, რომ ის არ არის წინააღმდეგი განიხილოს გამგზავრება როგორც სამსახურებრივი მივლინება. I წინადადებაში გათვალისწინებული წესის მიუხედავად, ქვეყნის

შენით იურიდიულ კონფერენციებზე მოსამართლეთა მონაწილეობა ითვლება სამსახურებრივ მივლინებად.

2. მეცნიერ-თანამშრომლების სამსახურებრივ მივლინებებზე წესდების თაობაზე სასამართლოს თავმჯდომარე.

§11

1. მოსამართლეები წინასწარ ატყობინებენ სასამართლოს თავმჯდომარეს და თავიანთი სენატის თავმჯდომარეს შვებულების ვადის შესახებ. თავიანთი ადგილსამყოფელის მისამართის ისინი ტოვებენ სენატის მრჩეველთან.

2. იმავე წესით ისინი აცნობებენ თავიანთი ავადმყოფობის ან ერთ კვირაზე მეტი ვადით სამსახურში არყოფნის შესახებ.

§12

1. თითოეულ სენატში მრჩეველის სახით ინიშნება სახელმწიფო მოხელე რომელსაც აქვს კვალიფიკაცია მოსამართლის თანამდებობის დასაკავებლად.

2. მრჩეველი ეხმარება სენატის თავმჯდომარეს, კერძოდ, სენატის საქმეთა წარმოებაში.

3. სენატის საქმეთა წარმოების საკითხებზე ის შებოჭილია მხოლოდ და მხოლოდ თავმჯდომარის მითითებით.

§13

1. მოსამართლეს სამსახურებრივ საქმიანობაში ეხმარებიან მასზე მიმავრებული მეცნიერ-თანამშრომლები. ეს უკანასკნელნი, ამასთანავე, შებოჭილნი არიან მოსამართლის მითითებით.

2. თითოეულ მოსამართლეს უფლება აქვს დამოუკიდებლად აირჩიოს თავისი მეცნიერ-თანამშრომელი. მეცნიერ-თანამშრომლის მოსამართლეზე მიმავრება არ შეიძლება ამ უკანასკნელის თანხმობის გარეშე.

ქართული
ბიბლიოთეკა

3. მოსამართლე იძლევა მეცნიერ-თანამშრომლის სამსახურებრივ დახასიათებას. თავმჯდომარეს შეუძლია თან დაურთოს საკუთარი დახასიათება.

§14

1. ადმინისტრაციულ ფუნქციებს ანაწილებს თავმჯდომარე. მან შეიძლება განსაზღვრული ფუნქციები მთლიანად გადასცეს სასამართლოს ადმინისტრაციის ხელმძღვანელს (ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს დირექტორს), რომელიც მათ ახორციელებს დამოუკიდებლად.

2. ადმინისტრაციულ გადაწყვეტილებებს, რომლებიც შეეხება მოსამართლეებს და რომლებიც ცილდება მიმდინარე ადმინისტრაციულ საქმეებს, ღებულობს უშუალოდ თავმჯდომარე.

§15

1. ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი ყოველთვის მოქმედებს თავმჯდომარის ღვალებით. მას ცვლის ერთ-ერთი სენატის მრჩეველი.

2. ადმინისტრაციის თანამდებობის პირთა მიერ საკანონმდებლო ორგანოების ან სამინისტროების წარმომადგენლებთან ჩატარებული წინასწარი საუბრები და მოლაპარაკებები უნდა მიმდინარეობდეს პლენუმისა ან მათი ერთ-ერთი კომიტეტის მიერ წინასწარ დადგენილ სახელმძღვანელო მითითებათა ჩარჩოებში, ხოლო ასეთთა არარსებობის შემთხვევაში – სასამართლოს თავმჯდომარის მითითებათა შესაბამისად.

შემოსული საბუთები წარუდგინება თავმჯდომარეს ან მის მოადგილეს, რეგისტრაციის განყოფილებაში, მათ მიერ სხვა რამ არ არის დადგენილი.

§17

1. სასამართლოს ოფიციალური შეტყობინებები ვრცელდება პრეს-სამსახურის მიერ. ისინი დგება წერილობით. მასალები უნდა შეიცავდეს მითითებებს იმაზე, თუ ვინ გამოდიოდა შეტყობინებების ინიციატორად და ვინ აგებს პასუხს მათი ტექსტის შედგენაზე.

2. შეტყობინებები პრესისათვის, რომელიც ეხება ერთ-ერთ სენატს, როგორც წესი, საჭიროებს სენატის თავმჯდომარის თანხმობას.

§18

სასამართლოს ბიბლიოთეკასთან იქმნება არქივი, სადაც ინახება სასამართლოს საქმიანობასთან დაკავშირებული ყველა დოკუმენტი.

§19

თუ სასამართლოს როგორც უმაღლესი კოლევიალურ საკონსტიტუციო ორგანოს სტატუსიდან, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ კანონისა და ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა თანამდებობრივი სარგოების შესახებ კანონიდან, აგრეთვე, ამ რეგლამენტიდან ან სასამართლოს მიერ გამოცემული განსაკუთრებული ადმინისტრაციული დებულებებიდან არ გამოძინარეობს სხვა რამ, გამოიყენება უმაღლესი ფედერალური უწყებებისათვის მოქმედი ზოგადი ადმინისტრაციული დებულებები.

თავი I
წარმოების წესები

§20

1. ყოველი საანგარიშო წლის დასაწყისში სენატი განსაზღვრავს იმ მოსამართლეებს, თავმჯდომარის ჩათვლით, შორის წარმოების აღძვრის შესახებ მძარბობის განაწილების პრინციპებს, რომლებიც გამოდინ მოცემულ განცხადებებზე მომხსენებელი მოსამართლის სახით; ეს წესი მოქმედებს მთელი საანგარიშო წლის განმავლობაში. საანგარიშო წლის განმავლობაში ამ პრინციპებიდან გადახვევა შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს საჭიროა მოსამართლის გადატვირთულობის ან მის მიერ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში მოსამართლის მოვალეობათა განხორციელების შეუძლებლობის გამო.

2. მომხსენებელ მოსამართლეს ნიშნავს სენატის თავმჯდომარე I აბზაცის შესაბამისად. მას შეუძლია კონკრეტული საქმის განსაკუთრებული მნიშვნელობის გამო, სენატის თანხმობით, დანიშნოს თანამომხსენებელი.

§21

1. სენატები განსაზღვრავს კვირის იმ დღეებს, როდესაც ისინი იკრიბებიან მორიგ სხდომებზე. რიგგარეშე სხდომის ჩასატარებლად საჭიროა სენატის სპეციალური გადაწყვეტილება; სენატის თავმჯდომარეს, გადაუდებელ შემთხვევებში, შეუძლია მოიწვიოს რიგგარეშე სხდომა.

2. სენატის თავმჯდომარე, სენატთან შუანხმებით, განსაზღვრავს დღის წესრიგს ის, სეროო წესით, მოსამართლეებმა უნდა მიიღონ სხდომამდე არაუგვიანეს ათი დღისა.

1. გადაწვეტილებები, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლის შემადგენელი ნაწილები, განსაკუთრებით კენსისი, უნდა იქნეს განცხადების ოფიციალური ჩაბარების გარეშე. აგრეთვე, ოფიციალური ჩაბარება არ არის საჭირო კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღებაზე უარის თქმის შემთხვევაში (ფსსკ-ის §§93 „ა“, 93 „ბ“).
2. ოფიციალურ გადაცემას ახორციელებს სენატის თავმჯდომარე (ფსსკ-ის §23-ის მე-2 აბზაცი) მომხსენებელი მოსამართლის წინადადებით.
3. სხდომის ჩატარების უზრუნველყოფის შემდგომი ღონისძიებების გატარება, კერძოდ, სასამართლოში წარმოების შესახებ განჩინების ფორმით, შედის მომხსენებელი-მოსამართლის მოვალეობებში; ის, საჭიროებისამებრ, წინასწარ უთანხმებს მათ სენატის თავმჯდომარეს.
4. განკარგულებებს ფედერაციის უმაღლეს სასამართლოებში ან მიწის უმაღლეს სასამართლოებში შესულ შეკითხვებზე (ფსსკ-ის §82-ის მე-4 აბზაცი) ღებულობს სენატის თავმჯდომარე მომხსენებელი-მოსამართლის წინადადებით. განკარგულებები შესაბამისი შეკითხვის შესახებ, შეიძლება მიღებულ იქნეს აგრეთვე, სხვა შემთხვევებშიც, ნორმების კონკრეტული კონტროლის შემთხვევების გარდა (ფსსკ-ის §13-ის მე-11 პუნქტი).
5. მომხსენებელი-მოსამართლის წინადადებით ან სენატის გადაწვეტილებების შესაბამისად, სენატის თავმჯდომარეს შეუძლია როპელიძე დარგში განსაკუთრებული კვალიფიკაციის მქონე პირებს სთხოვოს საექსპერტო დასკვნა იმ საკითხებზე, რომელსაც არსებითი მნიშვნელობა შეიძლება ჰქონდეს გადაწვეტილების მიხედვით.
6. ნებისმიერი ღონისძიება, რომელიც ეხება საქმის წარმოებას, უნდა გაფორმდეს დოკუმენტურად.

1. თითოეულ საქმეზე, რომელზეც სენატმა უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება, მომხსენებელი-მოსამართლე წარადგენს წერილობით დასკვნას. ამ მომენტისა, სენატის წევრები ღებულობენ დოსიეს, რომელიც შეიცავს მასლებს სამსახურებრივი სარგებლობისათვის და რომელიც შეიცავს წარმოების წარმართვისა და გადაწყვეტილების მიღებისათვის მნიშვნელოვან ყველა ოფიციალურ დოკუმენტს. იმ შემთხვევებზე, რომლებიც არ წარმოადგენენ განსაკუთრებულ სირთულეებს, მომხსენებელ-მოსამართლეს, წერილობით დასკვნის ნაცვლად შეუძლია წარმოადგინოს გადაწყვეტილების პროექტი მისი დასაბუთებითურთ.

2. წერილობითი დასკვნის გავრცელების მომენტიდან თათბირის ან ზეპირი განხილვის დაწყებამდე, საერთო წესით, უნდა გავიდეს არანაკლებ 10 დღისა.

§24

1. სენატი წვეტს საკითხს ზეპირი განხილვის ჩატარების შესახებ.

2. სასამართლო განხილვის საფუძველია სენატის მიერ მოწონებული საქმის განხილვის მსვლელობის გეგმა, რომელსაც დროულად ღებულობენ პროცესის მონაწილენი ზეპირი განხილვის დაწყებამდე.

3. სასამართლოში ზეპირი განხილვის მენტიფორზე ჩანაწერის მოსმენის უფლება (ფსსშ-ის §25-ის „ა“ პუნქტი, მე-2 წინადადება) აქვს მხოლოდ მოსამართლეებსა და პროცესის მონაწილეებს. ჩანაწერის გადაწერა და კერძო ტრანსლაციები დაუშვებელია.

4. იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლოს საჭიროებისათვის მზადდება ასლები, მაშინ მათგან ამონაბეჭდები შეიძლება მიიღონ პროცესის მონაწილეებმა. პროცესის ერთ-ერთი მონაწილის შუამდგომლობით სასამართლოს შეუძლია დაამზადოს სხვა ასლებიც, როგორც წესი, დანახარჯების ანაზღაურებით.

თუ ამასთანავე, სათანადოდ იჭედა დასაბუთებული მართლზომიერი ინტერესი. შესაბამისად, გამოიყენება §35-ის მე-2 და მე-3 აბზაცები.

ქართული
საზოგადოებრივი ინტერესების

5. შეიძლება სასამართლოში ჩვენებათა ასლების გამოქვეყნება ან გამოიყენება სამეცნიერო პუბლიკაციებსა ან სასამართლო პრაქტიკის მიმოხილვებში, თუ ეს გამართლებულადაა მიჩნეული, აღნიშნულ პუბლიკაციაში საზოგადოებრივი ინტერესისა და პროცესის მონაწილეებისა და იმ პირთა ინტერესების შეჯერების შედეგად, რომლებსაც ეკუთვნის ავტორობა მოცემულ გამონათქვამებზე. თუ ამ ასლებში არის პირადი ხასიათის მონაცემები, რომელიც შეეხება ინფორმაციის გადაცემას საკლევო მიზნით, მაშინ გამოიყენება პირადი მონაცემების შესახებ ფედერალური კანონის ის დებულებები, რომლებიც ეხება ინფორმაციის გადაცემას კლევო მიზნით (§15, 1 აბზაცი, პირადი მონაცემების დაცვის შესახებ ფედერალური კანონის §14-ის მე-2 აბზაცის მე-3 პუნქტი, §16, 1 აბზაცის მე-2 პუნქტი, §40-ის მე-4 აბზაცთან კავშირში).

6. ასლში მოცემულ გამონათქვამთა გაცნობის უფლების მინიჭებამდე პირს, რომელსაც ეკუთვნის გამონათქვამი, უნდა მიეცეს თავისი აზრის გამოთქმის შესაძლებლობა ასლის სისწორის შესახებ; მან, აგრეთვე, შეიძლება შესთავაზოს სტილიისტური შესწორებების შეტანა, რომლებიც არ ცვლიან გამოთქმის შინაარსს. ამის შესახებ გადაწყვეტილებას ღებულობს სენატის თავმჯდომარე. იმ შემთხვევაში, თუ ის არ იზიარებს წამოყენებულ საწინააღმდეგო აზრს, იგი თან ერთვის საქმეს. სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას იმ პირის მოსმენაზე, რომელსაც ეკუთვნის გამონათქვამი, თუ ეს მოითხოვს გაუმართლებელ ხარჯებს.

7. ფსსშკ-ის მე-4-6 აბზაცებსა და §25 „ა“-ზე მითითება უნდა მოხდეს სასამართლო განხილვის დასაწყისში.

მოსამართლეთა თათბირზე დასწრება შეუძლიათ მხოლოდ საქმის წარმოებაში მონაწილე მოსამართლეებს.

§26

1. თუ მოსამართლეთა თათბირს დასაწყისში ესწრებოდა რვაზე ნაკლები მოსამართლე, სხვა მოსამართლეებს უკვე არ შეუძლიათ მასში მონაწილეობა. თათბირის ხელახლა დაწყება შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მოსამართლეთა მიმდინარე თათბირის გაგრძელება შეუძლებელია კანონით დადგენილი ქვორუმის არარსებობის გამო.

2. საქმის გადაწყვეტილებაში მონაწილე თითოეულ მოსამართლეს გადაწყვეტილების გამოქვეყნებამდე ან ოფიციალური ჩაბარების მიზნით მის გაფორმებამდე, შეუძლია მოითხოვოს მოსამართლეთა თათბირის გაგრძელება იმ შემთხვევაში, თუ მას უნდა თავისი გადაწყვეტილების შეცვლა; მას შეუძლია იშუამდგომლოს თათბირის გაგრძელების შესახებ, თუ აპირებს სასამართლოსათვის მანამდე განუხილავი თვალსაზრისის მოხსენებას, ან თუ მას ამისაგან უბიძგებს რომელიმე მოსამართლის მიერ გამოთქმული განსხვავებული აზრი.

3. გადაწყვეტილებები, რომლებიც მიიღება არა ზეპირი განხილვის საფუძველზე, თარიღდება იმ დღით, როდესაც მიღებულ იქნა საბოლოო გადაწყვეტილება.

§27

გადაწყვეტილებას თათბირის მსვლელობის შესახებ იღებს სენატი. თუ განსახილველ საქმეში რამდენიმე სამართლებრივი საკითხია, მაშინ, როგორც წესი, მათ კრჭი უყრება რიგრიგობით, ვიდრე მიიღება სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი.

1. საქმეზე გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილე მოსამართლეების ჩამოთვლა ხდება გვარებით, სასამართლოს დადგენილების შესაფერისად. თავმჯდომარის გვარის შემდეგ მოდის დანარჩენი მოსამართლეების გვარები. საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლეების თანამდებობაზე მათი მუშაობის სტაჟის მიხედვით.

2. თუ მოსამართლეს არ შეუძლია ხელის მოწერა, მაშინ ამის დამოწმება ხდება სენატის თავმჯდომარის მიერ.

§29

გადაწყვეტილებები, რომლებიც უნდა გამოქვეყნდეს ფედერალურ კანონთა მოაზრებაში, სენატის მრჩევლის მიერ იგზავნება იუსტიციის ფედერალურ სამინისტროში. თუ გამოქვეყნების ან ოფიციალური ჩაბარების მომენტიდან სამთვის ვასელის შემდეგ გადაწყვეტილება ჯერ კიდევ არ არის გამოქვეყნებული ფედერალურ კანონთა მოაზრებაში, მაშინ ის ამის შესახებ აუწყებს სენატის თავმჯდომარესა და მომხსენებელ-მოსამართლეს.

§30

თუ გადაწყვეტილებას ატყობინებენ რომელიმე საკონსტიტუციო ორგანოს უფლებამოსილ წარმომადგენელს, მაშინ ის იმავდროულად უნდა გაიგზავნოს აღნიშნულ საკონსტიტუციო ორგანოში.

§31

1. პლენუმის გადაწყვეტილებები ფსსკ-ის §16-ის 1 აბზაცის შესაბამისად და სენატთა გადაწყვეტილებები ქვეყდება სასამართლოს ავტორიზირებულ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა კრებულში, რომელიც გამოიცემა მოსამართლეთა მიერ თავიანთი პასუხისმგებლობით.

2. პლენუმს ან სენატს შეუძლია უარი თქვას აღნიშნულ კრებულში გადაწყვეტილების გამოქვეყნებაზე. ეს გადაწყვეტილება უნდა გაფორმდეს დოკუმენტურად.

ქართული
ბიზნისი

3. თუ პალატის განჩინება ფსსშკ-ის §81-ის „ა“, §93-ის „ბ“ პუნქტების შესაბამისად, რომელიმე კონკრეტულ შემთხვევაში, წარმოადგენს განსაკუთრებულ ინტერესს, მაშინ მისი წინადადებით სენატს შეუძლია ვასცეს განკარგულება აღნიშნულ კრებულში მისი გამოქვეყნების შესახებ.

4. საქმის გადაწყვეტილებაში მონაწილე მოსამართლეთა გვარები, აგრეთვე, ქვეყნდება გადაწყვეტილებათა კრებულში.

5. პირების, პირთა გაერთიანების სახელებისა და გეოგრაფიული დასახელებების შემოკლება გადაწყვეტილების გამოქვეყნებისას, როგორც წესი, ხდება მათი საწყისი ასოებით.

6. სასამართლოს მიერ ავტორიზირებული ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა კრებულის გამოცემისას წარმოშობილი გაუთვალისწინებელი შემოსავლები გამოიყენება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა პროფესიული სამოსამართლო გაერთიანების წევრთა საჭიროებისათვის, ან საზოგადოებრივად სასარგებლო მიზნით.

§32

1. მიღებული გადაწყვეტილებები პრესაში ქვეყნდება მოშხენებელი-მოსამართლისა და თავმჯდომარის სანქციით; ის შეიძლება გამოქვეყნდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ პროცესის მონაწილეებმა უკვე მიიღეს (აღნიშნული) გადაწყვეტილება.

2. ეს წესი, შესაბამისად, მოქმედებს სასამართლოს სენატთა პალატის განჩინებების მიმართ.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, სასამართლოს დახმარების მიზნით, გამოსცემს ცნობარებს სასამართლოს სამართლებრივი მანქინის შესახებ. იმ პირებს, რომლებიც არ შედიან სასამართლოს სტრუქტურებში, მათი სარგებლობა შეუძლიათ ბიბლიოთეკის შინაგანაწესის შესაბამისად.

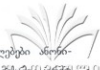
§34

მოშსენებელი მოსამართლის დასკვნა, გადაწყვეტილებათა პროექტები, წინადადებები ცვლილებებისა და ფორმულირების შესახებ, აგრეთვე მოშსენებელი-მოსამართლის ჩანაწერები არ წარმოადგენენ საქმის წარმოების მასალებს ისინი ინახება ცალკე კონვერტში საქმის მასალებთან ერთად; საქმის მასალების გაცნობის უფლება მათზე არ ვრცელდება.

§35

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში არსებული საქმის მასალები არ გაიცემა სხვა სასამართლოზე ან უწყებაზე; განსაკუთრებულ შემთხვევებში, გადაწყვეტილებას ამ წესიდან გამონაკლისების შესახებ იღებს სენატის თავმჯდომარე, მოშსენებელ-მოსამართლესთან შეთანხმებით.

2. საქმის მასალების გაცნობის შესაძლებლობა შეიძლება მიეცეს პირს, რომელიც არ არის პროცესის მონაწილე, თუ ის დაამტკიცებს მისი მართლ-ზომიერი ინტერესის არსებობას და თუ ეს არ არღვევს პროცესის მონაწილეთა და მესამე პირთა ინტერესებს, რომლებიც გამოდიოდნენ საქმის განხილვაში. ეს წესი ვრცელდება პროცესის მონაწილეებზეც (ფსსშ-ის §20), თუ საქმის წარმოება დასრულებულია. გადაწყვეტილებას საქმის მასალების გაცნობის საკითხებზე ლეზულობს სენატის თავმჯდომარე, მოშსენებელ-მოსამართლესთან შეთანხმებით.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები ანონ-
 მიზრებულია უწყებებისათვის, სასამართლოებისათვის ან შესაბამისი
 პირებისათვის გაგზავნამდე. უფრო დაწერილებით ეს საკითხი განვიხილავთ.
 ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის ინსტრუქცი-
 ით.

§36

1. საქმის მასალები, არა უადრეს 10 წლისა, მოსამართლეთა დასკვნებთან
 ერთად, შესაბამისი შუთანხმებით შეიძლება გადაეცეს ფედერალურ არქივს;
 ასეთი შუთანხმება უნდა მოიწიროს სასამართლოს პლენუმმა. მასალების
 უტილიზაცია შესაძლებელია გადაწყვეტილების მიღებიდან არანაკლებ 30
 წლის გასვლის შემდეგ.

2. მასალების განადგურება დასაშვებია არანაკლებ 20 წლის შემდეგ. ნების-
 მიერ შემთხვევაში განადგურებას არ ექვემდებარება მხარეთა განცხადებები
 პროცესის აღძვრის შესახებ, სასამართლოს გადაწყვეტილების ორიგინალები,
 აგრეთვე, მთლიანობაში საქმის მასალები, მომხსენებელ-მოსამართლეთა
 დასკვნების ჩათვლით, თუ სენატმა აკრძალა მათ განადგურება განსაკუთრე-
 ბული ისტორიულ-სამართლებრივი მნიშვნელობის გამო.

§37

სენატის თითოეული მრჩეველი ადგენს სიას, რომელშიც რეგისტრირებუ-
 ლია:

ა. ორივე სენატის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები რომელიმე საგნების
 ფასეულობის დადგენის შესახებ, თარიღის, ამოსავალი ნომრისა და დავის
 საგნის მითითებით;

ბ. ფსსშკ-ის §34-ის მე-2 აბზაცის შესაბამისად სენატებისა და პალატების მიერ დადგენილი საბაჟო გადასახადები, ოდენობის, ამოსავალი ნომრისა და გადაწყვეტილების მიღების თარიღის მითითებით.

ქ. რ. 136 შ. 11
ბიზ. 11101533

თავი 2

მოსამართლის შეცვლის შემთხვევაში წარმოების წესები ფსსშკ-ის §15-ის მე-2 აბზაცის მე-2 წინადადებისა და §19-ის მე-4 აბზაცის თანახმად

§38

1. ფსსშკ-ის §§15-ის მე-2 აბზაცის მე-2 წინადადებით და §19-ის მე-4 აბზაცის 1 წინადადებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში იმ სენატის თავმჯდომარე, რომელშიც უნდა მოხდეს მოსამართლის შეცვლა, გასცემს განკარგულებას კენჭისყრის ჩატარების შესახებ.
2. კენჭისყრა ტარდება მეორე სენატის თავმჯდომარის მიერ. ის თავისი სენატის მოსამართლეებს ატყობინებს კენჭისყრის ჩატარების დროის შესახებ და ამ საქმეში ჩართავს სენატის მრჩეველს, როგორც მდივან-საქმის მწარმოებელს. კენჭისყრის შესახებ უნდა შედგეს საოქმო ჩანაწერი, რომელიც დაერთვება სხვა პროცესუალურ მასალებს. კენჭისყრის შედეგი უნდა შეატყობინონ ყველა მოსამართლეს.
3. კენჭისყრის დანიშვნისა და ჩატარების მიმართ, შესაბამისად, მოქმედებს ფსსშკ-ის §15-ის 1 აბზაცის მე-2 წინადადება.

პლატებში წარმოების წესები ფსსშკ-ის §81 „ა“ და
 §93-ის „ბ“-93 „2“-ის თანახმად

ეროვნული
 აირჩევს
 აირჩევს

§39

პლატების სხდომებზე თავმჯდომარეობს სასამართლოს თავმჯდომარე ან მისი მოადგილე იმ შემთხვევაში, თუ ისინი შედიან შესაბამისი პლატის შემადგენლობაში, დანარჩენ შემთხვევაში – საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე მუშაობის ყველაზე დიდი სტაჟის მქონე მოსამართლე, ხოლო თანაბარი სტაჟისას – დამსწრე მოსამართლეებიდან ასაკით უზუცესი.

§40

1. თავიანთი უფლებამოსილებების ჩარჩოებში პლატები, როგორც წესი, მომხსენებელი მოსამართლის წერილობითი დასკვნის საფუძველზე ლებულობენ გადაწყვეტილებებს იმ საქმეებზე, რომელზეც შესაბამისი პლატის ერთ-ერთი მოსამართლე გამოდის როგორც მომხსენებელი-მოსამართლე. იმ შემთხვევაში, როდესაც მოსამართლე რამდენიმე პლატის შემადგენლობაშია, სენატი, თავისი განკარგულებით, არგუულირებს პლატებს შორის კომპეტენციის განაწილებას მათთვის მიმავრებულ საქმეებზე, ფსსშკ-ს §15 „ა“-ს მე-2 აბზაცის შესაბამისად.

2. თუ პლატა ვერ ახერხებს განჩინების ერთხმად მიღებას, აგრეთვე, ფსსშკ-ის §93 „2“-ის მე-2 აბზაცით გათვალისწინებულ შემთხვევებშიც, გადაწყვეტილებას ლებულობს სენატი.

3. თუ პლატა უარს ამბობს კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღებაზე, მაშინ აღნიშნულ საქმეზე შეტანილი ყველა მოთხოვნა დროებითი განკარგულების მიღების თაობაზე კარგავს თავის მნიშვნელობას.

მოშსენებელ-მოსამართლეს ეკრ კიდევ ნორმების შემოწმების შესახებ მოთხოვნის დაშვების თაობაზე პალატის გადაწყვეტილების მიღებამდე ან კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღებაზე უარის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებამდე (ფსსშკ-ის §81-ის „ა“, §93-ის „ბ“ პპ.), შეუძლია სთხოვოს სასამართლოში გამოსვლაზე უფლებამოსილ პროცესის მონაწილეებს (§82, ფსსშკ-ის §77, ფსსშკ-ის §94-თან კავშირში), ან შესაძლოა პირებს ჩამოაყალიბონ თავიანთი მოსაზრებები, აგრეთვე, მიმართონ მოთხოვნებით ფსსშკ-ის §82-ის მე-4 აბზაცში მითითებულ სასამართლოებს.

§42

თუ კონსტიტუციურ საჩივარზე, რომელიც დასრულდა განსახილველად მის მიღებაზე უარის შესახებ გადაწყვეტილების გამოტანით, გამოთხოვილ იქნა სასამართლოს მასალები, რომლის გადაწყვეტილების წინააღმდეგაც მიმართული იყო კონსტიტუციური საჩივარი, მაშინ აღნიშნული სასამართლოსათვის მასალების დაბრუნებისას, მას, აგრეთვე, უნდა გადაეგზავნოს მიღებული გადაწყვეტილების ასლი. იგივე წესი მოქმედებს, თუ კონსტიტუციური საჩივრის თაობაზე გამოთხოვილ იქნა რომელიმე საკონსტიტუციო ორგანოს ან უწყების მოსაზრება, ან თუ კონსტიტუციური საჩივარი მიმართული იქნა ფედერაციის ერთ-ერთი უმაღლესი სასამართლოს გადაწყვეტილების წინააღმდეგ.

§43

თითოეული სენატი ფსსშკ-ის §14-ის მე-5 აბზაცის შესაბამისად შექმნილ კომიტეტში ირჩევს ორ მოადგილეს საანგარიშო წლის ვადით. თავმჯდომარეს ცვლის მისი მოადგილე, ხოლო მის მიერ მოვალობათა შესრულების შეუძლებლობისას – კომიტეტის წევრი, რომელსაც გააჩნია მოსამართლის თანამდებობაზე მუშაობის ყველაზე დიდი სტაჟი და თანაბარი სტაჟისას – კომიტეტის ასაკით უბუჯესი წევრი.

§44

1. სენატთა მრჩეველები ორივე სენატის თავმჯდომარეს აცნობებენ წარმოების აღძვრის თაობაზე შემოსული ყველა შუამდგომლობის შესახებ. ისინი, ამასთანავე, ვალდებული არიან სენატებს მიუთითონ ქვემდებარეობასთან დაკავშირებით არსებულ ეჭვებზე. საჭიროების შემთხვევაში სენატის თავმჯდომარე ატარებს განხილვას თავის სენატში.
2. საქმე შეიძლება უშუალოდ გადაეცეს მეორე სენატს, თუ ორივე სენატის თავმჯდომარეები და მოსამართლეები ეთანხმებიან ამას.
3. თითოეულ მოსამართლეს შეუძლია იშუამდგომლოს კომიტეტის მოწვევის შესახებ. კომიტეტი, როგორც წესი, დაუყოვნებლივ მოიწვევა მოწვევის გაგზავნასა და კომიტეტის სხდომას შორის ორკვირიანი ვადის დაცვით.
4. შესაძებ აბზაცის შესაბამისად გათვალისწინებული პროცედურა დაუშვებელია, თუ საქმის განხილვა სენატმა დაიწყო.

თავმჯდომარე, კომიტეტის წევრთაგან, ნიშნავს თითო-თითო მომხსენებელ-მოსამართლეს, თითოეული სენატიდან. მომხსენებელ-მოსამართლეს შეეძლება ძლიათ თათბირის დაწყებამდე ერთობლივად ან ცალ-ცალკე გააკეთონ წერილობითი განცხადება საქმის ქვემდებარეობის შესახებ.

კომიტეტის განჩინებას აღგენს თავმჯდომარე, ახსნა-განმარტებითი ბარათის ფორმით. მისი დასაბუთება არ ზდება. განჩინებას ატყობინებენ ყველა მოსამართლეს და ისინი თან დაერთვის საქმის წარმოების მასალებს.

სენატი, რომელზეც საქმის ქვემდებარეობა დასაბუთებულია კომიტეტის განჩინებაში, თავის გადაწყვეტილებაში უთითებს აღნიშნულ განჩინებაზე.

თავი 5

პლენარულ სხდომებზე წარმოების წესები ფსსშკ-ის §16-ის თანახმად

1. თუ ერთ-ერთ სენატს განზრახული აქვს რომელიმე სამართლებრივ საკითხზე გადაუხვიოს იმ სამართლებრივ პოზიციას, რომელიც მოცემულია

გორე სენატის ან პლენუმის გადაწყვეტილებაში, მაშინ აღნიშნული სენატის განჩინებით მოიწვევა ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

ქართული
საზღვარი

2. სასამართლოს პლენუმი არ მოიწვევა, თუ სენატი, რომლის სამართლებრივი პოზიციიდანაც გადახვევაა მოსალოდნელი, არ მოითხოვს თავისი სამართლებრივი პოზიციის დაცვას.

§49

1. სასამართლოს პლენუმის გადაწყვეტილების მოსაშადებლად თითოეული სენატის თავმჯდომარის მიერ ინიშნება მომხსენებელი-მოსამართლე. თითოეული მომხსენებელი-მოსამართლე წარადგენს თავის დასკვნას პლენარული სხდომის დაწყებამდე არაუგვიანეს 10 დღისა.

2. პლენუმის განჩინება უნდა დასაბუთდეს. ის ისევე უნდა იქნეს განხილული, როგორც სენატის გადაწყვეტილებანი.

თავი 6

პლენარულ სხდომებზე წარმოების წესები ფსსშკ-ის §105-ის თანახმად

§50

1. განცხადება ფსსშკ-ის §105-ის შესაბამისად წარმოების აღძვრის შესახებ, შეიძლება შეტანილ იქნეს სასამართლოს არანაკლებ ექვსი წევრის მიერ, ხოლო ფსსშკ-ის §105-ის 1 აბზაცის, 1 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, აგრეთვე ერთობლივად თავმჯდომარისა და მისი მოადგილის მიერ.

2. განცხადებას, დასაბუთებასთან ერთად, სანდო ფორმით, ატყობინებენ სასამართლოს ყველა წევრს, მიღების შესახებ ხელწერილით.

§51

ქართული
სიბრძნის

მოსამართლეს, რომლის წინააღმდეგ შეტანილია შუამდგომლობა, უნდა მიეცეს შესაძლებლობა პლენუმის წინაშე წერილობითი ან ზეპირი ფორმით გამოხატოს თავისი აზრი შუამდგომლობაზე.

§52

წარმოების აღძვრის შესახებ განჩინების მისაღებად აუცილებელია არანაკლებ რვა მოსამართლის თანხმობა. პლენუმის მიერ გადაწყვეტილების განხილვა და მიღება ხდება დაინტერესებული მოსამართლის დაუსწრებლად. სასამართლოს განჩინების დასაბუთება არ ხდება; მას ხელს აწერს მის მიღებაში მონაწილე მოსამართლეები და შემდეგ ატყობინებენ დაინტერესებულ მოსამართლეს.

§53

საქმეზე წარმოების დაწყების შემდეგ პლენუმი თავისი შემადგენლობიდან ნიშნავს გამოძიებელს. ის მოუსმენს დაინტერესებულ მოსამართლეს და ატარებს საჭირო საგამომძიებლო ღონისძიებებს; მტკიცებულებათა შეკრების მიზნით მან უნდა მოიწვიოს დაინტერესებული მოსამართლე. გამოძიების შედეგებს იგი წერილობითი ფორმით მოახსენებს პლენუმს, აგრეთვე ზეპირი განხილვის დროს; მისი მოხსენება უნდა მთავრდებოდეს გადაწყვეტილების პროექტით. ის არ მონაწილეობს გადაწყვეტილების განხილვასა და მიღებაში.

§54

ზეპირი განხილვა ტარდება დაზარალებულ სხდომებზე. დაინტერესებული მოსამართლის შუამდგომლობით, სხდომა შეიძლება იყოს ღია.

1. საქმეზე წარმოება, ფსსშკ-ის §105-ის 1 აბზაცის შესაბამისად, უნდა შეწყდეს იმ შემთხვევაში, თუ მოსამართლეს, რომლის წინააღმდეგაც მოხდა წინასწარი დაკავება, საშსხურიდან ითხოვენ ფსსშკ-ის §12-ის სასაზღვროდ, ან თუ ის ტოვებს საშსხურს უფლებამოსილებათა ვადის ამოწურვის შემდეგ, ან აიკისი შეამდგომლობით (ფსსშკ-ის §98 აბზაცი 1, აბზაცი 2, მე-2 პუნქტი).

2. წარმოება, აგრეთვე, უნდა შეწყდეს, თუ ფსსშკ-ის §105-ის მე-4 აბზაცის შესაბამისად გადაწყვეტილების მიღებამდე შეამდგომლობა უკან იქნა გამოხმობილი, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც პლენუმი მიიღებს გადაწყვეტილებას წარმოების აღძვრის ან მისი გაგრძელების შესახებ.

თავი 7

განსხვავებული აზრის გამოხატვისას წარმოების წესები ფსსშკ-ის §30, მე-2 აბზაცის თანახმად

1. განსხვავებული აზრი, სადაც ჩამოყალიბებულია თათბირის მსვლელობის მოსამართლის მიერ გამოხატული აზრი, რომელიც განსხვავდება მიღებული გადაწყვეტილებისა ან მისი დასაბუთებისაგან, უნდა წარედგინოს სენატის თავმჯდომარეს გადაწყვეტილების შედგენიდან სამი კვირის განმავლობაში. სენატს აქვს აღნიშნული ვადის გაგრძელების უფლება.

2. თუ მოსამართლეს განზრახული აქვს განსხვავებული აზრის წამოყენება, მან ამის შესახებ უნდა აცნობოს სენატს, როგორც კი თათბირის მსვლელობისას გაჩნდება ასეთი შესაძლებლობა.

3. თუ განსხვავებული აზრი გამოთქმულია სასამართლოს გადაწყვეტილების მიმართ, მაშინ სენატის თავმჯდომარე ამის შესახებ განაცხადებს გადაწყვეტილების გამოქვეყნებისას. ამის შემდეგ მოსამართლეს უფლება აქვს განაცხადოს აყალიბოს განსხვავებული აზრის ძირითადი შინაარსი.

4. განსხვავებული აზრი ქვეყდება სასამართლოს გადაწყვეტილებასთან ერთად.

5. განსხვავებული აზრი, მოსამართლის გვარის მითითებით, უნდა გამოქვეყნდეს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა კრებულში, გადაწყვეტილებასთან ერთად.

6. ზემოაღნიშნული დებულებები, შესაბამისად, მოქმედებენ პლენუმის გადაწყვეტილებებზე გამოთქმული განსხვავებული აზრის მიმართ.

თავი 8

პლენარულ სხდომებზე წარმოების წესები ფსსშკ-ის §7 „ა“-ს თანახმად

§57

თითოეულ მოსამართლეს უფლება აქვს შეიტანოს წინადადება პლენუმის გადაწყვეტილების მიღების შესახებ ფსსშკ-ის §7 „ა“-ს თანახმად. ისინი შეტანილი და დასაბუთებული უნდა იქნეს პლენუმის სხდომამდე 1 კვირით ადრე; ამასთანავე, ცნობილი უნდა იყოს, რომ წარდგენილი პირი თანახმაა, რომ მისი კანდიდატურა წამოაყენოს პლენუმმა. აღნიშნული ვადა შეიძლება შეიცვალოს ყველა დამსწრე მოსამართლის თანხმობისას.

1. მოსამართლის თანამდებობაზე პირის ასარჩევად წამოყენების შესახებ გადაწყვეტილება მიიღება განხილვის დასრულებისთანავე, ფარული კენჭისყრით. გადაწყვეტილების მართლზომიერება განისაზღვრება ფსსშკ-ის §16, მე-2, მე-2 აბზაცთან კავშირში.

2. არჩევნების პირველ ტურში კენჭისყრა წარმოებს საარჩევნო ბიულეტენებით, სადაც ჩამოთვლილია კანდიდატთა გვარები ანბანის მიხედვით. ხმების რაოდენობა, რომლებსაც მიიღებს თითოეული მოსამართლე, ტოლია იმ კანდიდატურათა რიცხვისა, რომელიც უნდა იქნეს წამოყენებული. არჩეულად აღიქმება ის, რომელმაც მიიღო, სულ მცირე, მიცემული ხმების უმრავლესობა და იმ თანმიმდევრობით, რომელიც განისაზღვრება მიღებულ ხმათა რაოდენობით.

3. თუ არჩევნების პირველი ტური დასრულდა სრულიად ან ნაწილობრივ უშედეგოდ, მაშინ კანდიდატთა არჩევა ხდება ცალ-ცალკე ხმის მიცემის გზით, საარჩევნო ბიულეტენების საშუალებით, რომლებშიც პირი, რომელიც უფლებამოსილია მიიღოს კენჭისყრაში მონაწილეობა, მიუთითებს შხოლოდ ერთ კანდიდატურას. კენჭისყრის პროცედურა მეორდება მანამ, სანამ ერთი კანდიდატი არ მიიღებს ხმათა უმრავლესობას; ყოველი განმეორებითი კენჭისყრისას შემოთავაზებულ კანდიდატურათაგან გამოირიცხება ის კანდიდატი, რომელიც კენჭისყრის წინა ტურში მიიღებს ხმათა ყველაზე ნაკლებ რაოდენობას.

1. თუ §58-ის შესაბამისად ჩატარებული არჩევნების შედეგად ვერ მიიღება მოსამართლის თანამდებობაზე ასარჩევი კანდიდატების შესახებ წინადადება საჭირო რაოდენობა, მაშინ კანდიდატების შესახებ შემდგომი წინადადებები განისაზღვრება ახალი არჩევნებით. არჩევნები უნდა შედგეს წინა არჩევნების ღრის დამთავრებიდან მეორე კალენდარულ კვირას. მასში მონაწილეობის

მისაღებად შეიძლება წამოყენებულ იქნეს ახალი კანდიდატურები, ან უკვე
თავაზებულ იქნეს ადრე წამოყენებული კანდიდატურები; §57-ის მე-2 წი-
ნადადებით გათვალისწინებული ვადა, ამასთანავე, მცირდება სამუდამო
პლენუმის გადაწყვეტილებით კენჭისყრა ახალი არჩევნების შემთხვევაში
ჩატარდეს მხოლოდ და მხოლოდ §58-ის, მე-3 აბზაცის შესაბამისად.

2. თუ პირველი აბზაცის მე-2 წინადადებით გათვალისწინებულ შემთხ-
ვევაში, კანდიდატები ახალი არჩევნებისათვის შემოთავაზებულ იქნა ჯერ
კიდევ სასამართლოს სხდომის დროს, მაშინ დამსწრე მოსამართლეთა ერთ-
მად მიღებული გადაწყვეტილებით სასამართლოს შეუძლია დაადგინოს ახ-
ალი არჩევნების დაუყოვნებლივ ჩატარება. იმ შემთხვევაში, თუ შემოთავაზე-
ბულია მხოლოდ ადრე წამოყენებული კანდიდატები, ასეთი გადაწყვეტილება
შეიძლება მიღებულ იქნეს დამსწრე მოსამართლეთა ხმების ორი მესამედით.

თავი 9

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს საერთო რეესტრი

§60

1. ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში შესული განცხადებები,
რომლებიც არ ეხება სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეებს, ან რომელ-
თა მიღებაც არ დაიშვება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს
შესახებ კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად, რეესტრირდება საერთო რე-
ესტრში და დამუშავდება როგორც იუსტიციის ორგანოთა ადმინისტრაციუ-
ლი საქმები. ასეთებს, კერძოდ მიეკუთვნება:

ა. შეკითხვები ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სამართლებრივი
პრაქტიკის შესახებ, აგრეთვე, სასამართლოში განსახილველი საქმეების ან
დასრულებული წარმოებების შესახებ.

ბ. მიმართულები სასამართლოში, რომლებიც მიზნად არ ისახავენ ამა თუ იმ შუამდგომლობის დაყენებას ან რომლებიც შეიცავენ შუამდგომლობებს იმ საქმეებზე, რომლებიც არ განეკუთვნებიან ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს კომპეტენციას.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

2. საერთო რეესტრში, აგრეთვე, შეიძლება რეგისტრირებულ იქნეს კონსტიტუციური საჩივრები:

ა. რომელთა მიმართ არ შეიძლება მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება, განსახილველად მათი მიღების შესახებ (ფსსშკ-ის §93 „ა“), რადგან ისინი ამკარად მიუღებელია ან ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სამართლებრივი პრაქტიკის გათვალისწინებით ამკარად უკერსაექტივოა ან

ბ. რომელთა მიმართ შეუძლებელია მაშინვე გაირკვეს სენატის კომპეტენცია.

§61

1. გადაწყვეტილებას განსაზღვრული აქტის საერთო რეესტრში შეტანის შესახებ ღებულობს სასამართლოს თავმჯდომარე ან მისი მოადგილე. თავმჯდომარეს შეუძლია გადასცეს სენატის მრჩეველებს ასეთი გადაწყვეტილების მიღების საერთო უფლებამოსილებანი. მათ მიერ გადაწყვეტილებები უნდა იქნეს მიღებული ურთიერთშეთანხმებით; თუ ერთ-ერთ მრჩეველს არ ძალუძს შეასრულოს თავისი მოვალეობანი, მაშინ გადაწყვეტილება მიიღება სხვა მრჩეველის მიერ ერთპიროვნულად.

2. §60-ის, მე-2 აბზაცის, „ა“ პუნქტის თანახმად, საერთო რეესტრში რეგისტრირებული აქტი უნდა იქნეს შეტანილი სასამართლო საქმეთა რეესტრში, თუ განმცხადებელი პირი, მისთვის სამართლებრივი საფუძვლების ახსნის შემდეგ, შუამდგომლობს სასამართლო გადაწყვეტილების მიღების შესახებ.

3. რომელიმე აქტის საერთო რეესტრიდან სასამართლოს საქმეთა რეესტრში გადატანისას, ის უნდა გავეზავნოს იმ სენატის მრჩეველს, რომელიც სავარაუდოდ, კომპეტენტურია აღნიშნულ საქმეზე. აქტის გადატანის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცედურის მიმართ, შესაბამისად, გამოყენება პირველი აბზაცი. თუ §60-ის, მე-2 აბზაცის, „ხ“ პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში ფსსშკ-ის §14-ის მე-5 აბზაცის შესაბამისად შექმნილმა კომიტეტმა გადაწყვიტა საკითხი სენატის კომპეტენციის შესახებ, მაშინ კომპეტენტურად ცნობილი სენატის მრჩეველი ვასცემს განკარგულებას სასამართლოს საქმეთა რეესტრში ჩანაწერის შეტანის შესახებ.

§62

1. საერთო რეესტრზე პასუხისმგებელია სენატის ერთ-ერთი მრჩეველი. სენატის მეორე მრჩეველი ცვლის მას.
2. სენატის მრჩეველს მუშაობაში ეხმარება სახელმწიფო მოხელე, რომელსაც აქვს კვალიფიკაცია მოსამართლის თანამდებობის დასაკავებლად და ხელმოწერის უფლება, და უფრო დაბალი რანგის სახელმწიფო მოხელე.

თავი 10

დასკვნითი დებულებები

§63

სასამართლოს წევრები, ამ რეგლამენტის აზრით, აგრეთვე, არიან მოსამართლეები, რომლებიც უფლებამოსილებათა ვადის დამთავრების შემდეგ, აგრძელებენ თავიანთი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებას (ფსსშკ-ის §4, მე-4 აბზაცი).

ზეპირი განხილვის დროს მოსამართლე ატარებს მანტიას და ქელს.

§65

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს საანგარიშო წელს წარმოადგენს კალენდარული წელი.

§66

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს საქმიანობაზე წარმოებს სტატისტიკური აღრიცხვა.

2. სასამართლოს შემოღობის მოცულობა ყოველთვიურად აისახება სტატისტიკურ მიმოხილვაში, ხოლო საანგარიშო წლის ბოლოს – საერთო სტატისტიკურ მიმოხილვაში.

§67

ზეპირი განხილვისა და სასამართლოს დადგენილებების გამოქვეყნების დროს, მე-19 პარაგრაფით გათვალისწინებული წესის მოუხედავად, აგრეთვე, თავმჯდომარის განსაკუთრებული განკარგულებით სასამართლოს შენობაზე აღიმართება სახელმწიფო დროშა.

§68

1. რეგლამენტის შეცვლის შესახებ წინადადების შეტანა შეუძლია თითოეულ მოსამართლეს. ის უნდა იქნეს შეტანილი წერილობით. ის უნდა შეიცავდეს ტექსტის ფორმირებულ ცვლილებასა და დასაბუთებას.

2. წინადადების შეტანის მომენტიდან პლენუმის მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე უნდა გავიდეს არანაკლებ ერთი თვისა.

3. თავდაცვის მდგომარეობის პირობებში (ძირითადი კანონის 111-ე მუხლის I აბზაცი, 115-ე მუხლი), რეგლამენტი შეიძლება შეცვლილ იქნეს დამსწრე მოსამართლეთა უმრავლესობის გადაწყვეტილებით, თუ ეს საჭიროა სასამართლოს სათანადო ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად.

§69

რეგლამენტი უნდა გამოქვეყნდეს ფედერალურ კანონთა მოამბეში.

§70

(ძალაში შესვლა)

*გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ძირითადი კანონი
(1949 წლის 23 მაისი)*

*1994 წლის 27 ოქტომბრის კანონით
შეტანილი ცვლილებით*

ამონაკრები

მუხლი 18

ძირითადი უფლების ჩამორთმევა

ვევლას, ვინც აზრის გამოხატვის თავისუფლებას, განსაკუთრებით კი პრესის თავისუფლებას (მუხლი 5, აბზაცი 1), სწავლის თავისუფლებას (მუხლი 5, აბზაცი 3), შეკრებათა თავისუფლებას (მუხლი 8), გაერთიანებათა თავისუფლებას (მუხლი 9), მიმოწერის, საფოსტო, სატელეგრაფო და სატელე-

ფონო კავშირის საიდუმლოებებს (მუხლი 10), საკუთრების უფლებას (მუხლი 14) ან თავშესაფრის უფლებას (მუხლი 16 „ა“) იყენებს თავისუფალი დემოკრატიული წყობილების საფუძვლების წინააღმდეგ, ჩამორთმევას ან სხვა წინააღმდეგობის სახით უფლებების ჩამორთმევას და მის ფარგლებს ადგენს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო.

მუხლი 21

პოლიტიკური პარტიები

1. პარტიები ხელს უწყობენ ერის პოლიტიკური ნების ფორმირებას. მათი შექმნა თავისუფალია. პარტიების შიდა ორგანიზაცია უნდა შეესაბამებოდეს დემოკრატიულ პრინციპებს. ისინი ვალდებული არიან წარადგინონ საჯარო ანგარიში თავიანთი შემოსავლების წყაროებისა და გამოყენების, აგრეთვე თავიანთი ქონების შესახებ.

2. არაკონსტიტუციურია პარტიები, რომლებიც თავიანთი მიზნებით ან მხარდაჭერა მოქმედებით მისწრაფებენ ზიანი მიაყენონ თავისუფალი დემოკრატიული წყობილების საფუძვლებს, ან დაარღვიონ ისინი, ან საფრთხის ქვეშ დააყენონ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის მთლიანობა. არაკონსტიტუციურობის შესახებ საკითხს წვევტს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო.

3. უფრო დაწვრილებით საკითხი რეგულირდება ფედერალური კანონებით.

მუხლი 41

არჩევნების ნამდვილობის შემოწმება

1. არჩევნების ნამდვილობის შემოწმება განეკუთვნება ბუნდესტაგის გამგებლობას. ის აგრეთვე ღებულობს გადაწყვეტილებას ბუნდესტაგის დეპუტატისათვის მანდატის ჩამორთმევის შესახებ.

2. ბუნდესტაგის გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში.

3. უფრო დაწერილებით საკითხი რეგულირდება ფედერალურ კანონით.

მუხლი 61

ბრალდება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წინაშე

1. ბუნდესტაგს ან ბუნდესრატს შეუძლია ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წინაშე აღძრას ბრალდება ფედერალური პრეზიდენტის წინააღმდეგ ძირითადი კანონის, ან სხვა ფედერალური კანონის განზრახ დარღვევის შესახებ. შუამდგომლობა ბრალდების აღძერის შესახებ უნდა გაცხადდეს ბუნდესტაგის წევრთა არანაკლებ ერთი მეთხუთხედის, ან ბუნდესრატის წევრთა ხმების ერთი მეთხუთხედის მიერ. ბრალდების აღძერის შესახებ გადაწყვეტილების მისაღებად საჭიროა ბუნდესტაგის წევრთა ორი მესამედის ან ბუნდესრატის წევრთა ხმების ორი მესამედი. ბრალდებას მზარს უჭერს ბრალდების აღმძვრელი ორგანოს უფლებამოსილი წარმომადგენელი.

2. თუ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო დაადგენს, რომ ფედერალური პრეზიდენტი დამნაშავეა ძირითადი კანონის ან სხვა ფედერალური კანონის განზრახ დარღვევაში, მას შეუძლია განაცხადოს მისი თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ. ბრალდების აღძერის შემდეგ მას შეუძლია გამოიტანოს დროებითი განკარგულება ფედერალური პრეზიდენტის მიერ მისი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულების შეუძლებლობის შესახებ.

მუხლი 72

ფედერაციის კონკურირებადი კანონმდებლობა: ცნება

1. კონკურირებადი კანონმდებლობის სფეროში მიწებს აქვთ კანონმდებლობის უფლებამოსილება მაშინ და იმდენად, როდესაც და რამდენადაც ფედერაციამ კანონის მიღების გზით არ გამოიყენა თავისი საკანონმდებლო კომპეტენცია.

2. აღნიშნულ სფეროში ფედერაციას აქვს კანონმდებლობის უფლება იმ პირობით და იმდენად, თუ და რამდენადაც ფედერაციის ტერიტორიაზე ცხოვრების თანაბარმნიშვნელოვანი პირობების შექმნა ან სამართლებრივი ან ეკონომიკური ერთიანობის უზრუნველყოფა საერთო-სახელმწიფოებრივ ინტერესებში. ტერესებიდან გამომდინარე აუცილებელს ხდის ფედერალურ საკანონმდებლო რეგულირებას.

3. ფედერალური კანონით შეიძლება დადგინდეს, რომ ფედერალური საკანონმდებლო რეგულირება, რომლის აუცილებლობაც მეორე აბზაცის მნიშვნელობით უკვე არაა, შეიძლება შეცვლილ იქნეს მიწების სამართლებრივი ნორმებით.

მუხლი 92

სასამართლო მიწეობა

სასამართლო ძალაუფლება ენიჭება მოსამართლეებს; ის ზორციელდება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს, ამ ძირითად კანონში გათვალისწინებული ფედერალური სასამართლოებისა და მიწების სასამართლოების მიერ.

მუხლი 93

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს კომპეტენცია

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო წვეტს საქმეებს

1. ძირითადი კანონის განმარტების შესახებ რომელიმე უმაღლესი ფედერალური ორგანოს ან დავის სხვა მხარეთა უფლებებსა და მოვალეობებზე წარმოშობილ დავებთან დაკავშირებით, რომლებსაც ძირითადი კანონის ან უმაღლესი ფედერალური ორგანოს რეგლამენტის თანახმად ბინიკებული აქვთ საკუთარი უფლებები;

2. აზრთა სხვადასხვაობისას, ან ეჭვებისას ძირითად კანონთან ფორმით ან შინაარსით ფედერალური სამართლის, ან მიწების სამართლის შესაბამისობის შესახებ ან მიწების სამართლის ფედერალური სამართლის სხვა ნორმებთან შესაბამისობის შესახებ ფედერალური მთავრობის, მიწების მთავრობის ან ბუნდესტაგის წევრთა ერთი მესამედის მოთხოვნით;

2a) 72-ე მუხლის მე-2 აბზაცთან კანონის შესაბამისობის შესახებ განსხვავებული აზრის არსებობისას, ბუნდესრატის, მიწის მთავრობის ან მიწის სახელხო წარმომადგენლობის მოთხოვნით;

3) ფედერაციისა და მიწების უფლებებისა და ვალდებულებების შესახებ განსხვავებული აზრის არსებობის შემთხვევაში, კერძოდ, მიწების მიერ ფედერალური სამართლის ნორმების შესრულების და ფედერალური ზედამხედველობის განხორციელებისას;

4) ფედერაციასა და მიწებს შორის, სხვადასხვა მიწებს შორის ან ერთი მიწის საზღვრებში საჯარო-სამართლებრივი ხასიათის სხვა დავების შესახებ, თუ არ არის გათვალისწინებული მათი განხილვის სხვა სამართლებრივი წესი;

4a) კონსტიტუციური საჩივრების შესახებ, რომლის შეტანაც შეუძლია ნებისმიერ პირს, რომელიც ამტკიცებს, რომ მისი რომელიმე ძირითადი უფლება ან მე-20 მუხლის მე-4 აბზაცში, 33-ე, 38-ე, 101-ე, 103-ე და 104-ე მუხლებით დადგენილი უფლებები დარღვეულია სახელმწიფო ხელისუფლების მიერ;

4b) თემთა და თემთა გაერთიანების კონსტიტუციური საჩივრის შესახებ რომელიმე კანონით 28-ე მუხლის თანახმად თვითგამორკვევის უფლების დარღვევაზე, მაგრამ მიწების კანონებისას მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც საჩივრის შეტანა არ შეიძლება მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოში.

5) ამ ძირითადი კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.

2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, გარდა ამისა, განიხილავს სხვა საჭეებს, რომლებიც ფედერალური კანონით განკუთვნილია მის წარმოებას

მუხლი 94

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შემადგენლობა

1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება ფედერალური სასამართლებისა და სასამართლოს სხვა წევრებისგან. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრები თანაბრად აირჩევიან ბუნდესრატისა და ბუნდესტაგის მიერ. ისინი არ შეიძლება შელიოდნენ ბუნდესტაგის, ბუნდესრატის, ფედერალური მთავრობის ან მიწების შესაბამისი ორგანოების შემადგენლობაში.

2. ფედერალური კანონი არეგულირებს მისი ორგანიზაციისა და სამართალწარმოების წესს, აგრეთვე, განსაზღვრავს, თუ რა შემთხვევაში აქვს კანონის ძალა მის გადაწყვეტილებებს. მას შეუძლია გაითვალისწინოს, რომ საკონსტიტუციო საჩივრებისათვის ამოწურულია ჩვეულებრივი სასამართლო პროცედურა და განსაზღვრავს მათების განსაკუთრებული წესი.

მუხლი 98

მოსამართლეთა სამართლებრივი სტატუსი ფედერაციასა და მიწებში

1. ფედერალურ მოსამართლეთა სამართლებრივი სტატუსი რეგულირდება საგანგებო ფედერალური კანონით.

2. თუ ფედერალური მოსამართლე თავისი ვალდებულებების შესრულებისას ან მათგან დამოუკიდებლად დაარღვევს ძირითადი კანონის პრინციპებს, ან რომელიმე მიწის კონსტიტუციურ წესრიგს, მაშინ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს, ბუნდესტაგის შუამდგომლობით, წევრთა ორი მესამედის უმრავლესობით შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება მოსამართლის სხვა თანამდებობაზე გადაყენის ან მისი საშახურიდან დათხოვნის შესახებ. განზრახ დარღვევის შემთხვევაში შეიძლება მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება მისი თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ.

3. მოსამართლეთა სამართლებრივი სტატუსი მიწებში რეგულირდება მიწების საგანგებო კანონებით. ფედერაციას შეუძლია დაადგინოს მიწების კანონ-

მდებლობის ჩარჩოების განმსაზღვრელი ზოგადი მითითებები, თუ 74 „ა“ მუხლის მე-4 აბზაცით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

4. მიწებს შეუძლიათ დაადგინონ, რომ მიწებში მოსამართლეთა კანონის საკითხი წყდება მიწის ოუსტიციის მინისტრის მიერ, მოსამართლეთა საკონსტიტუციო კომიტეტთან ერთად.

5. მიწის მოსამართლეთა მიმართ მიწებს შეუძლიათ დაადგინონ მე-2 აბზაცის შესაბამისი წესები. ამასთანავე, უცვლელი რჩება მიწების მოქმედი საკონსტიტუციო სამართალი. მოსამართლის წინააღმდეგ ბრალდების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების უფლება აქვს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს.

მუხლი 99

მიწების უფლებების შესახებ დავის გადაწყვეტა ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოსა და ფედერაციის უმაღლესი სასამართლოების მიერ

მიწის კანონით ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეიძლება მიენიჭოს ერთი მიწის საზღვრებში კონსტიტუციური დავის გადაწყვეტის უფლება, ხოლო 95-ე მუხლის 1 აბზაცში მითითებულ უმაღლეს სასამართლოებს – როგორც ბოლო ინსტანციას, იმ საქმეების გადაწყვეტის უფლება, რომელიც შეეხება მიწის სამართლის შეფარდებას.

მუხლი 100

სამართლებრივი ნორმების კონსტიტუციურობის კონკრეტული შემოწმება

1. თუ რომელიმე სასამართლო არაკონსტიტუციურად თვლის კანონს, რომლის ნაძვეილობაზეა დამოკიდებული გადაწყვეტილების მიღება, მან უნდა შეაჩეროს საქმის განხილვა და თუ საუბარია მიწის კონსტიტუციის დარღვევაზე, მოითხოვოს მიწის სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომელიც უფლებამოსილია გადაწყვიტოს კონსტიტუციური დავა, ხოლო თუ საუბარია

რია ამ ძირითადი კანონის დარღვევაზე – ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება. ეს წესი, აგრეთვე, მოქმედებს იმ შემთხვევაში, თუ მიწის სამართალი არღვევს ამ ძირითად კანონს ან მიწის რომელიმე კანონი არ შეესაბამება ფედერალურ კანონს.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

2. თუ სასამართლოში საქმის განხილვისას ჩნდება ეჭვი იმის შესახებ, წარმოადგენს თუ არა საერთაშორისო სამართლის რომელიმე ნორმა ფედერალური სამართლის ნაწილს და უშუალოდ წარმოშობს თუ არა ის უფლებებსა და ვალდებულებებს ცალკეულ პირთათვის (მუხლი 25), მაშინ სასამართლომ უნდა მოითხოვოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება.

3. თუ მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოს ძირითადი კანონის განმარტებისას განზრახული აქვს გადაუხვიოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ან სხვა მიწის საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, მაშინ საკონსტიტუციო სასამართლომ უნდა მოითხოვოს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება.

მუხლი 115 „კ“

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სტატუსი თავდაცვის მდგომარეობის პირობებში

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოსა და მისი მოსამართლეების კონსტიტუციური სტატუსისა და კონსტიტუციური ფუნქციების რეალიზაციის ხელყოფა დაუშვებელია. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ კანონის შეცვლა შესაძლებელია გაერთიანებული კომიტეტის მიერ მიღებული კანონით მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც ეს, აგრეთვე, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს აზრითაც, საჭიროა სასამართლოს სათანადო ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად. ასეთი კანონის გამოცემაზე ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია განაზრციელოს აუცილებელი ღონისძიებები სასამართლოს ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად. მე-2 და მე-3 წინადადებების შესაბამისად, გადაწყვეტილებებს ღებულობს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო, დამსწრე მოსამართლეების ხმათა უმრავლესობით.

მუხლი 115 „ა“

საკონსტიტუციო ორგანოების სათანადო ფუნქციონირების

უზრუნველყოფა

ქ. რ. ქ. 363/2011

ბიზ. რ. 11/10/11

1. ბუნდესტაგისა და მიწების სახალხო წარმომადგენლობების ლეგისლაციური პერიოდი, რომელიც ამოიწურება თავდაცვის მდგომარეობის მოქმედების პერიოდში, სრულდება თავდაცვის მდგომარეობის გაუქმებიდან ექვსი თვის შემდეგ. ფედერალური პრეზიდენტის უფლებამოსილებანი, რომელიც იწურება თავდაცვის მდგომარეობის მოქმედების პერიოდში, ხოლო მისი უფლებამოსილებების ვადამდელი შეწყვეტის შემთხვევაში, აგრეთვე, ბუნდესრატის თავმჯდომარის მიერ მისი მოვალეობების შესრულება წყდება თავდაცვის მდგომარეობის გაუქმებიდან 9 თვის შემდეგ. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა უფლებამოსილებანი, რომელიც იწურება თავდაცვის მდგომარეობის მოქმედების პერიოდში, წყდება თავდაცვის მდგომარეობის გაუქმებიდან 6 თვის შემდეგ.

2. გაერთიანებული კომიტეტის მიერ ფედერალური კანცლერის ახალი არჩევნის საჭიროებისას ეს კომიტეტი ირჩევს ახალ ფედერალურ კანცლერს თავისი წევრების ხმათა უმრავლესობით; ფედერალურ პრეზიდენტს გაერთიანებულ კომიტეტში შეაქვს შესაბამისი წინადადება. გაერთიანებულ კომიტეტს შეუძლია უნდობლობა გამოუცხადოს ფედერალურ კანცლერს მხოლოდ მისი უფლებამონაცვლის არჩევის გზით, კომიტეტის წევრების ორი მესამედის უმრავლესობით.

3. თავდაცვის მდგომარეობის მოქმედების პერიოდში ბუნდესტაგის დაშლა არ დაიშვება.

მუხლი 126

სამართლის, როგორც ფედერალური სამართლის,
მოქმედების საკითხზე წარმომადგენელი უთანხმოებები

თუ არსებობს აზრთა სხვადასხვაობა იმის თაობაზე, აგრძელებს თუ არა სამართლებრივი ნორმა მოქმედებას, როგორც ფედერალური სამართალი, საქმეს წვევს ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო.

I. ზოგადი დებულებები

ნებისმიერ პირს, რომელიც მიიჩნევს, რომ სახელმწიფო ხელისუფლებამ დაარღვია მისი ერთ-ერთი ძირითადი უფლება ან ძირითადი უფლებების თანაბარი მნიშვნელობის უფლებები შეუძლია კონსტიტუციური საჩივრით მიმართოს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს.

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია დაადგინოს სახელმწიფო ხელისუფლების რომელიმე აქტის არაკონსტიტუციურობა, ცნოს რომელიმე კანონი ძალადაკარგულად ან გააუქმოს არაკონსტიტუციური გადაწყვეტილება და კომპეტენტურ სასამართლოს დაუბრუნოს საქმე განმეორებითი განხილვისათვის.

სხვა სასარჩელო მიზნები (მაგალითად ზარალის ანაზღაურების შესახებ სარჩელთა დაკმაყოფილება, სისხლისსამართლებრივი დევნის აღძვრის შესახებ შუამდგომლობის დაყენება და ა.შ.) არ შეიძლება მიღწეულ იქნეს კონსტიტუციური საჩივრის შეტანის გზით. ცალკეულ მოქალაქეს, აგრეთვე, როგორც წესი, არ აქვს უფლება კონსტიტუციური საჩივრის შეტანის გზით მოსთხოვოს კანონმდებელს განსაზღვრული ღონისძიებების გატარება.

სასამართლო გადაწყვეტილებებზე შეტანილი კონსტიტუციური საჩივარი იწვევს საქმის გადასინჯვას არა სრული მოცულობით, არამედ მხოლოდ მის ვადამოწმებას კონსტიტუციურ-სამართლებრივ დარღვევათა არსებობის თვალსაზრისით. ის გარეშობა, რომ საქმის წარმოების ორგანიზაციისას, საქმის ფაქტიურ გარეშობათა დადგენისა და შეფასებისას, რომელიმე კანონის განმარტებისა ან კონკრეტულ საქმეში მისი გამოყენებისას დაშვებული იყო შეცდომები, თავისთავად არ მოუთითებს, რომ დარღვეული იყო ძირითადი უფლებები.

II. კონსტიტუციური საჩივრის ფორმა და შინაარსი

კონსტიტუციური საჩივარი შეტანილი უნდა იქნეს წერილობით, საჩივარი უნდა იყოს დასაბუთებული. დასაბუთება უნდა შეიცავდეს, როგორც მინიმუმ, შემდეგ მონაცემებს:

1. შკაფიოდ უნდა იყოს აღნიშნული სახელმწიფო ხელისუფლების აქტის (სასამართლო გადაწყვეტილების, ადმინისტრაციული აქტის, კანონის) სახელწოდება, რომლის წინააღმდეგაც მიმართულია კონსტიტუციური საჩივარი (სასამართლო გადაწყვეტილებებზე ან ადმინისტრაციულ აქტებზე შეტანილ საჩივარში მითითებულ უნდა იქნეს მიღების თარიღი, სარეგისტრაციო ნომერი, აგრეთვე გამოქვეყნების ან ოფიციალური ჩაბარების თარიღი).
2. დასახელებული, ან ნებისმიერ შემთხვევაში, აღნიშნული უნდა იყოს ძირითადი უფლების ან ძირითად უფლებასთან გათანაბრებული უფლების სამართლებრივი შინაარსი, რომელიც, სავარაუდოდ, დარღვეულია სადავო სახელმწიფო აქტით.
3. ჩამოყალიბებულ უნდა იქნეს, თუ კონკრეტულად რაში გამოიხატება ძირითადი უფლების დარღვევა. ამას, აგრეთვე, თან უნდა დაერთოს სასამართლო გადაწყვეტილების, განჩინებისა და სხვა აქტების ოფიციალური ან დამოწმებული ასლები ან ფოტოასლები.

III. კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღების სხვა პირობები

1. კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა სასამართლოთა და ადმინისტრაციულ ორგანოთა გადაწყვეტილებებზე დაიშვება მხოლოდ ერთი თვის განმავლობაში. ამ ვადის ფარგლებში, აგრეთვე, შეტანილი უნდა იქნეს დასაბუთებაც.

თუ საჩივრის შემტან პირს, მისგან დამოუკიდებელი მიზეზით, გამორჩა ეს ვადა, იმ გარეშობათა მოქმედების შეწყვეტიდან ორი კვირის განმავლობაში, რომლებიც გახდა ვადის გადაცილების მიზეზი, შეიძლება აღძრულ იქნეს შუამდგომლობა ვადის მიმდინარეობის მიმართ წინააღმდეგი მდგომარეობის აღდგენის

შესაბამებლად და შეტანილ იქნეს კონსტიტუციური საჩივარი. ფაქტები, რომლებიც საფუძვლად უდევს შუამდგომლობას, უნდა იქნეს კარგად დასაბუთებული. გადაცილებისას არა აქვს მნიშვნელობა დაშვებულია იგი საჩივრის შემტანი პირის თუ მისი უფლებამოსილი წარმომადგენლის მიხედვით.

ქ რ ა რ ე ნ ე უ ლ ი
გ ი ბ ლ ი რ ი თ ე ქ ა

2. საერთო წესით, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოსადმი მიმართვა დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მოქალაქის მიერ მისთვის მოქმედი სამართლით მინიჭებული გასაჩივრების ყველა სხვა საშუალებების (როგორც მაგალითად, აპელაციის, რევიზიის, ზემდგომ ინსტანციაში საჩივრის) გამოყენებამ, არ მოგვცა დადებითი შედეგი და თუ კონსტიტუციური სასამართლოს ჩარევის გარეშე არ არსებობს (ან არ არსებობდა) ძირითადი უფლებების დაცვის სხვა შესაძლებლობა.

3. საკონსტიტუციო საჩივრები, რომლებიც უშუალოდ მიმართულნი არიან კანონების, მთავრობის დადგენილების ან წესდების წინააღმდეგ, შეიძლება შეტანილ იქნეს მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევაში. კერძოდ, მაშინ როდესაც ისინი უშუალოდ და დროის მოცემულ მომენტში არღვევენ თვითონ საკონსტიტუციო საჩივრის შემტანი პირის ძირითად უფლებებს. ამ შემთხვევაში, კონსტიტუციური საჩივარი შეტანილი უნდა იქნეს შესაბამისი სამართლებრივი აქტის ძალაში შესვლის მომენტიდან ერთი წლის განმავლობაში.

როგორც წესი, ასეთი სამართლებრივი აქტი მოითხოვს კონკრეტულ შემთხვევაში მისი შეფარდების აქტს, ადმინისტრაციული ან სასამართლო გადაწყვეტილების სახით. ამ აქტის წინააღმდეგ, დაინტერესებულმა პირმა უნდა ამოწუროს კომპეტენტურ სასამართლოებში გასაჩივრების სხვა საშუალებები. ამიტომ, მსგავს შემთხვევაში კონსტიტუციური საჩივარი, ზოგადად, დასაშვებია მხოლოდ ბოლო ინსტანციაში სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანის შემდეგ.

IV. წარმომადგენლობა სასამართლოში

კონსტიტუციური საჩივარი შეიძლება შეიტანოს პირმა, რომელიც დამოუკიდებლად მიმართავს ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს. თუ მას სურვილი აქვს, რომ სასამართლოში წარმოდგენილი იყოს სხვა უფლებამოსილი

სილი პირის მიერ, მაშინ ასეთი წარმომადგენლობა შეიძლება განახორციელოს მხოლოდ ადვოკატმა, რომელსაც უფლება აქვს შეასრულოს თავისი ვალდებულებები გერმანიის ერთ-ერთ სასამართლოში, ან გერმანიის კანონი ერთი უმაღლესი სასწავლებლის სამართლის პედაგოგმა საქართველოში.

წარმომადგენელს უფლებამოსილება ენიჭება წერილობითი ფორმით, სადაც მკაფიოდ უნდა მიეთითოს, რომ ის ვრცელდება მხოლოდ ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში აღნიშნული საქმის წარმოებაზე.

V. კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღების პროცედურა

კონსტიტუციურ საჩივარზე მიღებული უნდა იქნეს გადაწყვეტილება მისი განსახილველად მიღების შესახებ. კონსტიტუციური საჩივარი განსახილველად მიიღება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას აქვს კონსტიტუციურ-სამართლებრივი ხასიათის პრინციპული მნიშვნელობა, ან თუ განსახილველად მისი მიღება საჭიროა ძირითადი უფლებების ან ძირითად უფლებებთან გათანაბრებული უფლებების განხორციელების მიზნით.

კონსტიტუციურ საჩივარს, როგორც წესი, არა აქვს კონსტიტუციურ-სამართლებრივი ხასიათის პრინციპული მნიშვნელობა, თუ მასში დაყენებული კონსტიტუციურ-სამართლებრივი საკითხები უკვე გადაწყვეტილია ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სამართლებრივი პრაქტიკით.

კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღება აუცილებელია ძირითადი უფლებების განხორციელების მიზნით, თუ, მაგალითად, საჭიროა შეწყდეს ადმინისტრაციული უწყებების ან სასამართლოების ისეთი პრაქტიკა, როდესაც ირრვევა ძირითადი უფლებები, ან თუ კონსტიტუციის რომელიმე დარღვევა განსაკუთრებულ ზიანს აყენებს საჩივრის შემტან პირს.

უარი კონსტიტუციური საჩივრის განსახილველად მიღების შესახებ დასმუვება სენატის პალატის (რომელიც შედგება სამი მოსამართლისაგან) ერთობმად მიღებული განჩინებით. აღნიშნული განჩინების დასაბუთება არ არის საჭირო. ის, ასევე, ვასაჩივრებას არ ექვემდებარება.

VI. სასამართლო ბარჯები

ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში საქმის წარმოება, წყვეტის თუმა, საჩივრის შემტან პირს ფედერალურმა საკონსტიტუციო სასამართლომ ლომ შეიძლება დააკისროს საბაჟო გადასახადი 5000 გერმანული მარკის ოდენობით, თუ კონსტიტუციური საჩივრის შეტანა წარმოადგენს უფლების ბოროტად გამოყენებას.

VII. განცხადების გამოწვევა

კონსტიტუციური საჩივრის გამოწვევა შესაძლებელია ნებისმიერ დროს, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებამდე. ამ შემთხვევაში არ ხდება საბაჟო გადასახადის გადახდევინება.

VIII. საერთო რეესტრი

სასამართლოსადმი მიმართვები, რომელთა ავტორებიც არ აყენებენ განსაზღვრულ შუამდგომლობას ან არ აგზავნიან მოთხოვნას, რომლის განხილვაც განეკუთვნება ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს კომპეტენციას, რეგისტრირდება საერთო რეესტრში და დაბეჭდვდება, როგორც იუსტიციის ორგანოთა ადმინისტრაციული საქმეები.

საერთო რეესტრში, აგრეთვე, შეიძლება რეგისტრირებულ იქნეს კონსტიტუციური საჩივრები, რომლებიც მიუღებელია ან რომლებიც, აშკარად, არ იქნება მიღებული განსახილველად ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს უკვე ჩამოყალიბებული სამართლებრივი პრაქტიკის გათვალისწინებით.

თუ სასამართლოსადმი მიმართვის გაბეზვანი, სამართლებრივი საფუძვლების განმარტების შემდეგ, შუამდგომლობს სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებაზე, მაშინ კონსტიტუციური საჩივრის გადატანა ხდება სასამართლოს საქმეების რეესტრში და ექვემდებარება შემდგომ განხილვას.

შესავალი

1. ძირითადი კანონი.	12-
2. სასამართლოების სისტემა.	12-
თავი I. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სტატუსი და ფუნქციები	
§1. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო როგორც კონსტიტუციური ორგანო.	15-
§2. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო როგორც სასამართლო ორგანო.	19-
თავი II. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ორგანიზაცია წარმოების ზოგადი საფუძვლები	
§1. სასამართლოს სტრუქტურა.	20-
§2. მოსამართლეთა არჩევნები.	23-
თავი III. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს კომპეტენცია	
§1. კონსტიტუციური საჩივარი.	25-
§2. ნორმათა კონტროლი.	31-
§3. ნორმათა აბსტრაქტული კონტროლი.	34-
§4. ნორმათა კვალიფიკაცია.	39-
§5. კონსტიტუციური დავა სახელმწიფო ორგანოებს შორის.	40-
§6. დავა ფედერაციასა და მიწებს შორის.	42-
§7. კონსტიტუციური დავა ფედერალური მიწის ფარგლებში.	43-
§8. ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს სხვა ფუნქციები.	44-
§9. სასამართლო წარმოების ზოგადი საფუძვლები.	50-
კანონი ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ.	53-
ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის 1993 წლის 15 ნოემბრის განჩინება.	112-
ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტი 1986 წლის 15 დეკემბრის რედაქციით, სასამართლოს 1989 წლის II ივლისის და 1995 წლის 18 დეკემბრის განჩინებით შეტანილი ცვლილებებით.	115-
გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ძირითადი კანონი.	146-
სამსხივრო ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური საჩივრების შეტანის საკითხებზე	155-